

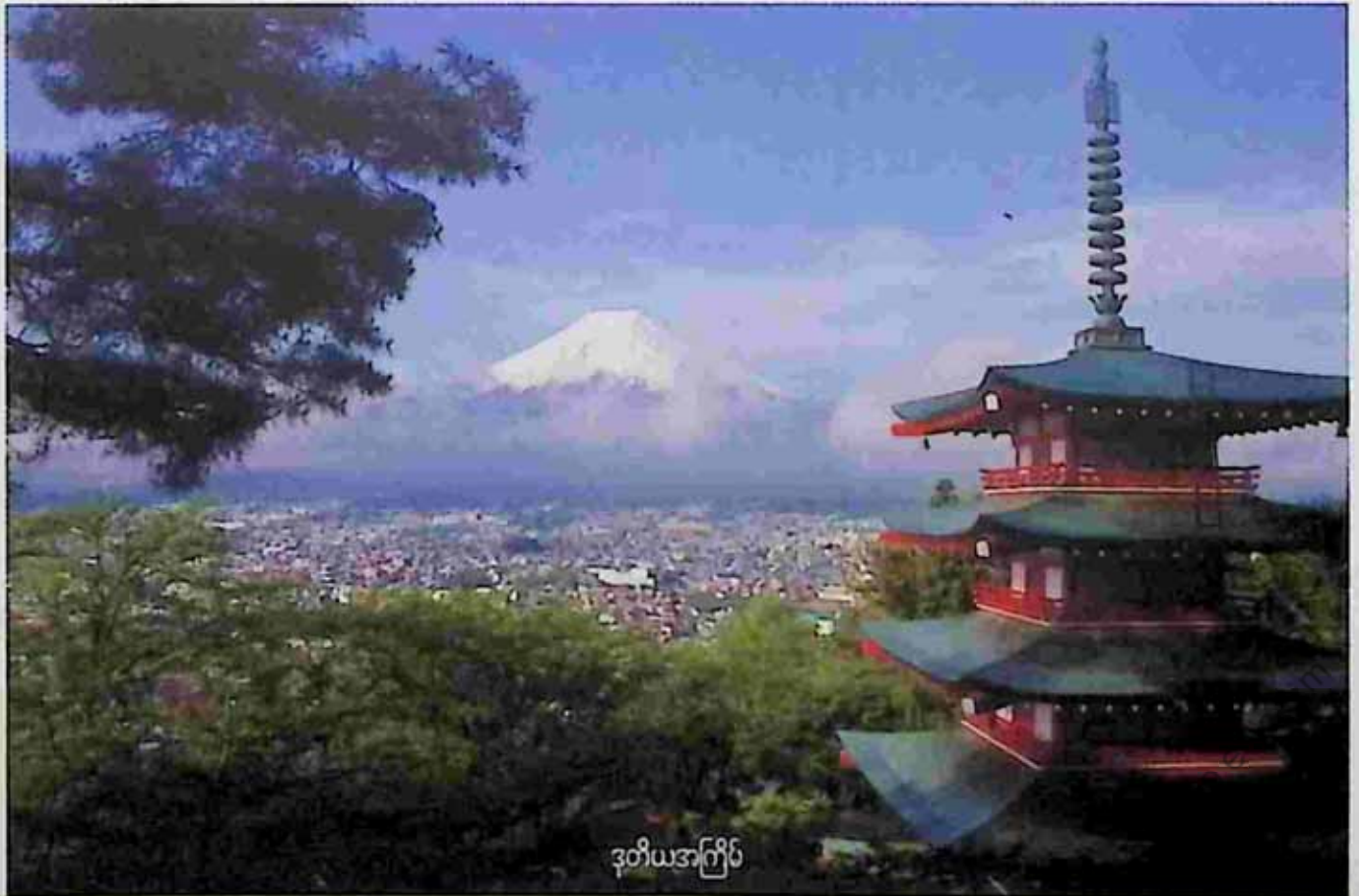
စိတ်ထားချိုးချိအနုပညာ
m.gly.ဝဲ.၉.၉၀ m

လျပန်မှုတစ်ရာ

A HUNDRED THINGS JAPANESE
JAPAN CULTURE INSTITUTE

ဒေါက်တာသန်းထွန်း

မြန်မာပြန်

ဒုတိယအကြိမ်

ဒီနေ့ ဂျပန်ဖြစ်အောင် ပို့ဆောင်တဲ့
ရှေးခေတ် ခုခေတ် အခြင်းအရာတစ်ရာကို
ငါတို့ရုပ်ပေါ်အောင် ရှာဖွေရေးသားထားတဲ့ စာတမ်းများ

“ဂျပန်မှုတစ်ရာ”လို့ ပြောရုံနဲ့ တစ်ဆယ့်ကိုးရာစုနှစ် လက်ရာပဲလို့ ထင်စရာရှိတယ်။ အင်္ဂလိပ်ဘုရင်မ ဝိတိုရိယလက်ထက်က ဒီခေါင်းစဉ်မျိုးနဲ့ နေ့စဉ်သတင်းစာတွေမှာ အခန်းဆက်ဆောင်းပါးတွေ ရေးခဲ့ကြတာ တစ်ဆယ့်ကိုးရာစုနှစ် ကုန်တဲ့အထိ ဆိုပါတော့။ နိုင်ငံတစ်ခုဟာ ကမ္ဘာနဲ့ အဆက်ပြတ်နေလို့ ကိုယ့်ဘာသာ လုပ်ချင်ရာ လုပ်လို့ရတယ်ဆိုပေမဲ့ အပြင်ကမ္ဘာကတော့ ဘယ်လိုထူးတဲ့လူတွေလဲ၊ ဘယ်လိုဆန်းတဲ့လူတွေလဲ၊ တို့မမြင်ဖူးတာ ဘာတွေများလုပ်နေကြမှာလဲလို့ မေးကြ၊ ဆွေးနွေးကြမယ်။

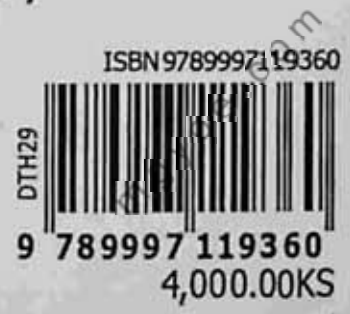
ထူးဆန်းတွေပြားသမျှကို စာရင်းမှတ်တာထက် တခြား ဘာအကြောင်းများ ရှိပါသေးသလဲ။ အကြောင်းအရာတစ်ခုကို သိနားလည်အောင် ရှင်းချင်ရင် အဲဒီအခြင်းအရာဟာ ဘယ်ခလေ့က ဆင်းသက်လာတာလဲလို့ သိရမယ်။ ဒီလိုသိမှ ဒါလည်း မဆန်းတော့ပါဘူးလို့ သဘောပေါက်မယ်။ အမေရိကကို “အကြောင်းငယ်”နဲ့ ချဉ်းကပ် လေ့လာရင် ဂျပန်သစ်တော်ပေါင်း(ဂျပန်ပြီးပေါင်းထားတဲ့သစ်တော်သီး)နဲ့ ကားလို့ ပြောရင် လူမျိုးစရိုက် ပေါ်မသွားပေဘူးလား။

(မြန်မာနိုင်ငံအဖို့ “အညာသား ပဲစား”လို့ ပြောလိုက်ရုံနဲ့ မြန်မာ့ခလေ့ကို တိုတိုနဲ့ရှင်းရှင်း သိသွားသလို ဖြစ်မယ်။)

အခုထိပဲ ဂျပန်ရိုးရာအတွေးနဲ့ အသုံးပစ္စည်းဟာ ဂျပန်တွေနဲ့ ခွဲခွာလို့မရသေးတော့ နိုင်ငံခြားသားတွေအဖို့ မြင်ရ၊ ကြားရ၊ တွေ့ရသမျှ အားလုံး ဆန်းနေမယ်။ အဲဒါကြောင့် နိုင်ငံနဲ့လူမျိုးကို ထင်ရှားအောင် သရုပ်ဖော်ချင်ရင် “အကြောင်းငယ်”က စ လေ့လာပါလို့ ပြောချင်တယ်။

ဒီစာအုပ်က အခုပြောခဲ့တာကိုပဲ ရေးပြမယ့်စာအုပ်ပါ။ ရိုးရိုးလွယ်လွယ်ကလေး ပြောသွားပေမဲ့ များသထက်များလာလိုက်တာ ချက်ချင်းဆိုသလို ဂျပန်ခလေ့ကို ဘွားဘွားပေါ်အောင် ဖော်ထုတ်လိုက်ပြီလို့ ပြောနိုင်တဲ့အပြင်၊ ဒီခလေ့ရဲ့ သဘောကို သိတဲ့အပြင် ဒီခလေ့ရဲ့ ဩဇာလေးနက်ပုံကိုလည်း မြင်မယ်။

ဒါမျိုး ဂျပန်တိုင်းရင်းသားကို ရေးခိုင်းလို့ မဖြစ်ပါ။ သူက ဘာမဆို သိပြီး၊ နားလည်ပြီး၊ ကျေနပ်ပြီး ဖြစ်နေလို့ နက်နက်နဲနဲ၊ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ မရှင်းဘဲနေမှာ စိုးရတယ်။ အဲဒါကြောင့် ဒီစာအုပ်ဖြစ်မြောက်အောင် ဆောင်ရွက်သူတွေက နိုင်ငံခြားသားတွေကိုပဲ သူတို့ကြိုက်ရာ အကြောင်းအရာကို ရွေးပြီး ရေးပေးစေတယ်။ ဒီတော့မှ ဂျပန်အနေအထားကို ထောင့်စုံအောင် ရှင်းလင်းတင်ပြနိုင်မယ်လို့ ယူဆတယ်။

ဂျပန်မှုတစ်ရာ၊ ဒေါက်တာသန်းထွန်း

မျက်နှာပုံးပန်းချီ - ဇော်မောင်

စာမျက်နှာ ၂၉၄ ++ မျက်နှာ၊ ၁၄ . ၅ ခင်တီ x ၂၀ . ၇ ခင်တီ

ထုတ်ဝေသူ - ဦးစန်းဦး၊ စိတ်ကူးချိုချိုစာပေ(၀၀၅၃၈)၊ ၈၅၊ ၁၆၄လမ်း၊ တာမွေ၊ ရန်ကင်း။

ပုံနှိပ်သူ - ဒေါ်ဝင်းမာ၊ စိတ်ကူးချိုချိုပုံနှိပ်တိုက်(၀၀၄၁၂)၊ ၁၁၇၉၊ မစိုးရိမ်လမ်း၊ ရန်ကင်း။

၂၀၁၉၊ ဒီဇင်ဘာလ၊ ဒုတိယအကြိမ်၊ အုပ်ရေ ၅၀၀၊

၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်၊ ငြိမ်းငြိမ်းချမ်းချမ်းစာပေတိုက်၏ ပထမအကြိမ်။

ရောင်းဈေး ၄ ၀ ၀ ၀ ကျပ်

email: skccph@gmail.com ; P.O.Box: 705

www.facebook.com/SKCCmyanmarbook

www.skccmyanmarbook.com

မာတိကာ

- အမှာ	က
- မြန်မာပြန်သူရဲ့အမှာစာ	၈
၁။ ဟတ္ဆူ မိုဒဲ (HATSU-MODE) နှစ်သစ်မှာ ပထမဆုံး နတ်ကွန်းသွားခြင်း	၃
၂။ အိုရှိုဂတ္ဆူ (O-SHOGATSU) နှစ်ဆန်းတစ်ရက်	၆
၃။ ဟရီ ကုယို (HARI-KUYO) အပ်ပုံ/ အပ်သချိုင်း	၉
၄။ ဟိန မတ္ဆူရီ (HINA MATSURI) အရပ်ပွဲ/ မိန်းကလေးပွဲ	၁၂
၅။ စကုရ (SAKURA) ဂျပန်ချယ်ရီပင်/ ချယ်ရီပန်း	၁၅
၆။ တ-ကဲ (TAKE) ဝါး	၁၈

၇။	ကိုအိနို ဝိုရို (KOINOBORI) ယောက်ျားလေးနေ့မှာ လွင့်တဲ့ ငါးတံခွန်	၂၁
၈။	တောအဲ (TAUE) ကောက်စိုက်	၂၄
၉။	တနပတ (TANABATA) စန္ဒြိမာသ ခုနစ်လ ခုနစ်ရက်ပွဲ	၂၇
၁၀။	မတွရို (MATSURI) အလှူပွဲ	၃၀
၁၁။	ဆိုင်ဂျိုကိ (SAIJKI) ရာသီညွှန်ကျမ်း	၃၃
၁၂။	ကိမိုနို (KIMONO) ဂျပန်အဝတ်၊ ဝတ်ရုံသဏ္ဍာန် အပေါ်ဝတ်	၃၆
၁၃။	ဖန်ဒိုရှို (FUNDOSHI) ခါးစည်း၊ နံငယ်ပိုင်း	၃၉
၁၄။	အိုဘိ (OBI) ကိမိုနိုအပေါ်က ခါးစည်း၊ အဝတ်စရည်	၄၂
၁၅။	ကရကဆ (KARAKASA) ဆီစိမ် စက္ကူထီး	၄၅
၁၆။	စရ-ကိုဗချို (SARA-KOBACHI) စားပွဲတင် ကြွေခွက် ကြွေပန်းကန်	၄၈
၁၇။	ဟန်ကို (HANKO) ကိုယ်ပိုင်တံဆိပ်	၅၁
၁၈။	ဆိုရိုဗန် (SOROBAN) ပေသီး	၅၃
၁၉။	ဖူရိုရှိုကိ (FUROSHIKI) ဝန်စည်စလယ် ထုပ်တဲ့ပိတ်စ	၅၆
၂၀။	ဟချိုမကိ (HACHIMAKI) ဖော့လုံးခေါင်းစည်း	၅၈

၂၁။	ဂေတ (GETA) ဂျပန်ခုံဖိနပ်	၆၁
၂၂။	မိမိကကိ (MIMIKAKI) နားဖာကလော်	၆၄
၂၃။	မဲအိုတို ဂျဝန် (MEOTO-JAWAN) ပိုင်ရှင် ဖို-မ အမှတ်အသားပါရှိတဲ့ ဆင်တူထမင်းပန်းကန်	၆၇
၂၄။	ဟရှိ (HASHI) ထမင်းစားတဲ့ တူ	၇၀
၂၅။	ဗုဂု (FUGU) စားလို့ သိပ်ဆိမ့်တဲ့ ငါးပူတင်း	၇၃
၂၆။	မတွ့တကေ (MATSUTAKE) မှိုတစ်မျိုး (ARMILLARIA EDODES)	၇၆
၂၇။	ဟတွ့ ဂတွ့အော (HATSUGATSUO) ပထမဆုံးဆင်းလာတဲ့ မိုနိုတို	၇၉
၂၈။	စတွ့မအိုမို (SATSUMAIMO) ကန်စွန်းဥ	၈၃
၂၉။	နိုဂိရိမဲရှို (NIGIRIMESHI) ထမင်းဆုပ်	၈၆
၃၀။	စုရှို (SUSHI) ထမင်းဆုပ်ပေါ် တင်ထားတဲ့ ပါးပါးလွှာလွှာ ပင်လယ်ငါးအစိမ်း	၈၉
၃၁။	အင်စတန်တိုရာမန် (INSUTANTO RÂMEN) အမြန်ခေါက်ဆွဲ	၉၂
၃၂။	ဗုရင် (FURIN) လေငွေ့တိုင်း မြည်တဲ့ ခေါင်းလောင်း	၉၅
၃၃။	တတမိ (TATAMI) ကြမ်းခင်းတဲ့ သင်ဖျာ	၉၈
၃၄။	ရှိုဂျို (SHOJI) သစ်သားပေါင်ခတ် စက္ကူကတ်ပြားနဲ့ ဆွဲတံခါး	၁၀၁

၃၅။	တိုကို ဗရှိရ (TOKOBASHIRA)	
	နံရံထွင်းခန်း (နံရံကို ထွင်းထားတဲ့အခန်း)ရဲ့ တိုင်	၁၀၄
၃၆။	ဖုတုန် (FUTON)	
	အိပ်ရာ၊ အိပ်ရာခင်း၊ ဝှမ်းကပ်၊ အိပ်ရာဖုံး	၁၀၇
၃၇။	ကို တတ္တု (KO TATSU)	
	နွေးနွေးထွေးထွေး ထိုင်စရာနေရာ	၁၁၀
၃၈။	အဲန်ဂဝ (ENGAWA)	
	ဝရန်တာ ဆင်ကပ် (VERANDA PORCH)	၁၁၃
၃၉။	ဆဲန်တို (SENTÔ)	
	အများသုံး ရေချိုးခန်း၊ ရေချိုးအိမ်	၁၁၆
၄၀။	နဝနိုရဲန် (NAWANOREN)	
	သောက်ခန်းငယ် (ကြိုးကန့်လန့်ကာ)	၁၁၉
၄၁။	ယကိတိုရို (YAKITORI)	
	ကြက်သား တုတ်ထိုး မီးကင် ချဉ်ရည်သုတ်	၁၂၂
၄၂။	ဒဲ မအဲ (DEMAE)	
	စားသောက်ဖွယ်ပို့သူ	၁၂၅
၄၃။	ကစ်စတဲန် (KISSATEN)	
	ကော်ဖီ/လက်ဖက်ရည်တော်ဆောင်	၁၂၈
၄၄။	ဟိုစုတေစု (HOSUTESU)	
	အရက်/အဆိုအက ဆိုင်က အိမ်ရှင်မ (HOSTESS)	၁၃၁
၄၅။	ချစ်ပု (CHIPPU)	
	ကြေးပိုပေး အလှေ (TIP)	၁၃၄
၄၆။	အို-မိယဒဲ (O-MIYAGE)	
	အမှတ်တရလက်ဆောင်	၁၃၆
၄၇။	ဟကုရိုင် (HAKURAI)	
	နိုင်ငံခြားဖြစ်	၁၃၉
၄၈။	အိုမကဲ (OMAKE)	
	အဆစ်ပေး/ အပိုပေး	၁၄၀

- ၄၉။ တချိုရှိခဲန် (TACHI SHÔBEN)
လမ်းမှာရပ်လို့ အပေါ့စွန့်. ၁၄၅
- ၅၀။ အွန်ဗု (ONBU)
သားပိုး၊ သားငယ် ကျောပိုး ၁၄၈
- ၅၁။ ဟရ (HARA)
ဝမ်း၊ စိတ်လှုပ်ရှားမှုရဲ့ အချက်အချာ ၁၅၁
- ၅၂။ အိုယဗုန်-ကိုဗုန် (OYABUN-KOBUN)
အထက်-အောက် ဆက်ဆံရေး ၁၅၄
- ၅၃။ ကိုင်ဂိ (KAIGI)
ကွန်ဖရင့်၊ ညီလာခံ၊ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲ ၁၅၇
- ၅၄။ ကဲအိယကု (KEIYAKU)
ကတိစာချုပ်၊ ခံဝန်ချက်၊ သဘောတူညီမှု၊ နားလည်ခြင်း ၁၆၀
- ၅၅။ မဲအိရှိ (MEISHI)
အမည်ကတ်ပြား ၁၆၃
- ၅၆။ ဝိုနုစု (BÔNASU)
လစာ/လုပ်အားခမှာ အပိုဆောင်းပေးတဲ့ဆု (BONUS) ၁၆၆
- ၅၇။ ဘန်ဇိုင်း (BANZAI)
ကောင်းချီးပေး ကြွေးကြော်သံ ၁၆၉
- ၅၈။ ဒန်တိုင် (DANTAI)
ဒေသတူ/ခလေးတူ အစုအဖွဲ့ ၁၇၂
- ၅၉။ အိုမိအိုင် (O-MIAI)
အိမ်ထောင်ဖက် ရှာတဲ့နေရာ ၁၇၅
- ၆၀။ စုမအိရု (SUMAIRU)
(စမိုင်း SMILE ရဲ့ ဂျပန်အသံထွက်) ၁၇၈
- ၆၁။ စုမိမဆဲန် (SUMIMASEN)
တောင်းပန်စကား၊ ကျေးဇူးတင်စကား ၁၈၁
- ၆၂။ ကိုင်ဂို (KEIGO)
လေးစားတဲ့ အသုံးစကား ၁၈၄

- ၆၃။ အိုင်စတွ (AISATSU)
နှုတ်ဆက်စကား ၁၈၇
- ၆၄။ အန်ရို (ENRYO)
ဆင်ခြင်ထိန်းချုပ် တွန့်ဆုတ်ခြင်း ၁၈၉
- ၆၅။ မ (MA)
နေရာကွက်လပ်၊ စပ်ကြား၊ ခေတ္တရပ်ဆိုင်းခြင်း ၁၉၂
- ၆၆။ ဟနဖုဒ (HANAFUDA)
ပန်း ကတ်ပြား ၁၉၄
- ၆၇။ အိရေဇုမိ (သို့မဟုတ်) ဟိုရိုမိုနို (IREZUMI (alt.) HORIMONO)
ထိုးကွင်း ၁၉၇
- ၆၈။ စုမို (SUMO)
ဂျပန်နပန်း ၂၀၀
- ၆၉။ တဲရဲဗ (TEREBI)
ရုပ်သံလွှင့်၊ တယ်လီဗီးရှင်း (TELEVISION) ၂၀၃
- ၇၀။ နင်ဂျို (NINGYO)
ကလေးကစားစရာအရုပ်၊ ရုပ်သေးရုပ် ၂၀၆
- ၇၁။ ရှမိဆဲန်/စမိဆဲန် (SHAMISEN/SAMISEN)
သုံးကြိုးတပ် ဗျပ်စောင်း ၂၀၉
- ၇၂။ ကိုတို (KOTO)
ကြိုးတစ်ဆယ့်သုံးချောင်းတပ် စောင်း ၂၁၂
- ၇၃။ အိကေဗန (IKEBANA)
ပန်းအလှစိုက်ပညာ ၂၁၅
- ၇၄။ ဗွန်ဆိုင် (BONSAI)
အိုးစိုက်ပင်ပု ၂၁၈
- ၇၅။ အိုရိုဂမိ (ORIGAMI)
စက္ကူရုပ် ၂၂၁
- ၇၆။ ရှင်ဂျူကု (SHINJUKU)
ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အပြီး၊ ထိုးတက်လာတဲ့ တိုကျိုအနောက်ခြမ်းခရိုင် ၂၂၄

၇၇။ ကျိုတို (KYOTO)	ဂျပန်ခေတ်သစ်မတိုင်မီက မြို့တော်	၂၂၇
၇၈။ စန်ပို (SANPO)	စကြို၊ လျှောက်လမ်း	၂၃၀
၇၉။ ဂိုင်ဂျင် (GAIJIN)	နိုင်ငံခြားသား	၂၃၃
၈၀။ အို-ချ (O-CHA)	လက်ဖက်ရည်	၂၃၅
၈၁။ အို-ကိုကိုဂိုတို (O-KEIKOGOTO)	လေ့ကျင့်သင်ကြားနာယူ	၂၃၈
၈၂။ ဂို (GO)	စတုရန်းကွက်ပေါ်မှာ ကျောက်တုံးဇယ်တွေ တင်ရတဲ့ ကစားနည်း	၂၄၁
၈၃။ ပချင်ကို (PACHINKO)	ဘောလုံးလေးတွေ ကျလာပြီး ပေါက်ဂဏန်းဖော်တဲ့ ကစားနည်း	၂၄၄
၈၄။ ကျန်ဗရ (CHANBARA)	ဇာတ်ထဲ၊ ရုပ်ရှင်ကားထဲကလို ဓားကစား	၂၄၇
၈၅။ ဂျန်ကင် (JANKEN)	လက်ဆုပ်-လက်ဖြန့်ပြီး ရှုံးသူထွက် ကစားနည်း	၂၅၀
၈၆။ မန်ဂ (MAMGA)	ကာတွန်း၊ ရုပ်ပြောင်၊ ရုပ်ပြဇာတ်လမ်း	၂၅၃
၈၇။ တချိယိုမိ (TACHIYOMI)	စာအုပ်ဆိုင်ထဲမှာ မတ်တတ်ရပ်ပြီး စာဖတ်ခြင်း	၂၅၆
၈၈။ ရှိုကန်-ဂျိုဂိုကု (SHIKEN-JIGOKU)	ကျောင်းဝင်ခွင့် စာမေးပွဲ (စာမေးပွဲငရဲ)	၂၅၉
၈၉။ ကိုကို-ယကျူး (KÔKÔ-YAKYŪ)	အထက်တန်းကျောင်း ဘေ့စ်ဘော (BASE BALL) ပြိုင်ပွဲ	၂၆၂
၉၀။ နဲကို (NEKO)	ကြောင်	၂၆၅

၉၁။ ရှင်ဂျူ (SHINJU)	
နှစ်လောင်းပြိုင်	၂၆၈
၉၂။ ကိုင်မျို (KAIMYÓ)	
သေဆုံးပြီးမှ ဗုဒ္ဓသာသနာဆိုင်ရာ နာမည်(ဘွဲ့.)ပေးခြင်း	၂၇၀
၉၃။ မဲအိနိချို (MEINICHI)	
ကွယ်လွန်တဲ့ နှစ်လည်ရက်	၂၇၃
၉၄။ ဂျိုဇို (JIZÓ)	
ဗုဒ္ဓသာသနာဝင်တို့ အယူရှိတဲ့ ကလေးနတ်	၂၇၅
၉၅။ မရိုင်ယာ ကန်နွန် (MARIA KANNON)	
မယ်တော်မေရီအဖြစ် ကိုးကွယ်ကြတဲ့ ကန်နွန်	၂၇၇
၉၆။ ကိုရိုစုမစု (KURISUMASU)	
ခရစ်စမတ်စ်	၂၈၀
၉၇။ ရှို (SHÓ)	
လက်ရေးလှပညာ	၂၈၃
၉၈။ ဒို (DÓ)	
လမ်းကြောင်း (ကျင့်စဉ်ကို ရည်ညွှန်းတယ်)	၂၈၆
၉၉။ ယိုအင် (YOIN)	
သံပွား၊ သံကျယ်၊ တုန်ခါမြည်ဟည်းသံ	၂၈၉
၁၀၀။ ယိုဟကု (YOHAKU)	
ပန်းချီကားမှာ တမင်ချန်ခဲ့တဲ့အကွက်	၂၉၂

အမှာ

“ဂျပန်မှုတစ်ရာ” လို့ ပြောရုံနဲ့ တစ်ဆယ့်ကိုးရာစုနှစ် လက်ရာပဲလို့ ထင်စရာ ရှိတယ်။ အင်္ဂလိပ်ဘုရင်မ ဝိတိုရိယလက်ထက်က ဒီခေါင်းစဉ်မျိုးနဲ့ နေ့စဉ်သတင်းစာ တွေမှာ အခန်းဆက်ဆောင်းပါးတွေ ရေးခဲ့ကြတာ တစ်ဆယ့်ကိုးရာစုနှစ် ကုန်တဲ့အထိ ဆိုပါတော့။ နိုင်ငံတစ်ခုဟာ ကမ္ဘာနဲ့ အဆက်ပြတ်နေလို့ ကိုယ့်ဘာသာ လုပ်ချင်ရာ လုပ်လို့ရတယ်ဆိုပေမဲ့ အပြင်ကမ္ဘာကတော့ ဘယ်လိုထူးတဲ့လူတွေလဲ၊ ဘယ်လိုဆန်း တဲ့လူတွေလဲ၊ တို့မမြင်ဖူးတာ ဘာတွေများလုပ်နေကြမှာလဲလို့ မေးကြ၊ ဆွေးနွေး ကြမယ်။

ထူးဆန်းထွေပြားသမျှကို စာရင်းမှတ်တာထက် တခြား ဘာအကြောင်းများ ရှိပါသေးသလဲ။ အကြောင်းအရာတစ်ခုကို သိနားလည်အောင် ရှင်းချင်ရင် အဲဒီအခြင်း အရာဟာ ဘယ်ခလေ့က ဆင်းသက်လာတာလဲလို့ သိရမယ်။ ဒီလိုသိမှ ဒါလည်း မဆန်းတော့ပါဘူးလို့ သဘောပေါက်မယ်။ အမေရိကကို “အကြောင်းငယ်”နဲ့ ချဉ်း ကပ် လေ့လာရင် ဂျပန်သစ်တော်ပေါင်း (ဂျပန်ပြီး ပေါင်းထားတဲ့ သစ်တော်သီး)နဲ့ ကားလို့ပြောရင် လူမျိုးစရိုက် ပေါ်မသွားပေဘူးလား။ (မြန်မာနိုင်ငံအဖို့၊ “အညာသား ပဲစား” လို့ ပြောလိုက်ရုံနဲ့ မြန်မာ့ခလေ့ကို တိုတိုနဲ့ရှင်းရှင်း သိသွားသလို ဖြစ်မယ်။)

အခုထိပဲ ဂျပန်ရိုးရာအတွေးနဲ့ အသုံးပစ္စည်းဟာ ဂျပန်တွေနဲ့ ခွဲခွာလို့မရ သေးတော့ နိုင်ငံခြားသားတွေအဖို့ မြင်ရ၊ ကြားရ၊ တွေ့ရသမျှ အားလုံး ဆန်းနေမယ်။ အဲဒါကြောင့် နိုင်ငံနဲ့လူမျိုးကို ထင်ရှားအောင် သရုပ်ဖော်ချင်ရင် “အကြောင်းငယ်” က စ လေ့လာပါလို့ ပြောချင်တယ်။

ဒီစာအုပ်က အခုပြောခဲ့တာကိုပဲ ရေးပြမယ့်စာအုပ်ပါ။ ရိုးရိုးလွယ်လွယ်ကလေး ပြောသွားပေမဲ့ များသထက်များလာလိုက်တာ ချက်ချင်းဆိုသလို ဂျပန်ခလေးကို ဘွားဘွားပေါ်အောင် ဖော်ထုတ်လိုက်ပြီလို့ ပြောနိုင်တဲ့အပြင်၊ ဒီခလေးရဲ့ သဘောကို သိတဲ့အပြင် ဒီခလေးရဲ့ ဩဇာလေးနက်ပုံကိုလည်း မြင်မယ်။

ဒီကိစ္စ အပြောလွယ်သလောက် ဖြစ်အောင်လုပ်ဖို့ခက်တယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီစာအုပ် မှာ မဖြစ်ဖြစ်အောင် ကြိုးစားပြီး လုပ်ပြမယ်။ ဒါမျိုး ဂျပန်တိုင်းရင်းသားကို ရေးခိုင်းလို့ မဖြစ်ပါ။ သူက ဘာမဆို သိပြီး၊ နားလည်ပြီး၊ ကျေနပ်ပြီး ဖြစ်နေလို့ နက်နက်နဲနဲ၊ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ မရှင်းဘဲနေမှာ စိုးရတယ်။ အဲဒါကြောင့် ဒီစာအုပ်ဖြစ်မြောက်အောင် ဆောင်ရွက်သူတွေက နိုင်ငံခြားသားတွေကိုပဲ သူတို့ကြိုက်ရာ အကြောင်းအရာကို ရွေးပြီး ရေးပေးစေတယ်။ ဒီတော့မှ ဂျပန်အနေအထားကို ထောင့်စုံအောင် ရှင်းလင်း တင်ပြနိုင်မယ်လို့ ယူဆတယ်။

ရေးတဲ့လူတွေကို ကိုယ့်သဘောအတိုင်း၊ စိတ်ရှိသလောက် ကြိုက် မကြိုက် ပြောချင်ရာပြောပါလို့လည်း အားပေးထားတယ်။ ဒီတော့မှ ဂျပန်မှုဆိုတာကို အချိအချ မျိုးစုံမြင်ရမယ်။ သွက်သွက်လက်လက် ဖတ်ချင်မယ်၊ လေ့လာချင်မယ်။

စာအုပ်နာမည်က မေဂျီခေတ် နာမည်မျိုးမို့ စိတ်မပျက်နဲ့။ ခေတ်ဆန်တဲ့ အတွေးအခေါ် ဝေဖန်သုံးသပ်ချက် ပါရမယ်လို့ သတ်မှတ်ပြီးသားပါ။ ရှင်သန်လှုပ်ရှား ကြီးပွားနေတဲ့နိုင်ငံရဲ့ ခလေးကို ဒီလိုသေးငယ်တဲ့ အကြောင်းအရာ တစ်ရာနဲ့ ပြောလို့ ဖြစ်နိုင်စရာ ရှိရဲ့လားမေးရင် စိန်ကျောက်ရတနာ ငယ်ပေမဲ့ အကွက်လည်အောင် သွေးတတ်ရင် တဖျပ်ဖျပ် တောက်လာသလို ပေါ်လွင်ထင်ရှားလာမှာပါ။ ဝိတိုရိယခေတ် က လူကြီးတွေ လုပ်ပုံမှန်တယ်။ ကြီးကျယ်များပြား ပြည့်လျှံနေတဲ့ ခလေးကို အခုလို နည်းနည်းချင်း ဖဲ့ကြည့်မှ မြင်လွယ်တယ်။

တိုကျို
စက်တင်ဘာ၊ ၁၉၇၅
mgyoe.com

မြန်မာပြန်သူရဲ့အမှာစာ

‘ဂျပန်မှုတစ်ရာ’ (*A Hundred Things Japanese*) ကို ဂျပန်ဓလေ့တိုက် (Japan Cultural Institute)က ၁၉၇၈ ခုနှစ်မှာ အင်္ဂလိပ်ဘာသာနဲ့ ပုံနှိပ်တယ်။ ကောင်းလွန်းလို့ ဝါသနာအတိုင်း ၁၉၉၁ က မြန်မာပြန်တယ်။ ဒီစာအုပ်က ဂျပန်မှာ နှစ်အကြာကြီးနေလာပြီး ကိစ္စတစ်ခုကို ဂျပန်သမိုင်း၊ ဂျပန်လူမှုရေး၊ ဂျပန်ယုံကြည်မှုကို အခြေခံနဲ့ အပြည့်အစုံသိပြီးမှ စကားလုံး ၃၀၀ လောက်နဲ့ ခြုံငုံမိအောင် ရေးထားတဲ့စာတွေ ဖြစ်တယ်။ အဆီလျော်ဆုံးဖြစ်မယ့် ရောင်စုံဓာတ်ပုံကို နှစ်ခုလောက် ရှာထည့်ပြီး ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသည်တွေကို မြှူဆွယ်ဖို့ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေတယ်။ ဂျပန်ကို ခုနစ်ရက် ရောက်ဖူးပြီး မဂ္ဂဇင်းထဲမှာ လခုနစ်ဆယ် ရေးမကုန်တဲ့ လိပ်ပြာမှတ်တမ်း (Butterfly Account)မျိုး မဟုတ်ဘူး။ လိပ်ပြာဟာ အရောင်လှတဲ့ ပန်း၊ အနံ့မွှေးတဲ့ ပန်း၊ ဝတ်ရည်ချိုတဲ့ ပန်းမှာ တစ်စက္ကန့်ပြည့်အောင် မနားပေမဲ့ ပန်းပေါင်းစုံကို သိတယ်ဆိုပြီး ဟိမဝန္တာချီးမွမ်းခန်းကို စာတစ်အုပ်ရေးမယ်ဆိုရင် ဘယ်လိုနေမလဲ။ ဂျပန်မှာ ၁၉၈၂ ဩဂုတ်လမှ ၁၉၈၇၊ ဇွန်လထိ ငါးနှစ် (နှစ်လလျော့) နေဖူးပေမဲ့လည်း ကိုယ်တိုင် ဂျပန်အတ္ထုပ္ပတ္တိရေးရင် လိပ်ပြာမှတ်တမ်းပဲ ဖြစ်မှာပဲဆိုပြီး မရေးပါ။ ဂျပန်ဓလေ့နဲ့ လူမှုရေးကို အကောင်းဆုံးပေါ်လွင်အောင် ရေးနိုင်တယ်လို့ ယူဆတဲ့စာအုပ်ကိုပဲ ယူပြီး ဘာသာပြန်လိုက်တယ်။ *ဂျပန်မှုထပ်တစ်ရာ (A Hundred MORE Things*

Japanese) ၁၉၈၀ ကိုလည်း ဆက်ပြီး ဘာသာပြန်ပါတယ်။

ကလျာ မဂ္ဂဇင်းက တစ်လကို တစ်ပုဒ်၊ အစုစု ခုနစ်ပုဒ်လောက် ထည့်ပေးဖူးတယ်။ မဂ္ဂဇင်းအဖွဲ့ဝင် မောင်ဝဏ္ဏကို အငြိမ်းစားပါမောက္ခတစ်ဦးက ဂျပန်နာမည်ကို မြန်မာအက္ခရာနဲ့ရေးတာ မှန်အောင် မရေးနိုင်ဘူး။ မြန်မာနိုင်ငံမှာ ဂျပန်လို တတ်တဲ့လူ သိပ်များတယ်။ သူတို့အထဲက ဘယ်သူ့မေးမေး အသံထွက်အမှန်ကို ရမှာပေါ့လို့ စာနဲ့ ရေးပြီး ပြောတယ်။ အရှင်ဧကရာဇ် အခုလူ စာအုပ်ထဲက တရုတ်နာမည်တွေကို မိတ်ဆွေချန်ရည်စိန်က အသံထွက်မှန်အောင် မြန်မာအက္ခရာနဲ့ ရေးပေးထားတဲ့အတိုင်း ဘာသာပြန်စာအုပ်မှာ ရေးထည့်တော့ နားမလည်ဘူးဆိုပြီး ကဲ့ရဲ့တာကို ခံရသလိုပေါ့။

ဗုဘိုင်း (Bombay)၊ သီရိလင်္ကာ (Ceylon)၊ ဂရင်းနစ် (Greenwich Mean Time)၊ ဟိုဘွန်း၊ (Holbon)၊ ပါရီ (Paris)၊ ဘေဂျင်း (Peking)၊ ပို့ဆာအစ်ဒ် (Port Said)၊ ရန်ကုန်၊ ရောမ (Rome)၊ စဉဒီ (Saudi)။ အခုလို ကိုယ်တစ်သက်လုံး မှားလာတာကို အပြင်ခံရတော့ ပြင်တဲ့အကောင် ငပေါပဲလို့ ပြောချင်ကြတယ် မဟုတ်လား။ ဂျပန်နာမည်လည်း အဲဒါ ဆင်ဆင် ဖြစ်သွားတယ်။ ခုနည်းနည်း အဖျင်းဘက်လိုက်ပြီး ပြင်ပါသေးတယ်။ ကျွန်တော်ရေးတဲ့ ဆယ်တန်းကျောင်းသုံး ခေတ်သစ်ကမ္ဘာ့သမိုင်း ၁၉၆၁၊ အရှေ့ဖျားနိုင်ငံ (Far East) အခန်းမှာ Tokyo ကို တောကျောလို့ ရေးတော့ ဒါဘာလဲလို့ ကျောင်းသားနဲ့ အထက်တန်းကျောင်းက သမိုင်းဆရာကပါ မေးပါတယ်။ ဆယ်တန်းမေးခွန်းထုတ်တဲ့ ပါမောက္ခကတော့ အရှက်ကွဲမှာစိုးလို့ မမေးဘူးထင်ပါတယ်။ ကျွန်တော် ၁၉၂၃ မွေး၊ ၁၉၄၃ ဂျပန်ခေတ်မှာ အသက် ၂၀၊ ဂျပန်စကား သင်ဖူးတယ်။ ကတနဂ (Katanaga) မှာ အ အိ ဥ ဧ အော AEIOU လို့ အက္ခရာဖလှယ် (Transliteration) တာကို စတွေ့တယ်။ ဒီတော့ Tokyo ကို တောကျောလို့ပဲ ရေးမယ်ဆိုပြီး ရေးလိုက်တော့ ကဲ့ရဲ့ခံရပါတယ်။ ပုဂံကျောက်စာထဲက နာမည်ကိုလည်း ဒီအက္ခရာဖလှယ်တဲ့စနစ်ကို သုံးတယ်။ ဥပမာ - စည်သူကို Cañsū လို့ ရေးတယ်။ ကျွန်တော့်ဆရာ Hall က ကန်စုလို့ ဖတ်တာကို ကျွန်တော်တင်တဲ့ကျမ်း စစ်ဆေးတုန်းက ကြားလိုက်ရဖူးပါတယ်။

စကားစပ်မိလို့ ပြောရဦးမယ်။ ဆိုရှယ်လစ်ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံမှ အရင်းရှင် ဂျပန်နိုင်ငံကို ၁၉၈၂ မှာ ရောက်သွားတော့ မြန်မာက တစ်ကိုယ်တော် (Isolation) နေစမ်းတဲ့အခါ နိုင်ငံခြားသားတွေ မောင်းထုတ်၊ စာအုပ်ကအစ နိုင်ငံခြား ပစ္စည်းမသွင်း၊ သူများနိုင်ငံတွေမှာ ကလေးကို ပုံပြောရင် ရှေးရှေးတုန်းက (Once upon a time) လို့ စပြောခဲ့ရာက နာရီစက် တချက်ချက်မြည်တုန်းက (When the

(c)

clock ticks)လို့ ပြင်ပြောနေကြတဲ့အခါ ကျွန်တော်တို့ ဂျပန်ရောက်သွားတော့ ချောက
 လက် (Chocolate)နဲ့ ချီစ် (Cheese)ကို အပြေးအလွှား ဝယ်စားပြီး ဖောင်တိန်မင်
 (Fountain Pen Ink)နဲ့ မုတ်ဆိတ်ရိတ် ဘလိတ်ဓား (Safety Razor Blade)လိုက်ဝယ်
 တဲ့အခါ ဝယ်လို့မရပါ။ ဟိုက လူတွေက ဘက်ထရီနာရီ (Quartz Clock)၊ ဘောပင်
 (Ball-point Pen)နဲ့ လျှပ်စစ်မုတ်ဆိတ်ရိတ် (Electric Shaver)သုံးနေကြပြီ။ ဆီကို
 အော်တိုမက်တစ်နာရီလိုချင်ရင် ဘန်ကောက်လေဆိပ်က ဆိုင်တွေမှာ ရချင်ရမယ်လို့
 တစ်ယောက်တလေက လမ်းညွှန်ပါတယ်။ နာရီဆိုင်ကလူက မသိဘူး၊ မရှိဘူးပဲ
 ပြောပါတယ်။ ဂျပန်တွေကိုလည်းတို့ထက် သိပ်သာတယ်မထင်ပါ။ ပုလင်းကို TURN
 ဒီဘက်လှည့်လို့ အညွှန်းမပါရင် မဖွင့်တတ်တာကို တွေ့မှ အံ့မယ် တို့ကမှ တော်သေး
 တယ်လို့ ပြောမိတယ်။ မယုံမရှိနဲ့ ကိုယ်တွေ့။

သန်းထွန်း
 ၂၄၊ ဩဂုတ်၊ ၁၉၉၉။
 ကန်သာယာ၊
 ၁၅၅/က၊ ယောဂီကျောင်းလမ်း
 လှိုင် ၁၁၊ ရန်ကုန် ၁၁၀၅၂။

ဂျပန်မှုတစ်ရာ

mgyc.com

mgyc.com

(၁) ဟတ္ဆူမိုဒဲ (HATSU MÔDE) နှစ်သစ်မှာ ပထမဆုံး နတ်ကွန်းသွားခြင်း

ဂျပန်မှာ နှစ်သစ်ရက်အားတွေကို အိုရှိုဂတ္ဆူ (O-SHOGATSU) ခေါ်တယ်။ ဂျပန်တွေရဲ့ များလှတဲ့ ဆယ့်နှစ်ရာသီပွဲတွေထဲမှာ ဒီပွဲကို နေရာအနှံ့ အားတက်သရော ကျင်းပတယ်ဆိုရင် မှားမယ်မထင်ဘူး။

ဒီဇင်ဘာ လကုန်ပိုင်းကို ရောက်လာရင် အဆောက်အအုံတိုင်းလိုမှာပဲ ဝင်ပေါက် မှာ ကဒိုမတ္ဆူ (KADO-MATSU) ခေါ်တဲ့ ရိုးရာပုံစံနဲ့ အလှဆင်တဲ့ ဝါး(ကျည်)နဲ့ ထင်းရှူးရွက်တွေကို မြင်နိုင်ပါတယ်။ နှစ်ကုန်ခါနီးတော့ နှစ်သစ်ရဲ့ ပထမဆုံးရက်မှာ တကယ်ပဲ ဘာဆိုင်မှ ဖွင့်ထားမှာမဟုတ်ဘူးဆိုပြီး ဈေးဆိုင်တွေမှာ လူတကာ ပျာယာ ခတ် လာပြီး စားစရာဝယ်နေတာ တွေ့နိုင်ပါတယ်။

ဒီလိုနဲ့ နှစ်ဟောင်းကုန်ဖို့ တဲတဲကလေးအလို ညတစ်ဆယ့်တစ်နာရီအလွန်မှာ တစ်နိုင်ငံလုံးမှာပဲ လူတိုင်းဟာ ကိုယ်နဲ့နီးရာ နတ်ကွန်းကို တခြားလူတွေနဲ့ ရောပြီး တစုတဝေးကြီး စတင်သွားကြတယ်။ ရောက်တဲ့အခါ လက်ခုတ်တစ်ချက်တီးပြီး နတ်ကို မိမိဂါရဝပြုဖို့ရောက်ကြောင်း စတင်ဆက်သွယ်တယ်ဆိုပါတော့။ ပြီးတော့ အလှူခံပုံးထဲကို ပိုက်ဆံပစ်ထည့်ပြီး လိုရာဆုကို တောင်းတယ်။ ရှေ့မှာဖြတ်သန်းရမယ့် ရက်ပေါင်း သုံးရာခြောက်ဆယ့်ငါးရက်မှာ ကျန်းမာဖို့၊ ကံကောင်းဖို့ လက်ဖွဲ့၊ လည်ဆွဲ၊

အိတ်ထဲမှာ ထားရတဲ့ဆောင်နဲ့ မြားတံ စတဲ့ အဆောင်ပစ္စည်းတွေ ဝယ်မယ်။

ရာသီဥတုအအေးဒဏ်ကို ကြောက်ရင်၊ လူတွေနဲ့ ရောနှောတိုးဝှေ့မသွားလိုရင်၊ နှစ်ဟောင်းရဲ့ နောက်ဆုံးညတစ်ညလုံး လှည့်ပတ်မနေချင်ရင် ဒီနေ့ဒီအခါ တစ်နေ့ တည်း တစ်ခါတည်း မဟုတ်ဘဲ ဇန်နဝါရီလဆန်း ခုနစ်ရက်လောက်အထိ တစ်နေ့နေ့ တစ်ခါခါမှာ ကြိုက်သလို အချိန်ယူပြီး မိမိသဘောအကျဆုံး နတ်ကွန်းကို တစ်ခေါက် သွားလိုက်ရင်လည်း ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလို ပုဂ္ဂိုလ်တွေလည်း မနည်းပါဘူး။ နှစ်သစ်မှာ နတ်ကွန်းတိုင်း လူစည်ကားနေပါတော့တယ်။ အဲဒါကြောင့် ဂျပန်တွေရဲ့ နှစ်သစ်ပွဲတွေ အများကြီးထဲမှာ နတ်ကွန်းကို ပထမဆုံးသွားခြင်းဆိုတဲ့ ဟတ္ထုမြို့ဒဲပွဲဟာ အထင်ရှားဆုံးပွဲ ဖြစ်လာပါတယ်။

ဒီလှပတဲ့ဒေသမှာ ကျွန်တော် တစ်ဆယ့်ငါးနှစ် နေခဲ့တဲ့ အတောအတွင်း ကျွန်တော်လည်း “ပထမည” အုပ်စုထဲမှာပါဝင်ဆင်နွှဲလေ့ရှိပါတယ်။ ယုံယုံကြည်ကြည်ပဲ ကံကောင်းဖို့ မစမယ့် မြားတံကို ဝယ်ပါတယ်။ ဒီလို ယုံကြည်ဆောင်ရွက်ဖို့ ဆုံးဖြတ်ချက်ချပြီး လိုက်နာပြုမူတယ်လို့တော့ မဟုတ်ဘူးပေါ့။ ရောယောင်ပြီးလုပ်ရင်း မလုပ်ရ မနေနိုင်တဲ့ အကျင့်တစ်မျိုး ဖြစ်သွားတယ်လို့ ဆိုရပါမယ်။ အဲဒီတော့ တစ်နှစ်ကုန်ဆုံးတော့မယ်ဆိုရင် ကျွန်တော့်စိတ်ကူးထဲမှာ ကြီးကြီးကျယ်ကျယ် လှည့်ပတ်သွားလာဖို့ ဒီလို စဉ်းစားမိတတ်တယ်။ သန်းခေါင်အချိန်မှာ ကမကုရ (KAMAKURA) က တွရုဂအိုက ဟချိမန် (TSURUGAOKA HACHIMAN) နတ်ကွန်းကို အရောက်သွားပြီး အဲနိုရှိမ (E NOSHIMA) ဘက်ကို အရုဏ်ဦး အရောက်သွားမယ်။ ဒါမှမဟုတ်ရင်လည်း လမ်းတိုတိုနဲ့ ပျော်ရမယ့် မေဂျီ (MEIJI) နတ်ကွန်းကို သွားပြီး နှစ်သစ်အရုဏ်တက်ချိန် အိမ်ရောက်အောင် မြန်မြန်ပြန်မယ်ပေါ့။

အဲဒီအကျင့်ဟာ ဘယ်လောက်စွဲမြဲလာသလဲဆိုတော့ ဒီနှစ်ထုံးစံ နှစ်ဆန်းနတ်ကွန်း မသွားဖြစ်ဘူးဆိုရင်ပဲ လာဘ်ကောင်းပေါ်ပေါက် တိုက်ဆိုင်ဖို့ နှစ်တိုင်းနဲ့မတူဘဲ တယ် စောင့်ရပါကလားလို့ ကျွန်တော့်စိတ်ထဲမှာ ထင်မိနေတယ်။ ကဲ ဒီတော့ အခုနှစ်ကုန်လို့ နောက်တစ်နှစ်ဆန်းစမှာ နတ်ကွန်းတော့ အရောက်သွားလေဦးမှပဲ။ မသွားလို့ မဖြစ်ပေဘူး။

ဒွန်ကဲနီ (DON KENNY)

(၂) အို-ရှိုဂတ္ဆု (O-SHÔGATSU) နှစ်ဆန်းတစ်ရက်

အိုရှိုဂတ္ဆုဆိုတဲ့ နှစ်ဆန်းတစ်ရက်ဟာ ဂျပန်တွေရဲ့ အရေးအပါဆုံး ရက်အား တစ်ရက် ဖြစ်ပါတယ်။ (အော (Ô)ဆိုတဲ့ စကားလုံးကို လေးစားတဲ့သဘောနဲ့ ထည့် ပြောတာဖြစ်တယ်။) ခရစ်သာသနာဝင်တွေမှာ ခရစ်တော်ရဲ့ မွေးနေ့ (ခရစ်စမတ်) နဲ့ တူမယ်ပေါ့။ အဲဒီနေ့မှာ အိမ်က ကလေးတွေ အိုတိုရှိဒမ (O-TOSHIDAMA) မုန့် ဖိုး ပိုက်ဆံ နည်းနည်းစီရကြတယ်။ ကျွန်တော်တို့အဖို့ မွေးနေ့ရောက်တဲ့အခါ ဒီနေ့ဟာ မိမိအတွက် နေ့ထူးတစ်ရက်လို့ သတ်မှတ်သလို ဂျပန်တွေက လူတိုင်းပဲ ဘယ်လ၊ ဘယ်ရက်၊ ဘယ်အချိန် မွေးမွေး၊ ဇန်နဝါရီ(၁) ရက် ရောက်ရင် ငါ့အသက် တစ်နှစ်ကြီး သွားပြီလို့ပဲ သတ်မှတ်ကြတယ်။

ကျွန်တော်တို့ ရက်အားရရင် စားလိုက်မယ်ဟဲ့၊ သောက်လိုက်မယ်ဟဲ့ ဆိုတာ မျိုးလည်း သူတို့က ဒီနေ့မှာ လုပ်မယ်လို့ သတ်မှတ်ပြီးဖြစ်တယ်။ ရက်ပေါင်းအတော် ကြာ ကြိုပြီး ကျွန်တော့်ဂျပန်ဇနီးက စားလို့ ကောင်းနိုးရာတွေကို နှစ်ဆန်းစား သောက်ပွဲအတွက် စုဆောင်းသိုလှောင်နေပါတယ်။ ဒီနှစ်ဆန်းစားသောက်ပွဲက မနက် စာနဲ့ နေ့လယ်စာ ဆက်သွားမယ့် တအေးတဆေး စားဖြစ်တဲ့ မနက်နေ့လယ်စာ (BREAKFAST+LUNCH>BRUNCH) ဖြစ်မှာမို့ပါ။ ဒီတစ်ရက်ပဲ ကျွန်တော့်ဇနီးကို ဒီနေ့တော့ အိမ်မှုသန့်ရှင်းရေး မလုပ်ပါနဲ့လို့ ပြောလို့ရတဲ့နေ့ ဖြစ်မှာပဲ။ ပြီးတော့

တစ်နှစ်လုံးမှာ ဒီတစ်နေ့ပဲ အင်မတန် ကြည့်လို့ကောင်းတဲ့ ရိုးရာကီမိုနိုကို မညည်းမညူဘဲ ကျွန်တော့်ဇနီး ဝတ်ဆင်တာကို တွေ့ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ညတုန်းက ကျွန်တော်တို့ မိသားစု စုံစုံညီညီ နတ်ကွန်းကို သွားခဲ့ပြီးပါပြီ။ နှစ်သစ်ကူးတာ ဒီတစ်ခါပါဆိုရင် ဒီမှာ ငါးခါ ကြုံရဖူးပြီ။ အများတကာနည်းတူ ကံကောင်းရပါလို၏လို့ ကျွန်တော်လည်း အားတက်သရော ဆုတောင်းလိုက်တယ်။ သန်းခေါင်တိတိမှာ နှစ်ဟောင်းကုန်ပြီဆိုတဲ့ အထိမ်းအမှတ်နဲ့ ခေါင်းလောင်းကြီးကို တစ်ရာရှစ်ကြိမ် ထိုးသံကြားခဲ့ရတယ်။

နှစ်ဆန်းတစ်ရက်မှာတော့ ရိုးရာဆာကေနဲ့ ရိုးရာမိုချို (MOCHI)ကောက်ညှင်း မုန့်အပါအဝင် အစားကောင်းတွေ တဝစားသောက်ပြီး တယ်လီဗီးရှင်း ထိုင်ကြည့်နေမိ

တယ်။ ဒါ မဆန်းပါဘူး။ ဂျပန်တွေလည်း ဒီလိုပါပဲ။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ တယ်လီဗီးရှင်းအစီအစဉ်ထဲမှာ ဂျပန်ရိုးရာ အနုပညာဆိုင်ရာပွဲတွေ ပါနေလို့ ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒါပြီးတော့ စာပို့လုလင် ပို့သွားတဲ့ မိတ်ဆွေတွေရဲ့ နှစ်သစ်နှုတ်ဆက် စာလွှာ အားလုံးဖတ်မိအောင် အချိန်ပေးရဦးမယ်။ နှစ်သက်စရာကောင်းတဲ့ ဒီဇလေ့ကလေးက “ကောင်း” ဆိုသမျှ ရကြပါစေလို့ ကိုယ်က သူများအတွက် ဆုတောင်းပေးသလို သူများကလည်း ကိုယ့်အတွက် ဆုတောင်းပေးတာပေါ့။ ဒါမျိုး စာလွှာတွေ အများကြီး ကိုယ်က ပို့နိုင်ရင်၊ အများကြီး ကိုယ့်ဆီရောက်လာရင် ကိုယ်ဟာ လူချစ်လူခင်များတဲ့ လူပဲလို့ ဂုဏ်ယူရမှာပေါ့။ ကျွန်တော်လည်း ဂျပန်ဆန်လာပြီမို့ သိပ်မခင်လှတဲ့ လူဆီကို တောင် လာမယ့်နှစ်တွင်းမှာ ရင်းနှီးလာစရာရှိရဲ့လို့ မျှော်လင့်ချက်ထားပြီး စာလွှာပို့တယ်။

နှစ်သစ်ကာလကို သီတင်းတစ်ပတ်တိုင်တိုင် သတ်မှတ်ထားလေတော့ စာလွှာတွေ နှစ်ဆန်းတစ်ရက် လွန်ပြီးမှလည်း ဆက်ရောက်လာကြပါသေးတယ်။ ဟုတ်ပါတယ်။ ကြိုပြီး ရက်အားမတိုင်မီက ဈေးဝယ်မထားရင် အခုသုံးလေးရက် မကုန်မချင်း ဆိုင်တွေ ပိတ်ထားလို့ ဘာမှချက်ပြုတ်စရာ ဝယ်လို့မရနိုင်ဘူး။ မနေ့က ဂျပန်တိုင်း လုပ်စရာ မကျန်အောင် သန်းခေါင်အထိ အလုပ်လုပ်ခဲ့ကြပြီ။ ကြွေးတွေ သိမ်း၊ ကြွေးတွေဆပ် လုပ်ခဲ့ကြပြီ။

ကဲ... ဒီတော့ ကိုယ့်မိသားစုနဲ့ကိုယ် ခုလိုနေ့မျိုးမှာ အားလုံးရှင်းလင်းပြီး၊ လိုအပ်သမျှ ဖြည့်တင်းသိုလှောင်ပြီး၊ ရှေ့ဘာတွေလုပ်မယ် စဉ်းစားဆုံးဖြတ်ပြီး စိတ်အေး လက်အေး နေနိုင်ပါတယ်။ လူတိုင်းပဲ ရှေ့ရေးကို ပုံစံချတယ်။ ဘာတွေဘယ်လို လုပ်မယ်လို့ ဆုံးဖြတ်တယ်။ နေ့စဉ်မှတ်တမ်းစာအုပ်သစ်ကိုလည်း ဖွင့်ပြီး စာရေးနေပါပြီ။ နှစ်သစ်ဆိုတဲ့အတိုင်း ဂျပန်မှာ အသစ်က ပြန်စနေကြပါပြီ။

လူတိုင်း အပြန်အလှန် ပြောနေတဲ့ နှစ်သစ်ဖွင့်ပွဲမှာ အကောင်းဆုံးဆန္ဒ ပြည့်ဝပါစေလို့ ဆုတောင်းပါတယ်နော်။ အကဲမရှိတဲ့ အိုမေဒဲတို ဂိုဇိုင်မစု (AKEMASHITE OMEDETÔ GOZAIMASU)ကို ကြားရတိုင်း အားမာန်သစ်နဲ့ မျှော်လင့်ချက်အသစ်တွေ ရကြပါတယ်။

ဂျက် ဝါလဗင် (JACK WALRAVEN)

(၃) ဟရိ-ကုယို (HARI-KUYÔ)
အပ်ပုံ / အပ်သချိုင်း (ချုပ်အပ်ပွဲတော်)

ဂျပန်ပြည်မှာ တစ်နှစ်အတွင်း သုံးစွဲရင်း ကျိုးခဲ့ရတဲ့ အပ်တွေကို စုထားပြီး သူတို့လေးတွေဟာ အသက်စတေးပြီး အမှုထမ်းခဲ့တယ်ဆိုတဲ့ အယူအဆနဲ့ ဗုဒ္ဓကျမ်းစာ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ရွတ်ဖတ်တဲ့ပွဲကို ဟရိ-ကုယို (HARI-KUYÔ)ခေါ်ပါတယ်။ ဖေဖော်ဝါရီ ၈ ရက်နေ့မှာ လုပ်တယ်။ ဒီသေးသေးသွယ်သွယ်နဲ့ လိုသလို အခိုင်းအစေခံ နိုင်တဲ့ အပ်ချောင်းကလေး မပါရင် ကီမိုနိုကို ဖွပ်လျှော်ပြီးတိုင်း လိုအပ်ရင် ဖာထေးဖို့ ဘယ်မှာ ဖြစ်နိုင်ပါ့မလဲ။ ဒီပွဲကိုတော့ မိန်းကလေးကျောင်းတွေမှာ လိုလိုလားလား ကျင်းပလေ့ ရှိပါတယ်။

အဆင့် သုံးဆင့်ရှိတဲ့ စင်ကလေးလုပ်ရတယ်။ ပရိတ်ကြီးတွေ ဆွဲရတယ်။ တန်ခိုးကြီး ထင်ရှားတဲ့နေရာတွေက ယူလာတဲ့ စက္ကူဖြူလေးတွေလည်း ဆွဲရတယ်။ စင်ရဲ့ အထက်ဆုံးအဆင့်မှာ ပူဇော်ပွဲ သစ်သီးနဲ့ မုန့်ယို အချိုအဆိမ့်တွေ ထားတယ်။ အလယ်ဆင့်မှာ တို့ဟူး (TÔFU)၊ အောက်ဆုံးအဆင့်မှာတော့ အပ်ချုပ်ကိရိယာစုံဖြစ်တဲ့ ကတ်ကြေး၊ အပ်ချည်နဲ့ လက်ကာလက်စွပ်တွေ ထားရတယ်။ တို့ဟူးကတော့ ကံနွမ်းလို့ ကျိုးရတဲ့ အပ်ကလေးတွေကို ပျော့ပျော့အေးအေး ဖုန်မှာ နားကြပါစေဆိုတဲ့ စေတနာနဲ့ ထိုးစိုက်ထားရာနေရာ ဖြစ်ပါတယ်။ အလုပ်ပင်ပန်းခဲ့ရပြီး အခု သက်သက်သဘသာ

နားပါတော့လို့ နှစ်သိမ့်တဲ့သဘော ဖြစ်တယ်။ ဗုဒ္ဓသာသနာဝင် ကျောင်းတွေမှာတော့ တမလွန်ဘဝမှာ ငြိမ်းအေးချမ်းသာရစေဖို့ သုတ္တန်ဒေသနာထဲက ကောက်နုတ်ချက်တွေကို ရွတ်ဖတ် ဆုတောင်းကြသေးတယ်။

တိုကျိုမှာဆိုရင် ဒီအပ်ကျိုးကလေးတွေ စိုက်ထားတဲ့ တို့ဟူးတုံးကို အပ်ချုပ် သည်တွေ၊ အပ်ချုပ်လက်ရာ နှစ်သက်သူတွေက ပွဲခင်းကျင်းပြီး နတ်ကွန်းတစ်ခုခုဆီ သယ် ဆောင်လာကြသေးတယ်။ ဒီလို စိတ်ဝင်စားဖို့ကောင်းလှတဲ့ခလေး စတင်ပေါ်လာပုံ အရင်းအမြစ်ကို သိဖို့ မလွယ်ပါဘူး။ ဝကယမ (WAKAYAMA) အရပ်မှာရှိတဲ့ အဝရှိ မစမ (AWASHIMA-SAMA) လို့ အများခေါ်လေ့ရှိတဲ့ ကဒ (KADA) နတ်ကွန်းကို သွားပို့ရင် ပိုပြီး မြတ်တယ်လို့ ပြောလေ့ရှိကြတယ်။ ဒီနတ်ကွန်းက ရှေးကပဲ ဆေးဗညာ

နဲ့ပတ်သက်တဲ့ နတ်ကွန်းဖြစ်တယ်။ တိုကျိုရဲ့ အစကုစ (ASAKUSA)မှာ ရှိတဲ့ ဆဲန်ဂျီ (SENSÔ-JI)နတ်ကွန်းမှာလည်း အဝရှိမစမကို ကိုးကွယ်ထားတာဖြစ်လို့ အဲဒီနတ်ကွန်းမှာလည်း နှစ်စဉ်အပ်ကျိုးတွေအတွက် ဆုတောင်းပွဲ ကြီးကြီးကျယ်ကျယ် လုပ်ပါတယ်။ ဒီလို နှစ်သက်စရာလေလေးကို ကြည့်ချင်တဲ့ ဧည့်သည်တွေဟာ အခုပြောတဲ့ နတ်ကွန်းတွေကို သွားကြည့်နိုင်ပါတယ်။

ချုပ်အပ်ကို သက်ရှိသတ္တဝါလို သဘောထားတာ သိပ်အံ့ဩစရာလို့ မဆိုနိုင်ပါဘူး။ တကယ်တော်တဲ့ အပ်ချုပ်သည်ရဲ့ လက်ထဲမှာဆိုရင် အပ်ကလေးဟာ ဘယ်ညာပျံနေသလား ထင်ရလောက်တယ် မဟုတ်လား။ ချုပ်ရိုးချုပ်ကြောင်းကလည်း လှတယ်၊ ခိုင်တယ်။ သက်ရှိသတ္တဝါတစ်ကောင်က လုပ်ထားသလို မြင်နေရတယ်ပေါ့။ ခုအခါမှာလို အစုအပုံလိုက် ပစ္စည်းထုတ်လုပ်တဲ့အခါမျိုး မဟုတ်တဲ့ ရှေးအခါကဆိုရင် သိပ်ကောင်းတဲ့ အပ်လုပ်တတ်တဲ့ ပညာရှင်ဟာ ရှာမှရှားပါပဲ။ တကယ်ထူးချွန်တဲ့ ပညာရှင်က လုပ်ပေးတဲ့အပ်မှာ သူ့အသက် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ပါလာသလိုပဲ မှတ်ယူနိုင်ပါတယ်။ အဲဒါအပြင် အပ်ကျိုးကို ဂရုတစိုက်ကောက်ပြီး သိမ်းမထားရင် လူကို စူးမှဖြင့် မခက်ပါလား။

မေရီ ဧဗန်ရီချို (MARY EVANS RICHIE)

(၄) ဟိနမတွရိ (HINAMATSURI)

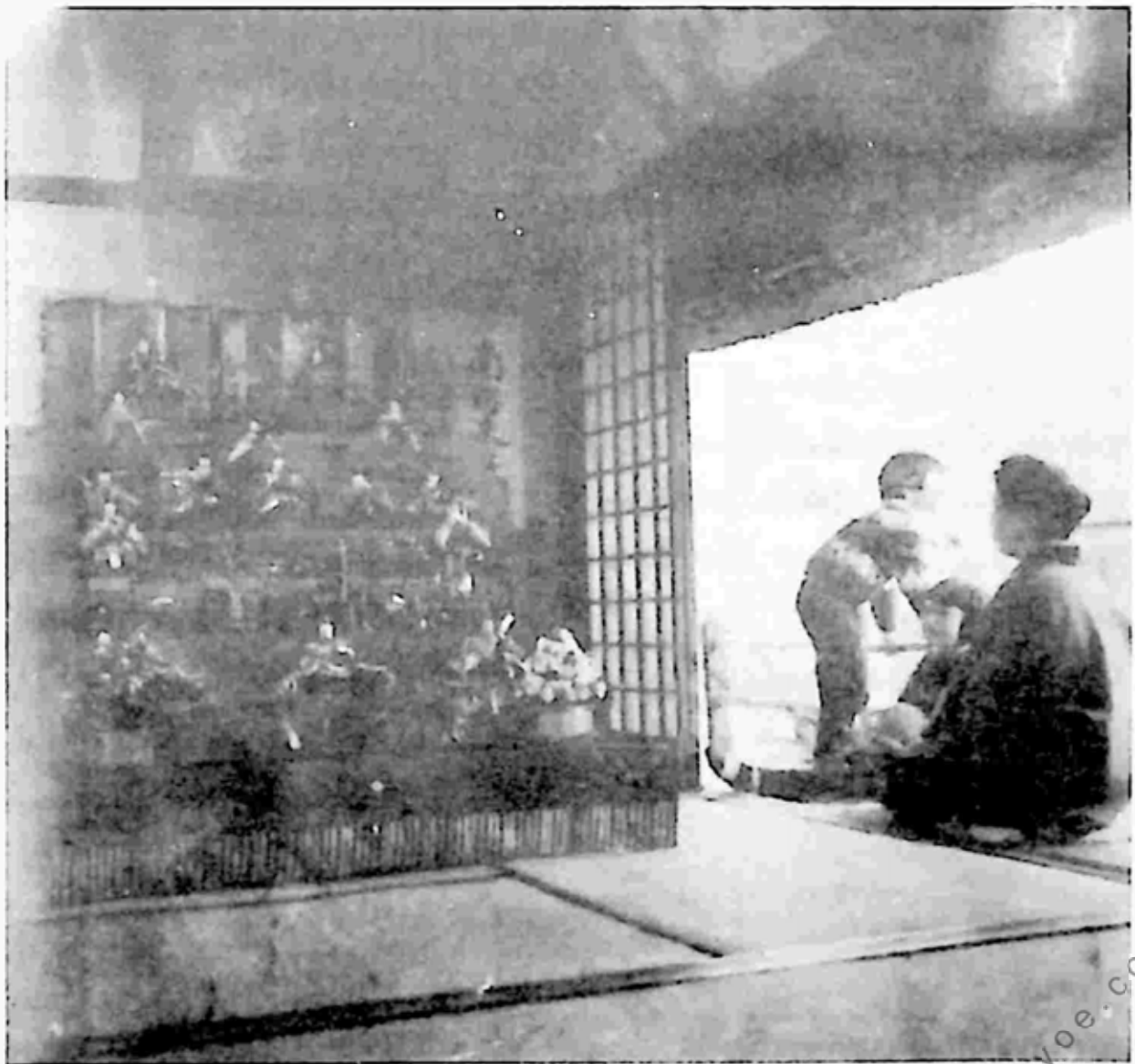
အရပ်ပွဲ / မိန်းကလေးပွဲ

ဂျပန်မိန်းကလေးငယ်ငယ်ဆိုရင် အင်မတန် အချိုးအဆစ် ပြေပြစ်လှပတဲ့ အရပ်ကလေးနဲ့ တူတတ်တယ်။ ဒါပေမဲ့ ဂျပန်ယမင်းရုပ်တွေကတော့ (အတို့အထိ လွတ်ရင် ကောင်းမယ်ဆိုတဲ့သဘောနဲ့ မှန်အိမ်ထဲထည့်ထားပြီး မျက်နှာပေါက်ကို တည်တည်ကြီး ခြယ်လှယ်ထားတော့ လူကြီးဆန်နေလို့) မိန်းကလေးငယ်ငယ်နဲ့ တူခဲတယ်။ ဟိနမတွရိ (HINAMATSURI) လို့ခေါ်တဲ့ အရပ်ပွဲကို မတ်လ ၃ ရက်နေ့တိုင်း ကျင်းပတဲ့အခါ အဲဒီနေ့ကိုပဲ ဂျပန် (သမီးငယ်) မိန်းကလေးတွေရဲ့ မိန်းကလေးပီသကြောင်း ပြရမယ့်နေ့လို့လည်း သတ်မှတ်ထားပြန်တော့ ရည်ရွယ်ရင်းပုံစံ မဝင်သလိုပဲ ထင်မိတယ်။ အရပ်တွေကို ခမ်းခမ်းနားနား ခင်းကျင်းထားပြီး အဲဒါကိုပဲ အသားပေးထားပုံ တွေ့ရတော့ အရပ်ဆိုရင် ကစားစရာဆိုတဲ့သရုပ် မပေါ်တော့ဘူးပေါ့။

မတ်လ ၃ ရက်နေ့မှာ အဝတ်ကောင်းအဝတ်သန့်ကို ကျကျနန ဝတ်ထားတဲ့ အိမ်ရှင်မိန်းကလေးက ဧည့်သည်မိတ်ဆွေတွေကို အထူးလုပ်ထားတဲ့ စားသောက်ဖွယ်တွေ ကျွေးပြီး သူ စုဆောင်းထားတဲ့ အရပ်တွေကို အဆင့်ဆင့် တန်းထိုးပြီး ဂရုတစိုက် စီထားတာကို အံ့သြဖို့ ပြရတယ်။ အရပ်တိုင်းရဲ့ အသုံးအဆောင်နဲ့ စားသောက်ဖွယ်တွေ ဟာလည်း အသေးစားလေးတွေ လုပ်ပြီး လှပတောက်ပြောင်နေလို့ တော်ရုံသင့်ရုံ

ပစ္စည်းမျိုး မဟုတ်။ အံ့ဩစရာ၊ ရိုသေလေးစားစရာ (ဘုံဗိမာန်နဲ့ နတ်သိကြားတွေလို) ကိုးကွယ်ရမယ့်ပုံ ပေါက်နေတယ်။

အရုပ်တစ်စုံ အပြည့်အစုံဆိုရင် တစ်ဆယ့်ငါးရုပ် ပါတယ်။ ဧကရာဇ်၊ ဧကရီ ခြွေရံသင်းပင်းအားလုံးကို လှနိုင်သမျှလှအောင် အဝတ်ဆင်ပေးထားတယ်။ အခုနေ ကုန်ပဒေသာတိုက်ကြီးမှာ ဝင်ဝယ်ရင် ယန်းနှစ်သောင်း သုံးသောင်းအထက် ပေးရမယ်။ အဘွားက သမီး၊ သမီးက မြေးဆိုသလို အမွေခံ အရုပ်တစ်စုံဆိုရင် တန်ဖိုးဖြတ်ဖို့ အခက်သားပေါ့။ အရုပ်တစ်စုံမှာ တွဲဖက်ပြသထားတဲ့ အဆောင်ယောင်တွေကတော့ မီးခြစ်ဘူးလောက်ပဲရှိတဲ့ အံ့ဆွဲ ဗီရိတွေ၊ တူရိယာပစ္စည်းတွေ၊ စားပွဲပြင်ဖို့ ပန်းကန်ခွက် ယောက်နဲ့ အချို အချဉ် မုန့် ယိုနဲ့ သီးမျိုးစုံ၊ နွားလှည်းတောင် ပါသေးတယ်။ တစ်ခါက

ယွန်းနဲ့လုပ်ထားတဲ့ အပ်ချုပ်စက်ကလေးတောင် မြင်မိသေးတယ်။ မုရစကီ (MURASAKI) မင်းသမီးရဲ့ အပ်ချုပ်စက်မျိုး ဖြစ်မယ်။ ဟိုင်ယန် (HEIAN) ခေတ် (၇၉၄-၁၁၈၅) ကပဲ အပ်ချုပ်စက်ထွင်ခဲ့ကြပြီဆိုတယ် မဟုတ်လား။

ရှေးတုန်းကဆိုရင် သမီးမိန်းကလေးမွေးတာနဲ့ အိမ်ထောင်တစ်ခုမှာရှိတဲ့ အရုပ်စင်မှာ အရုပ်သစ်တွေနဲ့ သက်ဆိုင်ရာ အသုံးအဆောင်တွေ ဖြည့်ထည့်ထားတတ်ကြပြီး အဲဒီမိန်းကလေး ကြီးပြင်းလို့ အိမ်ထောင်ကျရင် သူ့ဆိုင်ရာအရုပ်တွေကို သူနဲ့အတူ ယူသွားမယ်။ သူ့မှာ သမီးမိန်းကလေးမွေးရင် သူ့အရုပ်တွေမှာ ထပ်ဖြည့်ရဦးမယ်ပေါ့။ စင်နဲ့ တင်ပြတဲ့အရုပ်တွေကို (မတ်လ ၃ ရက်ပြီးတော့ ဆက်ပြီး) သီတင်းနှစ်ပတ်လောက် ပြထားဦးမယ်။ အဲဒီနောက် အသေအချာထုပ်ပြီး မိသားစုရဲ့ တခြားအဖိုးတန်ပစ္စည်းတွေ သိမ်းသလိုပဲ သူတို့ကိုလည်း သိမ်းထားလိုက်တယ်။

ဟိနမတွရိုကို ဘယ်ကစသလဲလို့ ဇာစ်မြစ်ကိုမေးရင် ရှေးက အပြစ်ရှိတဲ့လူဟာ စက္ကူအရုပ်လုပ်ပြီး ကိုယ့်အပြစ်ကို အရုပ်ထဲမှုတ်သွင်းတယ်။ နောက် အဲဒီအရုပ်ကို မြစ်မှာ မျှောတယ်။ အဲဒီလို စိတ်သန့်ရှင်းအောင် လုပ်တာမျိုးလည်း တစ်မျိုးရှိမယ်။ နွေဦးမှာ အိမ်ပြင်ထွက်ပြီး ပျော်ပွဲစားတာကလည်း စနိုင်တယ်။ အဲဒီ (EDO) ခေတ် (၁၆၀၃-၁၈၆၇) ကစပြီး အရုပ်လုပ်ရင် နန်းတွင်းသူ နန်းတွင်းသားပုံစံ လုပ်လာကြတယ်။

အခုပြောတဲ့ ခေတ်မှာပဲ အရုပ်ပွဲဟာ လူကြိုက်များပြီး ထင်ရှားတဲ့ပွဲ ဖြစ်လာပေမဲ့ အဲဒီခေတ်ဟာ ဂျပန်အမျိုးသမီးတွေကို အနိမ့်ကျဆုံးအဆင့်ရောက်အောင် နှိမ်တဲ့ခေတ် ဖြစ်နေလေတော့ ဒီလိုတိုက်ဆိုင်ပုံဟာ ဆန်းတယ်လို့ ဆိုရမယ်။ ဟိနမတွရိုပွဲဟာ ကြုံကြိုက်တဲ့အခါ အိမ်ထောင်တစ်ခုက မိန်းကလေးတစ်ယောက်ရဲ့ သူ့ကိုအများက အလေးဂရုပြုကြသားပါကလားလို့ စိတ်ဖြေစရာအခါ ဖြစ်ပါတယ်။ သူက ယောက်ျားကလေးတွေကို ဖိတ်ပြီး အိမ်ရှင်မအနေနဲ့ ဧည့်ခံရပါတယ်။

အန်ဂျီလာ ကာတာ (ANGELA CARTER)

(၅) စကုရ (SAKURA) ဂျပန်ချယ်ရီပင် / ချယ်ရီပန်း

နှစ်တစ်နှစ်လုံးမှာ သီတင်း ငါးဆယ့်တစ်ပတ်လုံးလုံး ချယ်ရီပင်ကို လူတွေ အမှုမဲ့အမှတ်မဲ့ နေခဲ့ကြတယ်။ လူဝန်းကျင်မှာ မြင်နေကျအပင်မျိုး။ အပင်ကလည်း မမြင့်မနိမ့် အလောတော်ပဲ ရှိတယ်။ အခေါက်အရွက်တွေကလည်း ရိုးရိုးထက်မပို။ ထင်းရှူးပင်လိုလည်း မကြီး၊ ဆီးပင်လိုလည်း မခုံ၊ မိုးမခပင်လိုလည်း မနွဲ့ဘူး။ ဒါပေမဲ့ နွေဦးရဲ့ တစ်သီတင်းမှာတော့ ဒီအပင်က ဝေဝေဆာဆာ အပွင့်တွေပွင့်ပြီဆိုရင် ဂျပန်တစ်မျိုးလုံးရဲ့ ကြည်နူးနှစ်သိမ့်စိတ်ကို ဖော်ထုတ်နိုင်စွမ်း အရှိဆုံးပန်းဖြစ်လို့ ဟန (HANA) ပန်းဆိုရင် ဘယ်ပန်းလဲမမေးနဲ့၊ ဒီအပင်ကပန်းကို ဆိုလိုပါတယ်။

ရုက္ခဗေဒအရ နှင်းဆီနဲ့ ချယ်ရီဟာ အပင်မျိုးချင်းတူပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သေးငယ်ပြီး ရနံ့မရှိတဲ့ စကုရ (SAKURA) ဟာ စိတ်အာရုံကို မွှေးလွန်းလို့ အများကြီး စွဲလမ်းသွားအောင် ဆွဲဆောင်နိုင်တဲ့ နှင်းဆီနဲ့ ယှဉ်လိုက်ရင်တော့ သေးငယ်မွှေးမှိန်သွားပါတယ်။

စကုရက ကဗျာဆရာရဲ့ ပန်းပါ။ ပန်းချီဆရာရဲ့ ပန်း မဟုတ်ပါဘူး။ ပန်းချီဆရာရဲ့ ပိတ်ကားပေါ်မှာ သူတစ်ပွင့်တည်းကို တင်ကြည့်လိုက်ရင် PEONY တို့၊ CAMELLIA တို့၊ CHRYSANTHEMUM တို့လို ကြွားကြွားဝင့်ဝင့် မြင်ရမှာမဟုတ်ပါ။

ဒါပေမဲ့ တစ်ကွက်လောက် သီးသန့်နေရာယူပြီး ကဗျာတိုကလေးနဲ့ စိတ်လှုပ်ရှားပုံကို သာသာညှင်းညှင်း တင်ပြလာမယ်ဆိုရင် ဂျပန်တို့ရဲ့ စိတ်အာရုံမှာ မပြတ်ရိုက်ခတ်နေအောင် ဆွဲငင်ဆုပ်ယူ ထိန်းသိမ်းထားနိုင်တဲ့အစွမ်း ရှိပါတယ်။

ချယ်ရီပန်းခိုင်က ပန်းရောင်ဖျော့ဖျော့ ပွင့်ဖတ်ကလေးတစ်ခုဟာ ဂျပန်တစ်ယောက်တည်း ဖဲ့ထုတ်ပြီးကြည့်ရသလို ငေါင်းစင်းစင်းနေမယ်ပေါ့။ အဲဒီ ဖျော့ဖျော့ပန်းကလေးတွေ အစုလိုက်အပြုံလိုက် ဝေဝေဆာဆာကြီး ပွင့်နေကြပြီဆိုတဲ့အခါမှာတော့ ဂျပန်တွေ အုပ်လိုက်ချီပြီး ထွက်ချလာသလို လှုပ်လှုပ်ရွရွနဲ့ မြင်ကွင်းကျယ်ကျယ် ရှိသမျှကို ပိတ်ဖုံး လွှမ်းခြုံသွားလိမ့်မယ်။

အပွင့်ငယ်ကလေးတွေ ကုဋေကုဋာ ဖုံးအုပ်ထားတဲ့ ပန်းတစ်ပင်တည်းကိုပဲ ရှုမဝနိုင်ဘူးဆိုရင် တစ်တန်းပြီးတစ်တန်း ပေါက်နေတဲ့ ရဲတိုက်ဘေး၊ ကျုံးရိုး၊ မြစ်ကမ်း၊

တာရီး၊ မြက်ခင်းတစ်ပတ် မြင်ရတဲ့ ရှုခင်းဟာ အံ့ချီးမကုန်နိုင်တဲ့ မြင်ကွင်းပါပဲ။ အစုလိုက် အပြုံလိုက် တောက်ပနေတဲ့ စကုရကို တွေ့နေပြီဆိုရင် ဂျပန်တိုင်းဟာ တခြားဘာကိစ္စကိုမှ သတိရကြတော့မှာ မဟုတ်ဘူး။ ပန်းတွေနဲ့ဝေနေတဲ့ အပင်အောက် တွေမှာ သူတို့အုပ်စုလိုက် ဝိုင်းဖွဲ့ပြီးနေကြပုံက အရင်ရှိခဲ့ဖူးသမျှ အထိန်းအကွပ်တွေ အရည်ပျော် သွားသလိုပါပဲ။ သောက်မယ်၊ ဆိုမယ်၊ ကမယ်၊ အော်မယ်၊ ဟစ်မယ်၊ ငြင်းခုံမယ်၊ ဝမ်းခေါင်းသံကြီးနဲ့ ရယ်မယ်။ ချယ်ရီပန်းက လမ်းပြသလို ခဏကလေး တောက်ပထိန်ဝင်းတဲ့ မြူးထူးပွဲပါပဲ။

အလွန်အမင်းလှပတဲ့ ပန်းအဆုပ်အခဲတွေထဲမှာ ရန်သူဟာ ပုန်းကွယ်ပြီး ကပ်ပါလာသလို ဆုတ်ယုတ်ပျက်စီးခြင်း တစ္ဆေက ခြောက်လှန့်နေပါပြီ။ ဒီကဗျာသာ မပါရင် ဂျပန်တွေရဲ့ အသည်းနှလုံးမှာ စကုရကို အခုလောက် စွဲလမ်းကြမယ်မဟုတ်ပါ။ အလှရဲ့ အခေါင်အထွတ်ကို ရောက်ပြီဆိုရင် မလိုတမာ တိုက်လာတဲ့ လေရူးက လှုပ် လို့၊ နွေဦးရဲ့ ချမ်းစိမ့်စိမ့်မိုးက ရိုက်ချဖြန့်ကျဲပစ်လို့၊ ပန်းပွင့်ကလေးတွေ ကြွေကျကုန် ပါပြီ။ ဘယ်လောက် သနားစရာ၊ ဝမ်းနည်းစရာ ဖွဲ့ဖွဲ့နွဲ့နွဲ့ ပြောပြီး ငိုချင်စရာကောင်း သလဲလို့။ သနားရမှာပေါ့၊ ပန်းအလှက ရက်ဝိုင်းပဲ ခံတယ်။ ဝမ်းနည်းစရာပေါ့၊ ခဏကလေး ဆုံစည်းပြီး သေကွဲကွဲသွားရှာသူတွေကို အမှတ်ရစရာ ဖြစ်မနေဘူးလား။ ယူကျုံးမရဖြစ်တာမှာလည်း ဂျပန်တွေ လက်ခံထားတဲ့ ဖြစ်ပျက်တရားနဲ့ ညီလွန်းလို့။ သဘာဝအလှနဲ့ လူ့ဘဝအလှ ဘယ်ဟာများ ကြာကြာခံလို့လဲလေ။

အက်ဒဝပ်ဖောင့်လာ (EDWARD FOWLER)

(၆) တ-ကဲ (TAKE)

ဝါး

ဝါးလို့ ပြောလိုက်တယ်ဆိုရင် အနောက်တိုင်းသားအများစုရဲ့ စိတ်ထဲမှာ ထူးဆန်းအံ့ဩစရာ အပင်ပါကလားလို့ စိတ်မှာ လှုပ်ရှားသွားမယ်။ ရက်အနည်းငယ် အတွင်းမှာပဲ မယုံနိုင်လောက်အောင် အပင်အမြင့် ရှည်တက်ကြီးထွားလာတယ်လို့ ပြောရင်လည်း ပုံပြင်ပါကွာလို့ ပယ်လိုက်လိမ့်မယ်။ ဂျပန်ဒဏ္ဍာရီထဲက ဝါးခုတ်သမား ပုံပြင်မျိုးပါလို့ ဆက်သွယ်ပြီး မှတ်ချက်ချလိမ့်မယ်။ ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင် တိုကျိုအိမ်က ဥယျာဉ်ထဲမှာ ဝါးပင်ရဲ့ ကြီးထွားလာမှုကို စောင့်ကြည့်ခဲ့ဖူးပါတယ်။ (ရက်သတ္တတစ်ပတ် အတွင်း ခြောက်ပေအထိ) ဝါးပင်ရဲ့ မြင့်တက်လာမှုကို မတွေ့ဖူးခင်က အများတကာလိုပဲ မျှစ်စို့ငယ်ကလေးက ဒီလို မြန်မြန်ကြီး မြင့်တက်ကြီးထွားလာမယ်ဆိုတာ မယုံတဲ့အုပ်စု ထဲမှာပါပြီး ဒီလိုပြောတာ ပုံပြင်ပဲလို့ စွဲမှတ်နေမှာပါပဲ။

ဘာပဲပြောပြော ဂျပန်မှာ အနေနည်းနည်းကြာလာတော့ ဝါးပင်ရဲ့ သဘော သဘာဝကို အဆန်းတကြယ်ပြောပြီး အံ့ဩလောက်စရာ မဟုတ်ဘူးဆိုတဲ့အပြင် ဒီဝါးဟာ ဂျပန်တိုင်းရဲ့ ဘဝတစ်လျှောက်မှာ ဘယ့်လောက်အရေးပါတယ်ဆိုတာလည်း သိခွင့်ရလာပါတယ်။ ဒီဝါးကို လေ့လာသုံးသပ်ပြီး စစ်ဆေးဆင်ခြင်တဲ့အခါ အသုံးဝင်ပုံ အမျိုးအမည် ၁၄၀၀ ရှိတယ်လို့ စာရင်းပေါက်ပါတယ်။

တကယ်တော့ ဒါလောက်အထိ နှိုက်နှိုက်နဲ့နဲ့ ရှာဖွေတတ်ဖို့ မလိုပါဘူး။ သာမည လက်ချိုးရေတွက်ရင်ပဲ ဝါးရဲ့အသုံးဝင်ပုံ ဆယ်မျိုးလောက်တော့ လူတိုင်း ပြောတတ်ကြမှာပါ။ ချက်ချင်း သတိပြုမိကြမှာက နေ့စဉ် ထမင်းစားတဲ့အခါ သုံးရတဲ့ တူပေါ့။ အဲပြီးတော့ မျှစ်ကိုလည်း စားကြသေးတယ် မဟုတ်လား။ ဂျပန်အိမ်ကို တစ်ပတ်လှည့်ပြီး ကြည့်စမ်းပါ။ ထင်ထင်ရှားရှား မြင်နေကြရမှာတွေက လက်ဆွဲခြင်း၊ ပန်းကန်ပြားအောက်ခင်း (PLACEMAT)၊ တံမြက်စည်း၊ ယပ်တောင်၊ ပန်းစိုက်ခြင်း စသည်...။

ဝါးရဲ့ အစွမ်းသတ္တိတွေထဲက ကျွန်တော် စိတ်ဝင်စားမိတဲ့ အချက်တစ်ချက်က အရည်အသွေးခိုင်မာခြင်းပါပဲ။ ဂျပန်လူမျိုးနဲ့ တစ်ပုံစံတည်းပဲလို့ပဲ ပြောချင်တယ်။

ဝါးဟာ သန်မာတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကွေးကောက်တိမ်းညွတ်ယူဖို့လည်း မခက်ဘူး။ ကွေးချင်ကွေး၊ ဆန့်ချင်ဆန့်၊ ကြိုက်ရာပုံကိုသွင်း ပြန်လွှတ်ရင်တော့ မူရင်းပုံစံ ပြန်ဖြစ် သွားပြီး ဆက်လက်ရှင်သန်ကြီးထွား မြင့်မားလာမှာပါပဲ။ ဂျပန်တွေနဲ့ တူတယ်မဟုတ် လား။

အဆမတန် ပျက်စီးဆုံးရှုံးခဲ့တဲ့ စစ်ကြီးပြီးတဲ့နောက်မှာ ခေါင်းထောင်ထပြီး အားရှိ၊ အားသာတဲ့ ကမ္ဘာ့ထိပ်တန်းနိုင်ငံအဖြစ် ရောက်ခဲ့ပြီလေ။

ဂျပန်ခလေးကို တချို့နေရာတွေမှာ ဝါးလိုပဲ ဆန်းတယ်လို့ ဆိုကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ အနီးကပ်ပြီး ကြည့်ရင် ဝါးပင်လိုပဲ သူတို့ကို နားလည်ဖို့လွယ်တယ်။ ဘယ်လို လူတွေမှန်း မသိဘူး။ သူတို့အကြောင်း သိနိုင်ဖို့မလွယ်ဘူးလို့လည်း ပြောတော့မှာ မဟုတ်ဘူး။

နော်မန် အိပ်ချ် တိုလ်မဲန် (NORMAN H TOLMAN)

(၇) ကိုအိနို ဗိုရိ (KOINOBORI) ယောက်ျားလေးနေ့မှာ လွှင့်တဲ့ငါးတံခွန်

ဂျပန်လက်နက်ချပြီးတဲ့ ပထမဆုံး နွေဦးပေါက်ကာလမှာ အမေရိက လူငယ်တွေ ဘာပြောရမှန်းမသိအောင် စိတ်ရှုပ်ရတဲ့အချက်က သူတို့ရဲ့ လောလောလတ်လတ် ရန်သူနိုင်ငံဟာ မီးလောင်မြေပြင်မှာပဲ သိပ်ကိုပျော်နေတာ ဖြစ်ပါတယ်။ အပွင့်ထွက်တာ နည်းနည်းစောတဲ့ ဆီးပင်တွေလို သဘာဝရဲ့ တစ်ခုပြီးတစ်ခု ပေါ်လာတဲ့ မီးရှူးမီးပန်းတွေကိုပဲ မြင်ကြရတယ်။ မီးလောင်မြေမှာ ဟိုတစ်ကွက်ဒီတစ်ကွက် တောက်ပြောင်လှပလာအောင် တမင်လိုက်လုပ်ပေးနေတာများလားလို့ ထင်ရတယ်။ အဲဒီအထဲမှာ အမြင့်မားဆုံး စွန်းထွက်လာတဲ့ အံ့ဖွယ်ကတော့ ကိုအိနိုဗိုရိ (KOINOBORI) စိတ်ကူးယဉ်ယဉ်နဲ့ ရောင်စုံဖော်ထားပြီး လေနွေးနွေးထဲမှာ လှုပ်ရှားဝေ့ယမ်းနေတဲ့ စက္ကူ (သို့မဟုတ်) အဝတ် ငါးတံခွန်တွေပါပဲ။ ဂျပန်ဟာ အခုကျရောက်ခဲ့ပြီးတဲ့ အဆုံးအရှုံးဘေးဆိုးက မုချ ရုန်းထွက်လွတ်မြောက်လာမှာပဲလို့ ကျွန်တော်က သိလိုက်ပါရဲ့။

ဟုတ်ပါတယ်။ ဥယျာဉ်ထဲမှာ ဝါးတိုင်စိုက်ပြီး ချစ်စရာတံခွန်တွေကို လွှားလိုက်တဲ့ လူတွေဟာ အကောင်းမြင်စိတ်ဓာတ်နဲ့ မျှော်လင့်ချက်ကို ပြတယ်လို့ပဲ ပြောချင်ပါတယ်။ ပန်းပွင့်အဆုပ်အခိုင်တွေ မဟုတ်ရင် ဘာလဲလို့မေးမယ်။ အနောက်တိုင်းသားကတော့ အလံတွေလားလို့ ကြည့်မယ်။ မဟုတ်ဘူး၊ ပူဖောင်းငါးရုပ်။

ရှင်းပါမယ်၊ တခြား ငါးမျိုးမဟုတ်ပါ။ ငါးခူဖြစ်တယ်။ အိမ်မှာရှိတဲ့ သားငယ် တစ်ယောက်အတွက် ပူဖောင်းငါးရုပ်တစ်ရုပ် လွှင့်ထူတယ်။ သားကြီးဖို့ဆိုရင် အရှည် တစ်ဆယ့်ငါးပေအထိ ရှိတတ်တယ်။ ဝါးတိုင်မှာ အထက်အောက် ကြီးစဉ်ငယ်လိုက် ဆွဲချိတ်ထားပါတယ်။ နှစ်စဉ် ငါးလရဲ့ ငါးရက်မြောက် (မေလ ၅ ရက်) နေ့ဟာ ယောက်ျားလေးနေ့ ဖြစ်ပါတယ်။ ဘာဖြစ်လို့ ငါးခူကို ရွေးသလဲမေးတော့ ဒီငါးမှာ အရည်အချင်းတွေ အများကြီးရှိလို့ ဖြစ်ပါတယ်တဲ့။

ကောင်းပါတယ်၊ အခု တံခွန်ဖြစ်အောင်လုပ်ပြီး ဆေးခြယ်ထားတော့ သားငယ် တို့ အကြိုက်နဲ့လည်း ကိုက်ညီပါတယ်။ ဒီလိုချစ်စရာကောင်းတဲ့ ဓလေ့ကို သားပုပ်လေ လွှင့် ပြောဖို့မခက်လား။ ဂျပန်မှုမျိုးစုံကို နားလည်သဘောပေါက်အောင် ကျွန်တော်တို့ ကြိုး စားပြီး လေ့လာတဲ့အခါ ယောက်ျားပီသရမယ်ဆိုရင် သတ္တိဗျတ္တိ ရှိရမယ်ဆိုတာပဲ ညွှန်းတယ်။ ငါးခူက သတ္တိရှိတယ်။ ရေစီးသန်တဲ့ ရိုးချောင်းကို ဆန်ပြီးကူးတယ်။ ရေတံခွန်ကို ခုန်ပြီးကျော်တယ်။ စဉ်းတီတုံးပေါ်ရောက်တဲ့အခါ မတွန့်မဆုတ် အခုတ်ခံ လိုက်တယ်။ ဧကရီဇိန်ဂူရဲ့ ကိုရီးယားကိုတိုက်ဖို့ လွှတ်တဲ့ ရေတပ်မှာ ငါးခူက တစ်တပ် တစ်အား ပါဝင်ပုံကို ပုံပြင်ဖွဲ့သလို ငါးခူပုံပြင်တွေ အများအပြားရှိပါတယ်။ စစ်နတ်မင်း

ဟချိမန်ရဲ့ ကျောင်းတော်တွေမှာ နတ်မင်းကို ပူဇော်ဖို့လာသူတွေကို ငါးခုလက်ဖွဲ့ ပေးဝေလေ့ရှိတယ်။

ကိုအိနိုဗိုရီအမှတ်သင်္ကေတ (အဆောင်ရုပ်) အယူအဆကို ပြောင်းပြန်လန်အောင် လုပ်ပစ်တဲ့ အဆိုအမိန့်တစ်ခုတော့ တွေ့ဖူးပါတယ်။ ကျွန်တော် ရှာဖွေစုံစမ်းလို့ရသမျှ ပြောရရင် တစ်ဆယ့်ခုနစ်ရာစုနှစ်က မြို့နေ လူသာမန်တစ်စုက ယောက်ျားလေးနေ့မှာ ဆမုရိုင်တွေ ချပ်ဝတ်တန်ဆာဆင်ပြီး ဓားရေးပြကြတာကို လိမ္မာပါးနပ်စွာ ပြောင်းပြန် လှန်သွားအောင် ဂျပန်တွေ ငြိမ်းချမ်းရေးလိုလားကြောင်း အကျိုးသင့်အကြောင်းသင့် ဖော်ထုတ်လိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဂျပန်တစ်မျိုးသားလုံးအနေနဲ့ ပြောရရင် ဒါတွေအားလုံးဟာ သိပ်ပြီး အရာ ရောက်တယ်၊ ကြီးကျယ်တယ် မထင်ပါဘူး။ ခုခေတ်မှာ သမီးငယ်အတွက်လည်း ကိုအိနိုဗိုရီ လွှင့်တဲ့ မိသားစု ရှိသေးတယ်တဲ့။ ဆိုလိုတာက ယောက်ျားလေးနေ့ဟာ ပွဲသဘင်နေ့တွေထဲက ကလေးနေ့ဖြစ်သွားပြီ။ ပွဲနေ့ကြိုရင် ပျော်တာပေါ့ဆိုတဲ့ ဂျပန် အများစုအတွက် “ရွှေသီတင်း” (GOLDEN WEEK ရက်များများဆက်ပြီး ရုံးပိတ် ရက်ရတဲ့ သီတင်းတစ်ပတ်)ရဲ့ နောက်ဆုံးနေ့ ဖြစ်ပါတယ်။ သဘောထားနှစ်ဖက် အားပြိုင်ရာမှာ ကိုအိနိုဗိုရီကတော့ ကြားက ရှင်သန်လျက်ပါပဲ။

ဟောလိုဝေ-ဗရောင်း (HOLLOWAY BROWN)

(၈) တောအဲ (TAUE) ကောက်စိုက်

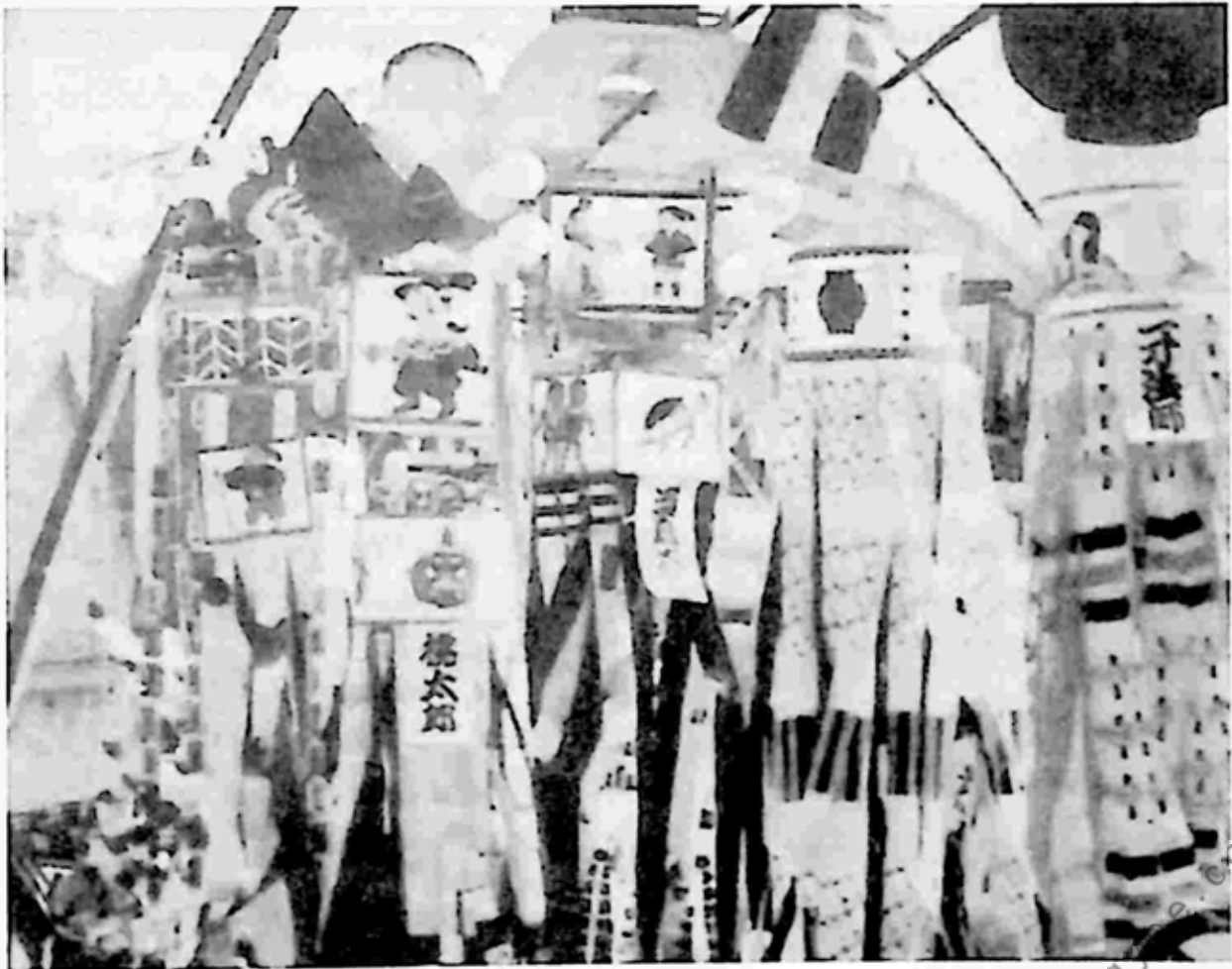
ဆန်ဟာ ဂျပန်အသက်ဆိုင်ရင် ကောက်စိုက်ကောက်ရိတ်ဟာ ဂျပန်အသည်းပေါ့။ တောအဲ (TAUE) အဓိပ္ပာယ်က စပါးပင်ကို မြေမှာ စိုက်တယ်လို့ ဆိုလိုတယ်။ ကွင်းမှာ ရေကို ကန်သင်းနဲ့လှောင်ပြီး ပျိုးခင်းက နုတ်ယူခဲ့တဲ့ ပျိုးပင်ကို ကွင်းထဲမှာ ပြန်စိုက်တယ်လို့ အကျယ်ဖွင့်ရပါမယ်။ ဒီလို နှစ်တိုင်းလုပ်ခဲ့တာ အနှစ်ရာထောင်ချီပြီး ကြာလာတဲ့အခါ စိုက်ပျိုးရေးနဲ့ လူမှုရေးဖက်စပ်ပြီး ဓလေ့တွေ၊ သတ်မှတ်ချက်တွေ အများကြီး ပေါ်ပေါက်လာခဲ့တယ်။ စပါးကို အစိုစိုက်တဲ့ လယ်သမားနဲ့ အနောက်တိုင်းက ဂျုံနဲ့အာလူးကို အခြောက်စိုက်တဲ့ လယ်သမားတွေဟာ ဘာတစ်ခုမှ မဆက်စပ်သလို ခြားနားနေပါတယ်။ ဟိုဘက်တစ်နေရာမှာ၊ ကွင်းထဲမှာ လူရဲ့လုပ်အားကို တစ်ခဏပဲ စိုက်ထုတ်ရတယ်ဆိုရင် ဒီဘက်မှာ လူက အဆက်မပြတ် အလုပ်လုပ်နေရတယ်။

ဥရောပ လယ်သမားက ရာသီအလိုက် မိုး၊ နေ၊ လေကို သဘာဝအလျောက် ရသလို အသုံးချသွားတဲ့နေရာမှာ ဂျပန်လယ်သမားက ဆည်မြောင်းနဲ့ ရေသွင်းရေထုတ် တရစပ် အလုပ်ရှုပ်နေတယ်။ အနောက်တိုင်းမှာ ရှေးက သိုးကျောင်းသမားဘဝကစပြီး လယ်သမားဖြစ်လာတဲ့အထိ တစ်ဦးချင်း တစ်ယောက်ချင်း ကိုယ့်အစီအစဉ်နဲ့ကိုယ် အလုပ်လုပ်နိုင်ပေမဲ့ ဂျပန်လယ်သမားများမှာ ဆည်မြောင်းနဲ့ ရေလှောင်၊ ရေစေ

ရေသွင်းကို ဘယ်မှာ တစ်ယောက်တည်း လုပ်လို့ရမလဲ။ ညှိနှိုင်းပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရမိ
ပဲ။

ဂျပန်ကို ကနေ့ အပေါ်ယံကကြည့်ရင် မြို့နေလူအများဆုံးရှိတဲ့ နိုင်ငံပေါ့။
ဧရာမကျယ်ပြန့်တဲ့ စီးပွားရေးနယ်၊ အံ့မခန်းတဲ့ စက်မှုနည်းပညာ၊ ပိုက်ကွန်လို
ဖြန့်အုပ်ထားတဲ့ လမ်းပန်းအဆက်အသွယ်တွေ ရှိနေပေမဲ့ လူတွေဟာ ကျေးရွာအဖွဲ့
အစည်းမှာ နေပုံမျိုးပဲ။ ရှေးရိုးအတိုင်း နေကျင့်ရှိတုန်းပါပဲ။ သိပ်ကြီးတဲ့ မြို့တော်ကြီးကို
လည်း ရာထောင် အရေအတွက်များတဲ့ ရွာကလေးတွေကို တစ်နေရာတည်း ပြုထည့်
ထားသလို လုပ်ပြီး နေကြတယ်။

ကုမ္ပဏီလုပ်သား ဂျပန်တွေဟာ လုပ်ငန်းရှင်နဲ့ ဆက်သွယ်ပုံမှာလည်း တစ်ရွာ
တည်းသားတွေလိုပဲ ဆက်ဆံမယ်။ တခြားက လုပ်ဖို့လို့ယူပြီး သုံးစွဲတဲ့ စက်ကိရိယာတွေ
ကိုတောင် သူစိမ်းဧည့်သည်လို သဘောထားမယ်လို့ ထင်ရပါတယ်။ ဂျပန်ကျေးရွာက
စပါးစိုက်တဲ့ တောအဲ (TAUE)စရိုက်ဟာ ဆက်လက်ရှင်သန်နေတယ်။

တောအဲနဲ့ဆိုင်တဲ့ ဓလေ့နဲ့အဖွဲ့အစည်းပုံစံတွေဟာ အရင်ရာစုနှစ်တွေ အများကြီးကပဲ ပြဋ္ဌာန်းပြီး ဖြစ်နေပါတယ်။ ဂျပန်မှာ လွင်ပြင်ရှိတတ်သရွေ့ ခပ်ကျဉ်းကျဉ်း၊ တစ်ဖက်တောင်နံရံ၊ တစ်ဖက်ပင်လယ်ဆိုတာမျိုး များတယ်ဆိုတော့ အကွက်ငယ်ငယ်၊ ဟိုတစ်ကွက် ဒီတစ်ကွက်ပါပဲ။ အဲဒီအကွက်ကလေးရှိသရွေ့မှာ ဆည်ရေကို အများနဲ့ မျှသုံးရတယ်။ ရေကလည်း ရှားပါးကုန်ဆိုတော့ ရေထွက်ရေထောက်ကို ပုဂ္ဂလိကပိုင် ဖြစ်သွားမှာ စိုးရသလို လူမှုရေးရာကို မထိမဲ့မြင်ပြုတဲ့ အဖွဲ့အစည်းပိုင် ဖြစ်သွားမှာကို စိုးရပါတယ်။ ဂျပန်လူမျိုးတွေဟာ ရေကို မြောင်းနဲ့သွယ်ယူတဲ့အခါ အနီးအစပ် ဖက်တွဲဝိုင်းဝန်း တာဝန်ယူတဲ့စနစ်ကို တွေးတောကြံဆ တီထွင်ပြီး ကျင့်သုံးကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းဟာ ဒီဝန်းကျင်မှာပဲ ကြီးထွားခဲ့ရပါတယ်။ အိမ်ထောင်စုရင်း တွေက မျိုးဆက်သစ်တွေပေါ်ပြီး ရွာကလည်း ကြီးလာမယ်၊ ရပ်ကွက်တွေ ဖြစ်လာမယ်။ အပိုင်းအခြားအလိုက် ကျင့်ထုံးတွေကို သတ်မှတ်ပြီး အုပ်စုတာဝန်တွေ လိုအပ်သလို ပြဋ္ဌာန်းလာပါတယ်။ တိုးချဲ့ပြောင်းလဲခြင်းတွေ လုပ်ရတာလည်း အမှန်ပါ။ ဒါပေမဲ့ ဘယ်လိုပဲ ပြောင်းတယ်ပြောပြော အခြေခံသဘောကတော့ ရှေးအတိုင်းပါပဲ။ ဂျပန် စီးပွားရေးပသပွဲ အခမ်းအနားဆိုတာမျိုးမှာ စိတ်မောစရာကောင်းလောက်အောင် အစီအမံတွေ ရှုပ်ပွေနေတာလည်း မှန်ပါတယ်။ ဒီလိုပဲ လုပ်လာတာကြာပြီဆိုတာလည်း မှန်ပါတယ်။ ကုမ္ပဏီဥက္ကဋ္ဌဟာ ဝိုင်းရံနေတဲ့ ဒါရိုက်တာတွေ၊ ဌာနဆိုင်ရာအဖွဲ့သားတွေနဲ့ ကုန်ခဲ့တဲ့နှစ်ရဲ့ လုပ်ငန်းအောင်မြင်ခဲ့ပုံကို ချီးမွမ်းပြီး အရက်ခွက်ကို ကိုင်မြှောက်လိုက် တော့ သူလုပ်ပုံဟာ လယ်သမားတွေဝိုင်းရံနေတဲ့ အိုယကတ (OYAKATA)က ပျောက် ကွယ်လုနီးပြီဖြစ်နေတဲ့ ကျေးရွာရဲ့ တောအဲ- ဂျိုဂျို (TAUE-GYOJI) ကို ဆန်မုန့်နဲ့ ဆန်အရက်ကို လှမ်းပေးနေပုံနဲ့ ဘာကွာလို့လဲ။ နီးစပ်ပုံတွေကို ဆက်ပြောမနေပါနဲ့တော့။ ဒါပေမဲ့ ဂျပန်လူ့အဖွဲ့အစည်းမှာ တောအဲ (TAUE) စွဲလမ်းမှုကို ဘယ်တော့မှ မမေ့ဘူး။ ခေတ်ဂျပန်ကို ကျေးရွာသားတွေရဲ့ နိုင်ငံလို့ခေါ်ရင် သူတို့ရဲ့ “ဆန်ဓလေ့”ဟာ သူတို့ကို ဒီပုံစံပဲသွင်းပြီး ဒီအတိုင်းပဲ ဆက်ထားတယ်လို့ ပြောရပါမယ်။

ဖရင့်ဂစ်ဗ်နေ (FRANK-GIBNEY)

(၉) တနပတ (TANABATA) စန္ဒြမာသ ခုနစ်လ ခုနစ်ရက်ပွဲ

တနပတ (TANABATA)ဆိုတဲ့ အချစ်ပွဲတော်ဟာ ဂျပန်ပွဲသဘင်တွေထဲမှာ အထူးခြားဆုံးပွဲပါပဲ။ နွားထိန်း (ALTAIR)နဲ့ ရက်ကန်းသည် (VEGA)ချစ်သူနှစ်ဦးကို ကြယ်တံခွန် (MILKYWAY)က ကြားက ခွဲထားလို့ တစ်နှစ်မှာ တစ်ခါသာ ဇူလိုင်လ ခုနစ်ရက်နေ့ မိုးမရွာတဲ့အခါမှာ တွေ့ဆုံခွင့်ရတယ်ဆိုတဲ့ ပုံပြင်အရ ပေါ်လာတဲ့ပွဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ပွဲကျင်းပမယ့်ရက်နီးလာရင် အသက်ငယ်ငယ် လူရွယ်တွေက နွေရာသီရဲ့ ကောင်းကင်ပြင်ကို မော့တကြည့်ကြည့် ဖြစ်နေကြပြီ။ ဂျပန်နိုင်ငံဟာ သမုဒ္ဒရာထဲက ကျွန်းတွေဖြစ်လေတော့ မိုးက ရွာချင်တဲ့နေ့ရွာမှာ။ ပွဲရက်တွင်း မိုးကင်းပါစေလို့ မုန့် အချို အချဉ် စားဖွယ်တွေနဲ့ပသပြီး ကြယ်ချစ်သူနှစ်ဦးအတွက် ဆုတောင်းကြရတယ်။ အိမ်သူအိမ်သားတွေကလည်း မင်္ဂလာရှိမယ့် စာသားတွေနဲ့ ကဗျာလင်္ကာဖွဲ့ပြီး ရောင်စုံ စက္ကူ ရှည်ရှည်တွေပေါ်မှာ ရေးတယ်။ ဒီစက္ကူကို ဥယျာဉ်ထဲမှာ အလှဆင်ထားတဲ့ဝါးနဲ့ ထောင်ထားပါတယ်။ အနောက်တိုင်းသားတွေ နာတာလူးပွဲရက်မှာ ခရစ်မွေးနေ့ သစ်ပင်ကို အလှဆင်ပုံမျိုးပါပဲ။ မိန်းကလေးတွေက ပွဲတော်မှာဝင်ပြီး ပူဇော်ရင် သူတို့ မှာ ရက်ကန်းပညာထူးချွန်မယ်ထင်တယ်။ ရက်ကန်းရက်တဲ့အလုပ်ဟာ ဂျပန်တောရွာမှာ

အမျိုးသမီးတွေရဲ့ အရေးအပါဆုံးတာဝန် ဖြစ်ပါတယ်။ သူတို့က ရက်ကန်းသည်ကြယ်ကို ပူဇော် ဆုတောင်းမြဲဖြစ်တယ်။ အခုခေတ်အခါမှာ ရက်ကန်းရက်တဲ့ အမျိုးသမီးရယ်လို့ ဘယ်မှာ ရှိတော့မှာလဲ။ ဒီတော့ ဒီပွဲကို လက်ရေးလှလှရေးတတ်ဖို့ ဆုတောင်းရတဲ့ပွဲလို့ပဲ သတ်မှတ်နေကြပါပြီ။

တနဗတ (TANABATA)ပုံပြင်ဟာ တရုတ်ဘက်က ရောက်လာတဲ့ပုံပြင်ပါ။ ဒါပေမဲ့ သိတဲ့အတိုင်း အခုတော့ ဂျပန်သွင်ပြင် ဖြစ်နေပါပြီ။ အိမ်ထောင်ကျတယ်ဆိုတာ နှစ်ဖက်မိဘကိစ္စလို့ သတ်မှတ်တဲ့ခေတ်က လူငယ်ချင်းမေတ္တာမျှတယ်ဆိုတာ မထောက်ခံဘူးပေါ့။ ဒါပေမဲ့ သူတို့နှစ်ယောက်မှာ ကံကောင်းပါမှ ခဏဆုံဖို့ တစ်နှစ်တစ်ခါ ကြုံရတယ်ဆိုတော့လည်း ဝိုင်းသနားနေကြပြန်ရော မဟုတ်လား။ အခုအခါမှာပဲ မပြေလည်တဲ့ အချစ်ဇာတ်လမ်းတွေ ရှိတတ်တာဖြစ်လို့ အခုဒီပွဲကို ဆက်ပြီးလူကြိုက်များတာဟာ ဂျပန်တွေ ထွက်တော်မူကြီး တပ်ခင်းဝင်းခင်းတာကို နှစ်သက်တဲ့အကြောင်းအရာ

တည်းကြောင့် မဟုတ်ဘူးထင်ပါတယ်။ ဂျပန်တွေရဲ့ အတွင်းစိတ်က စွဲလမ်းမှုလွန်လို့ လည်း ဖြစ်ပါတယ်။

လောလောဆယ်မှာတော့ တနဗတ (TANABATA)ဟာ ဂျပန်တွေ သဘာဝ အတိုင်း ရိုးရိုးနေခဲ့တာကို မျက်နှာလွဲခဲ့ရလို့ လွမ်းဆွတ်တသကြောင်း သရုပ်ဆောင်တဲ့ပွဲ ဖြစ်နေပါတယ်။ မြို့တော်ကြီးတွေမှာ ဒီပွဲမလုပ်တော့ပါဘူး။ ဝါးပင်ဆိုတာလည်း ရေနံတွင်းက ထွက်ပေါက်တာ မဟုတ်ဘူး။ ဝင်းခြံနဲ့ ဥယျာဉ်နဲ့နေရတဲ့လူလည်း မရှိ တော့ဘူး။ အလှဆင်ထားတဲ့ ဝါးတိုင်နဲ့ ကဗျာရေးထားတဲ့ ပိုးစ ပိတ်စ ရောင်စုံလှလှတွေကို လေမှာ လွင့်စရာနေရာလည်း မရှိဘူး။

ဂျပန် အတော်များများဟာ တနဗတ (TANABATA)နဲ့ ဆဲနိုဒိုင် (SENDAI) တွဲပြီး ကျင်းပတော့ နှစ်တိုင်း တစ်ခါထက်တစ်ခါ ပွဲကြည့်ပရိသတ်ဖြစ်တဲ့ ကမ္ဘာလှည့် ခရီးသည် ပိုမိုများလာတယ်။ စိတ်ထဲမှာ လေးလေးမြတ်မြတ်ထားပြီး ကြယ်နှစ်ပွင့်ဆုံရာ ကို အပြင်မှာ ထွက်မကြည့်အားတဲ့ လူတွေက လေအေးစက်ရှိတဲ့အခန်းထဲမှာ ထိုင်နေ ရင်း ရုပ်သံလွင့်စက်ရဲ့ ပြကွက်ကိုပဲ မော့ကြည့်တော့တယ်။

ဂလဲန် ဒါဗစ် (GLENN DAVIS)

(၁၀) မတွရိ (MATSURI)

အလှူပွဲ

မတွရိကို ပထမဆုံး တက်ရောက်ဆင်နွှဲဖူးပြီး တစ်ဆယ့်ငါးနှစ်လွန်မှ အရင်က ရေးခဲ့ဖူးတဲ့ နေ့စဉ်မှတ်တမ်းတစ်ခုကို ပြန်တွေ့ပါတယ်။ ကျွန်တော်က ဂျပန်ရောက်စ တစ်နေ့မှာ မိတ်ဆွေတချို့နဲ့ ကမကုရ (KAMAKURA) ရှိ ဟချိမန် (HACHIMAN) နတ်ကွန်းမှာ နှစ်စဉ်လုပ်မြဲပွဲတော်ကို သွားကြတယ်။ ကျွန်တော့်နေ့စဉ်မှတ်တမ်းက ဘာမှပြည့်ပြည့်စုံစုံ ရေးထားတာတော့ မဟုတ်ဘူး။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီပွဲကို ရောက်သွားတော့ အံ့ဩရတာတွေ၊ ပျော်ရတာတွေနဲ့တွဲပြီး နောက်တစ်ဆယ့်နှစ်နှစ်အတွင်း ထပ်ကာထပ် ကာ ဒီပွဲရောက်တိုင်း ဒီလိုပဲ အံ့ဩရ ပျော်ရတာတွေပါ အမှတ်ရစေပါတယ်။

ဇာတ်ကောင်အမျိုးမျိုး၊ အဝတ်တန်ဆာတွေနဲ့ လမ်းမကြီးတစ်လျှောက် စီတန်း လျှောက်သွားပြီး အတီးအမှုတ် အဆိုအကတွေနဲ့ နိပါတ်ခင်းကြတာကို ကျွန်တော် ကြုံဖူးပါတယ်။ မဆန်းလှပါ။ ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုကိစ္စ တစ်ခုခုနဲ့ လူတွေတန်းစီလျှောက် တာမျိုးကိုလည်း ကြည့်မြင်ဖူးပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ တမန်တမြတ်နဲ့ ကပြက်ကချော်၊ တည်တည်ငြိမ်ငြိမ်နဲ့ ဗရတ်သုက္ခ၊ အဆောင်အယောင် ခမ်းခမ်းနားနားနဲ့ ဗရွတ်ရွတ်တ... ဒီလိုတွဲဖက်လာတာမျိုးတော့ တစ်ခါမှ မတွေ့ဖူးပါ။ မတွရိ (MATSURI) စိတ်ဓာတ်ကို နားလည်နိုင်မယ်ဆိုရင် ဂျပန်တွေရဲ့ လောကအပေါ် ထင်မြင်ပုံကို အများကြီး သဘော

ပေါက်ပြီလို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။

အကြောင်းကိစ္စတစ်ခု တွေ့တဲ့အခါ ဒါမျိုးဆိုရင် ဂျပန်က ဘယ်လိုမြင်မလဲ၊ တွေးမလဲလို့ မှန်းကြည့်တဲ့အလုပ်ကို ကျွန်တော် မကြာခဏလုပ်ဖူးပါတယ်။ ခုတော့ လက်လျှော့ပါပြီ။ ဒါပေမဲ့ နတ်ကွန်းပွဲကိုတော့ ဆက်သွားနေပါသေးတယ်။ တိုကျို ဆင်ခြေဖုံး ချိချိဗု (CHICHIBU)က ညပွဲတစ်ခုကို ရောက်သွားတာ တယ်မကြာသေးဘူး။ ဂျပန်တစ်ကျွန်းလုံးမှာ အခင်းအကျင်းအလှဆုံးပွဲတွေထဲမှာ ဒီပွဲလည်းပါတယ်။ မတူရီ (MATSURI)ဆိုရင် သိပ်ပျော်စရာကောင်းဖို့ ပါသင့်ပါထိုက်တဲ့ အခြင်းအရာ အပြည့် အစုံကို ဒီပွဲမှာ တွေ့နိုင်ပါတယ်။ ပွဲကြည့်ပရိသတ်က စိတ်ပါလွန်းလို့ သူတို့ပါ ဇာတ် သမားပွဲသမား ဖြစ်လေရဲ့။ ဗုံသံ၊ ပလွေသံ၊ ခေါင်းလောင်းဝင်လာတယ်။ နတ်တို့ ယာယီစံနန်းပါတဲ့ မိကိုရို (MIKOSHI)ဟာလည်း လူအုပ်ကြီး တိုးဝှေ့တဲ့ကြားမှာ လမ်းစပ်ရောက်လိုက် လမ်းလယ်ဝင်လိုက်နဲ့ ဒယ်ဒယ်ဝင်ဖြစ်နေပြီ။

ချိချိဗု (CHICHIBU)က ညပွဲဟာ ဘာကြောင့်များ ဒါလောက်လှသလဲဆိုရင် မိကိုရို (MIKOSHI)ပတ်လည်မှာ ရောင်စုံမီးပုံးတွေ ဝိုင်းဝိုင်းလည်အောင် ထွန်းညှိထား

လို့ပါပဲ။ အခုပွဲမှာပါလာတဲ့ ယာယီစံနန်းယာဉ်က သုံးထပ်တောင်ရှိတယ်။ ကြိုးတုတ်
တုတ် ကြီးကြီးတွေနဲ့ ယာဉ်ကို လူတွေအများကြီးက ဝင်ဆွဲရပါတယ်။ လူငယ်လူရွယ်
သန်သန်စွမ်းစွမ်းရော (သိပ်မငယ် သိပ်မစွမ်းသူတွေပါ) ဆွဲကြတော့ နတ်မင်းလည်း
ယစ်၊ လူတွေကလည်း ဘယ်က ဘယ်သူက ပေးမှန်းမသိတဲ့ ဆကေ (SAKE)မပြတ်
ရနေတော့ မူးကြတာပေါ့။ ဆောင်းကာလ ကောင်းကင်မှာ မီးပန်းမီးကျည်ကလည်း
တစ်ညနေလုံး ဆက်တိုက် ရှိဖောက်ပေးပြန်တယ်။

စုတ်ပြီသွားရတဲ့ မြေပုံ ဝတ္ထုကို အဗဲ ကိုဗို (ABE KO BO)ရေးတုန်းက ဘဝ
အဖြစ်မှန်ကို “ရပ်မရတဲ့ လှည့်လည်ပွဲ” လို့ သုံးခဲ့တာ မှန်လိုက်လေ၊ ဆီလျော်လိုက်
လေလို့ ချီးမွမ်းချင်တယ်။ မတူရီ (MATSURI)ဟာ တစ်ဘဝတစ်ခါ နေရစဉ်အခိုက်
ပျော်တယ်ဟေ့လို့ ပြောစရာ သရုပ်ဖော်အကောင်းဆုံးပွဲဖြစ်တယ်လို့ ကျွန်တော် ထင်ပါ
တယ်။ ဘယ်က ဘယ်သူတွေ စုလာပြီး ယဉ်ကျေးမှုဘောင်ထဲက လွတ်ထွက်ပြီး
တစ်ပွက်ထဲပွက်တဲ့ ဆန်းကြယ်တဲ့ အကွက်တစ်ကွက်ပါပဲ။

ဝီလီယမ် ကာရီ (WILLIAM CURRIE)

(၁၁) ဆိုင်ဂျိကိ (SAIJKI) ရာသီညွှန်ကျမ်း

သမပိုင်းဇုန် အပါအဝင် ဘယ်နိုင်ငံမှာပဲဖြစ်ဖြစ် လေးရာသီရှိတယ်။ နာမည် အလိုက် တစ်ရာသီနဲ့ တစ်ရာသီ ခွဲခြားနိုင်သလို လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းအရ လည်း ခွဲနိုင်တယ်။ ကဗျာဆရာတွေကလည်း ရာသီကို ဆက်စပ်နေတဲ့ အခြင်းအရာတွေနဲ့ ဖော်ပြတယ်။ အဲဒီလို ဖော်ပြတဲ့နေရာမှာ အခြားဒေသနိုင်ငံတွေက ကဗျာဆရာတွေ ဖွဲ့နွဲ့နိုင်တာထက် ဂျပန်ကဗျာတွေက ပိုပါတယ်။ ဥပမာ ရာသီအလိုက် ပြဇာတ်အတွက် စာဖွဲ့ကြမယ်ဆိုရင် နွေဦးနဲ့ နွေကိုပဲ စာဖွဲ့လေ့ရှိကြမယ်။ ဂျပန် နိုး (NOH)မှာတော့ နွေဦးပေါက်၊ နွေဦးလယ်၊ နွေဦးနှောင်းဆိုတာမျိုး တွေ့မယ်။ ရာသီများစွာ ကူးပြီး တင်ဆက်ရတဲ့ ပြဇာတ်ရှည် ကဗုကိ (KABUKI)မှာတောင် ဘယ်ရာသီမှာမှ စရမယ်လို့ သတ်မှတ်တာ ရှိနေပါတယ်။ ချူရှင်ဂုရု(CHU SHIN GURA) ကို ဆောင်းအခါမှ ကပြတတ်တယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ နောက်ဆုံး လက်စားချေတဲ့ပွဲကို ဆီးနှင်းထဲမှာ လုပ်ကြတာကြောင့်လို့ ထင်ရပါတယ်။

ဂျပန်လင်္ကာမှာ ရာသီဥတုကို အတိအကျ သရုပ်ဖော်တတ်တယ်။ ဧကရာဇ် နန်းတော် ကဗျာညွှန်ပေါင်း တန်က (TANKA)ကျမ်းကို ရာသီလိုက်စပ်ဆိုတဲ့ ကဗျာ စာအုပ် ခြောက်အုပ်နဲ့ စတယ်။ အဖြစ်အပျက်တွေကလည်း ရာသီစဉ်အလိုက် စပ်ပြီး

ဖော်ပြသွားတယ်။ ပထမ မြူဆိုင်တယ်။ သစ်ပင်တစ်ပင်လုံး ဝေအောင် ပန်းပွင့်တယ်။ ကျေးသံငှက်သံ ကြားရတယ်။ အဲဒီလို ရာသီအလိုက် မြင်ကြားရပုံတွေ ဇာတ်ခုံပေါ်က ဖော်ပြသွားတယ်။ ဒီလိုဆိုရင် သဘာဝပြကွဲဒိန်အတိုင်း ဆီးပင် ပွင့်ပြီးမှ ချယ်ရီပင်က ပွင့်မယ်။

ဂျပန်လင်္ကာ စပ်ဟပ်ပုံတွေထဲမှ ဟိုင်ကု (HAIKU) အချိုးဆိုရင် ရာသီကို ဂရုအပြုဆုံး အဖွဲ့မျိုးဖြစ်တယ်။ ရာသီဥတုဆိုင်ရာ ဝေါဟာရမပါရင် ဟိုင်ကုတစ်ပုဒ်ကို 'အထွေထွေ' အညံ့စားဆိုပြီး ဘယ်သူမှ စိတ်မဝင်စားတော့ဘူး။ တစ်ခါတလေ ရာသီ ဥတုကို နွေဦးပင်လယ်၊ နွေညဆိုသလို တိုက်ရိုက်ဖော်ပြတယ်။ ဒါပေမဲ့ အလေ့ကတော့ သွယ်ဝိုက်ပြီး ပြောလေ့ရှိပါတယ်။ ဒီအပင်ဟာ ဒီရာသီကျမှ သီးတယ်ပွင့်တယ်ဆိုပြီး ဘယ်အသီးဖြင့် သီးပြီးဆိုတာမျိုးနဲ့ ရာသီဥတုကို ညွှန်းချင်ကြပါတယ်။ အသံတစ်ဆယ့် ခုနစ်မျိုးပဲပါတဲ့ ကဗျာမှာ အပိုမပြောချင်ဘူး။ ရာသီဥတုနာမည်ထက် ရာသီအလိုက်

ပွင့်တဲ့ပန်းက နာမည်ပိုတိုလို့လည်း ဖြစ်မှာပါ။

ရာသီကိုညွှန်းဖို့ ပန်းတစ်မျိုးတည်းသုံးတယ်လို့ ပြောလို့လည်း မရဘူး။ လမင်းကိုလည်း သုံးတယ်။ တခြားရာသီတွေမှာလည်း လသာပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ နွေဦးမှာ ပိုပြီးသာတယ်။ ဟိုင်ကု (HAIKU) ကဗျာဆရာက နွေဦးညလရောင်နဲ့ ကြည်နူးစရာကို 'နွေဦးလ'လို့ ပြောရုံနဲ့ တခြား ရှုပ်ရှုပ်ပွေပွေ အကြောင်းအရာတွေ ကင်းငြိမ်းသွားတယ်။ တစ်ဆယ့်ရှစ်ရာစုနှစ် နှောင်းမှာ ဟိုင်ကုဆရာလက်စွဲအဖြစ်နဲ့ ဆိုင်ဂျီကီ (SAIJKI) [နှစ်နဲ့ရာသီမှတ်တမ်း] ကျမ်းကို ပြုစုပြီးပါတယ်။ ဒီဆိုင်ဂျီကီ ကျမ်းအရ ဟိုင်ကုဆရာက နှံ့ကောင်နဲ့ ဘဲငန်းကို ဆောင်းဦးပေါက်ကဗျာမှာပဲ ထည့်ရ မယ်လို့ သိနိုင်ပါပြီ။ တစ်တီတူးနဲ့ ဘဲရိုင်းကတော့ ဆောင်းငှက်တွေပါ။

ဆိုင်ဂျီကီ မှာပါတဲ့ ရာသီဥတုတွေက စန္ဒြိမာသ (LUNAR CALENDAR) နဲ့ပဲ ဆိုင်တယ်။ သူရိယမာသ (SOLAR CALENDAR)ကို ၁၈၇၃ မှာ စတင်သုံးစွဲတော့ ရာသီဥတုနဲ့ သဘာဝအဖြစ်အပျက်တွေ လွဲကုန်ကြရတယ်။

ပြက္ခဒိန်ဟောင်းအရ နှစ်ဆန်းစဆိုရင် ပထမမြူဆိုင်းပြီး နှစ်သစ်ရဲ့ ပထမနေ့ ဇန်နဝါရီ ၁ ရက်မှာ နွေဦးနဲ့အပ်စပ်တာ ဘာမှတွေ့မှာ မဟုတ်တော့ပါ။ ဒီလိုဆိုရင် အခုခေတ် ဟိုင်ကု (HAIKU) ကဗျာဆရာတို့ ဆိုင်ဂျီကီ ကျမ်းသစ် ပြုစုပေးဖို့လိုပြီ။ ကျမ်းဟောင်းကို ဖတ်ချင်ဖတ်၊ ကျမ်းသစ်ကို ကိုးချင်းကိုး။ ထင်ထင်ရှားရှား တွေ့နိုင်တဲ့ အချက်က ဂျပန်တွေ ရာသီဥတုကို သိပ်ဂရုပြုတယ်ဆိုတဲ့ အချက်ပါပဲ။

ဒေါနယ် ကင်း (DONALD KEENE)

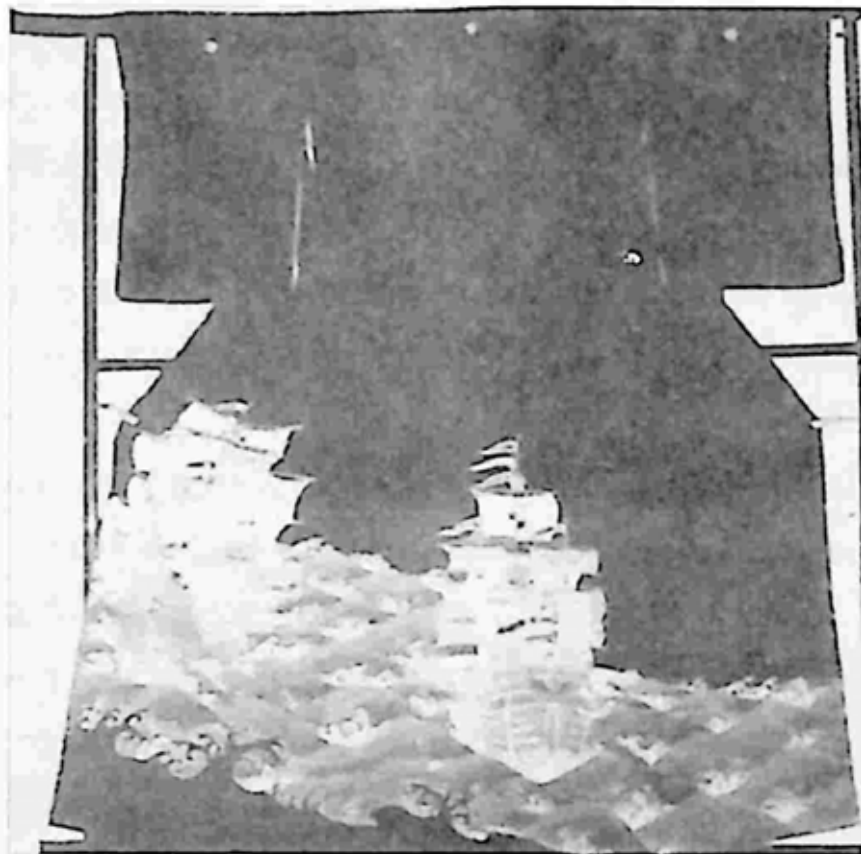
(၁၂) ကိမိုနို (KIMONO)

ဂျပန်အဝတ်၊ ဝတ်ရုံသဏ္ဍာန်အပေါ်ဝတ်

ဂျပန်ရဲ့ ဘယ်နတ်ကွန်းမှာဖြစ်ဖြစ် နှစ်သစ်ကူးနေ့မှာ ကိမိုနို (KIMONO) အလှဆင်ထားတဲ့ အပျိုပေါက်တွေကို တွေ့မယ်။ ရောင်စုံကိမိုနိုအသစ်ဟာ မြေမှာ တရွတ်ဆွဲနေမယ်။ ရောင်စုံဆိုရာမှာလည်း သက်တံရောင်လို စုံတယ်။ တချို့အရောင် ကတော့ အမျိုးသမီးကြိုက်သက်သက် ထွင်ထားတဲ့ အရောင်ပါ။

အရောင်နဲ့ပဲ ကိမိုနိုတစ်မျိုးနဲ့ တစ်မျိုးကို ခွဲခြားရပါတယ်။ ချုပ်လုပ်သမျှကတော့ ဆိုက် (SIZE) တူ၊ စတိုင် (STYLE) တူ ဖြစ်လို့ ကျားမ မရွေး၊ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးငယ်မရွေး ဝတ်လို့ရပါတယ်။ ကိမိုနိုချုပ်ဖို့ ဖျင်စကို ဆိုင်မှာသွားဝယ်တဲ့အခါ အတိုင်းအတာ ပြောဖို့၊ စစ်ဆေးဖို့မလို။ တစ်ဝတ်စာဖျင်ကို စံအတိုင်း ဖြတ်ပြီး၊ လိပ်ပြီးသားပဲ ရမှာပါ။ ဝယ်သူက ဖျင်ရဲ့အရောင်အဆင်းနဲ့ အမျိုး အကောင်းအညံ့ကို ကိုယ်ကြိုက် ရွေးယူရုံပဲ ရှိပါတယ်။

အမျိုးသမီးငယ်တွေကို အိမ်ရှင်မကောင်းတစ်ယောက် ဖြစ်လာဖို့ စာသင် ကျောင်းမှာပဲ တချို့ကိစ္စကို သင်ပေးတတ်လို့ ကိမိုနိုချုပ်နည်းပညာကိုလည်း သင်ယူ လေ့ရှိပါတယ်။ ကနေ့ မိန်းကလေးကတော့ ဒီပညာကို သင်တော့မယ်မထင်ပါ။ ဒါပေ မဲ့ သင်ချင်သူတွေ အတွက် ညနေသင်တန်း ရှိတတ်ပါတယ်။ အဲဒီသင်တန်းမျိုးမှာတော့

ကိမိနီချုပ်ဖို့ ဖျင်စကို ဘယ်အမျိုးအစား၊ အင်္ကျီကို ဘယ်နေရာအတွက် အလျားလိုက်ဖြတ် ပါ (သို့မဟုတ်) အနံလိုက်ဖြတ်ပါ။ ဘယ်အရောင်ရဖို့ ဘယ်လိုထောင့်မျိုးက ဖြတ်ထုတ် ပါဆိုတာမျိုးတွေ သင်ပေးမယ်ပေါ့။ ကိမိနီချုပ်နည်း သင်သလို ကိမိနီကို ပုံစံကျကျ မြင်ရအောင် ဝတ်နည်းကိုလည်း သင်ပါတယ်။

ကိမိနီဝတ်တတ်ဖို့ မလွယ်ပါ။ အတွင်းခံ ကိမိနီ၊ အပေါ်ထပ် ကိမိနီ၊ ခါးပတ် ကလည်း မျိုးစုံ၊ ဘယ်အပိုင်းကို ဘယ်နေရာမှာ မြဲအောင် တွယ်သိုင်းပေးတဲ့ အစကလေး တွေကလည်း မျိုးစုံ။ လူတစ်ယောက် သတ်သတ်က အချိုးကျအောင် ဝတ်ပေးဖို့ လို တယ်။ တစ်ခါတစ်ရံ အချိုးကျဝတ်ပေးတဲ့သူမှာ အဖော်တစ်ယောက် ပါလိမ့်ဦးမယ်။

သတို့သမီးကို ဝတ်ပေးဖို့ကျတော့ ဝတ်စုံဆင်ဆရာတစ်ယောက်မှာ လက် ထောက် သုံးလေးယောက် ပါမယ့်အပြင် ဆံပင်အလှဆင်ဖို့၊ မိတ်ကပ် (MAKE-UP) လုပ်ဖို့ ကျွမ်းကျင်သူတွေလည်း လိုပါတယ်။ လက်ထပ်ပွဲမှာ ဆိုင်ရာအုပ်စုဖွဲ့ပြီး ဓာတ်ပုံမှတ်တမ်း ယူတဲ့အခါ စောင့်ကြည့်ပါ။ ရောင်စုံမျိုးစုံ တွေ ရမှာဖြစ်လို့ အင်မတန် လေ့လာဖို့ ကောင်းပါတယ်။ သတို့သမီးကိုယ်ခန္ဓာမှာ သူ့နေရာနဲ့သူ အလှဆုံးဖြစ်အောင် တောက်ပြောင်လှပတဲ့ အနီရောင်၊ အဖြူရောင်တွေကို အသုံးပြုထားမယ်။ အပျိုတွေက

လည်း ပွဲတက်ရောင်စုံ ကိမိုနိုတွေ ဝတ်ထားကြပါတယ်။ မိခင်တွေ၊ အဒေါ်တွေ၊ အစ်မတွေကလည်း အခမ်းအနားဝတ် အမည်း ကိမိုနိုမှာ ရွှေရောင်၊ ငွေရောင်၊ အဖြူရောင် ပန်းကွက်တွေကို ခါးစည်း (အိုဗီ - OBI) အောက်ပိုင်းက တန်းစီပြီး အလှဆင်ထားတယ်။ အခုပြောတဲ့ အခမ်းအနားဝတ် ကိမိုနိုမှာ အဖြူနဲ့ရက်ထားတဲ့ မောန် (MON) ငါးမျိုး ရှိတယ်။ ကျောတည့်တည့်မှာ တပ်ရမှာက တစ်ခု၊ လက်ဝဲလက်ယာ လက်မောင်းနှစ်ဖက်အတွက် နှစ်ခု၊ ပြီးတော့ ရင်သားဝဲယာအတွက် နှစ်ခု အစုစု ငါးခု တပ်ရတယ်။

ကိမိုနိုတိုင်း ဒီလို ရှုပ်ရှုပ်ပွေပွေတွေ တပ်ဆင်ပြီး တောင့်တင်းနေမှာ မဟုတ်ပါ။ နွေရာသီနဲ့ ပူနွေးတဲ့နွေဦးမှာ ဝတ်မြဲဝတ်စုံကတော့ ယုကတ (ကိမိုနို အပေါ့စား) ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအဝတ်ကို အဖြူခံပြီး အပြာဖောက်ထားတဲ့ အဆင်အကွက်တွေနဲ့ ပုံရိုက်ထားလေ့ ရှိတယ်။ အရောင်ပျော့ပျော့ပဲ သုံးပါတယ်။ နွေအခါ ညနေခင်း အိုက်တယ်၊ ရေငွေ့ပြန်ပြီး အိုက်စပ်စပ်နေတယ်ဆိုရင် ဒီအဝတ်ကို ဝတ်ထားရင် အအိုက်သက်သာပြီး နေသာထိုင်သာ ဖြစ်သွားမယ်။ နွေဦးကန်မှာ ရေပူပူစိမ်ပြီး ဒီအဝတ်နဲ့ ရေခဲစိမ်ဘီယာကို သောက်ရရင်လည်း စိတ်ချမ်းမြေ့စရာ တွေ့မယ်။

ကိမိုနို ရှိသမျှထဲမှာ ကျွန်တော် အကြိုက်ဆုံးကတော့ ဆောင်းဝတ်ဖလန်နယ်နဲ့ ချုပ်တဲ့ ညဝတ်ကိမိုနို နေမကီ (NEMAKI) ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော့်အတွက် ယောက္ခမကြီးက ချုပ်ပေးထားတာ ရှိပါတယ်။ ဆောင်းအခါ မနက် အိပ်ခန်းမနွေးခင် ချမ်းနေတုန်း ဝှမ်းကပ် (ဖုတုန် - FUTON) အောက်ကို ခုန်ပြီး ပြန်မဝင်ချင်ရင် ဒီအဝတ်ဟာ အအေးဒဏ်ကို ကောင်းကောင်း တွန်းလှန်နိုင်ပါတယ်။

ဒဲနီရယ် အယ်လ်ဂျေစမဲန် (DANIEL L.GOSSMAN)

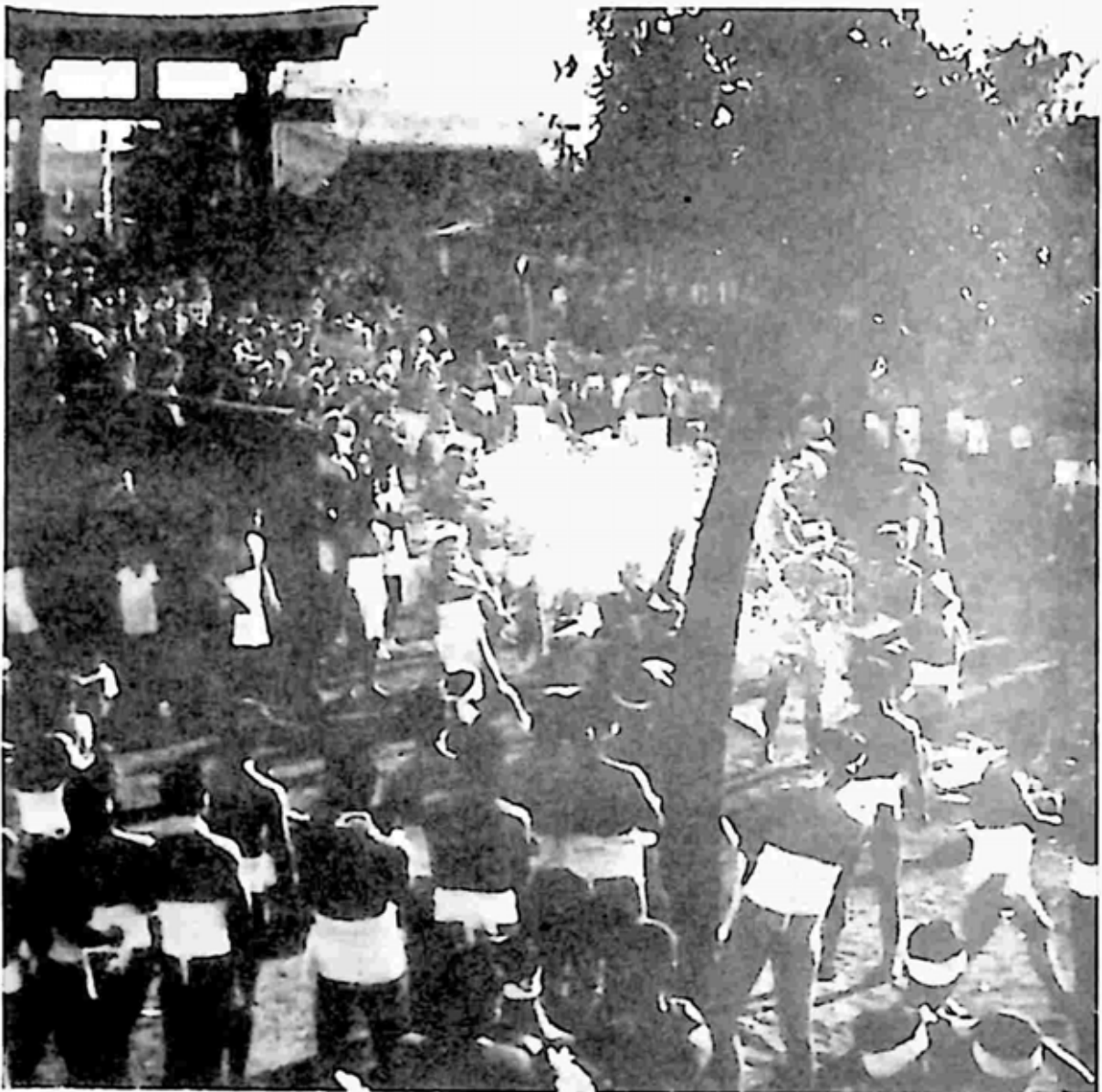

(၁၃) ဖန်ဒိုရှိ (FUNDOSHI)

ခါးစည်း၊ နံငယ်ပိုင်း

ဒါမျိုးတော့ ရှေးကသာ အသုံးပြုကြတာပါ။ ခုတော့ အသုံးပြုဖြစ်ဖို့ မလွယ်ဘူး။ ဒါမျိုးသုံးတဲ့အလေ့ ပျောက်ပါပြီလို့ ပြောကြပေမဲ့ ဖန်ဒိုရှိ (FUN DO SHI) ကို သူ့နေရာနဲ့သူ လိုအပ်တယ်လို့ပဲ ယူနိုင်ပါတယ်။

အရှက်ကို လုံရုံတော့ ရှိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ မသင့်လျော်ပါဘူးလို့ ပြောမလား။ ရောကုရှက ဖန်ဒိုရှိ (ROKUSHAKU FUNDOSHI) ကို ပေါ်ပေါ်ထင်ထင် မြင်ရလို့ ဖုံးသင့်သလောက် ဖုံးပါတယ်။ အဖိုတို့ ဂုဏ်ယူစရာကိုလည်း ဖော်တန်သလောက်ပေါ် ပါတယ်။ ပြီးတော့ ထိန်းချုပ်ဆွဲမဖို့လည်း လုံလောက်တယ်။ အေ့ချီဖန်ဒိုရှိ (ETCHU FUNDOSHI) ခေါ်တဲ့ အတိုမျိုးကို ငွေကုန်ကြေးကျ သက်သာအောင် မိဂျီ (MEIJI) ခေတ် (၁၈၆၈-၁၉၂၁) က ဂျပန်တပ်မတော်က ထွင်ခဲ့တဲ့ အသိုင်းတစ်မျိုးဟာလည်း လိုအပ်တဲ့အသုံးအတွက် တကယ်လုံလောက်ပါတယ်။ ဖန်ဒိုရှိ (FUNDOSHI) ကို သုံးသူက လိုသလို တင်းနိုင်လျော့နိုင်လို့လည်း ပိုပြီး နှစ်သက်ရပါတယ်။ ဖန်ဒိုရှိ အို ရှိမဲနအိုစု (FUNDOSHI O SHIMENAOSU) လို့ ပြောရင် အောက်ပိုးကျိုက်ကို တင်းရတယ်။ အလုပ်ကို မညာမတာ ကိုင်ကြတော့မယ်လို့ သိနိုင်ပါတယ်။ အဟုတ် တကယ် သတ်တော့မယ်ပေါ့။ ဒါကြောင့် ဖန်ဒိုရှိဟာ အားမာန်နဲ့ အလုပ်လုပ်မှုကို

သရုပ်ဆောင်တယ်။ ယောက်ျားဆိုတဲ့ ဂုဏ်သိက္ခာနဲ့အညီ ဇွဲသတ္တိပြမယ်၊ ဖုံးစရာမလို သလို ကြွားစရာလည်း မလိုပါဘူး။

အနောက်တိုင်းက တီထွင်ထားတဲ့ ဗုရီအိဖု (BURIIFU)ခေါ် ပဲန်တီ (PANTI) နဲ့ ယှဉ်ကြည့်စမ်းပါ။ အသစ်စက်စက်ကလည်း ကျပ်လွန်းတယ်။ ရေသုံးလေးကြိမ်ချပြီး တဲ့အခါ လျှော့ပတ်ကြီး ဖြစ်သွားတယ်။ အလှဆင်တဲ့ပုံစံလည်း မဝင်ဘူး။ အသုံးဝင်တဲ့ နေရာမှာလည်း အဆင့်မမြင့်ဘူး။ ပုန်းလျှိုးကွယ်လျှိုး ရေချိုးခန်းမှာ (သို့မဟုတ်) အိပ်ခန်းမှာ မြင်ရရင်လည်း ဆန်းနေမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါပေမဲ့လည်း အခုတော့ ဂျပန်တွေဟာ အနောက်တိုင်းဖြစ် ခါးတောင်းကျိုက်ကို သုံးနေကြပြီ။ တောင်ပင်လယ်ဒေသတွေနဲ့ အရှေ့တောင်အာရှတွေမှာ ရှေးကဂျပန်လိုပဲ

ရှေးထုံးစံ နံငယ်ပိုင်း သုံးနေကြပါသေးတယ်။ သဘာဝကျကျ အားမာန်အပြည့်နဲ့ အလုပ်လုပ်နေကြပါသေးတယ်။ အခု ဖန်ဒိုရှိ မမြင်ရတာဟာ ဇွဲ လုံ့လ ဝီရိယ မရှိတော့ သလိုပဲ ထင်မိပါတယ်။

ဒေါနယ် ရီချီ (DONALD RICHIE)

(၁၄) အိုဘီ (OBI) ကိမ္မိနိုအပေါ်က ခါးစည်း၊ အဝတ်စရည်

ဂျပန်နန်းတွင်းသူတွေကို ဥရောပသူတွေလို ကြည့်လှအောင် ဖိနပ်၊ အင်္ကျီ၊ အတွင်းခံ ကိုယ်ကျပ်ကအစ ဘာလင် (BERLIN)က မှာတယ်လို့ ၁၈၈၆ ခု (ဂျပန် ရောက်နေစဉ်) ဗစီလ် ဟော ချိန်ဘာလိန် (BASIL HALL CHAMBERLAIN)က ပြောပါတယ်။ “အကောင်းအဆိုး ပိုင်းခြားတတ်တဲ့ နိုင်ငံခြားသားတိုင်းက” ဒီလို မဟုတ်မဟတ် မလုပ်ပါနဲ့လို့ ဟန့်တားကြပါတယ်။ အမေရိကန်သမ္မတ ဇနီး မစ်စက် ကလိမ်လင် (MRS. CLEVELAND)ကလည်း အမျိုးသမီးတွေ ကိုယ်ကျပ် ကျပ်လွန်းရင် အန္တရာယ်ရှိပုံကို ဆောင်းပါးရေးပြီး သတိပေးစကား ပြောပါတယ်။ သုံးနှစ်ကြာတော့ အနောက်တိုင်းအဝတ်ကို ဝတ်ဖို့ ကြံစည်ကြိုးစားချက်ကို လက်လျှော့ပါတယ်။ ကိုယ် ကျပ်ကို မသုံးရဲလို့မဟုတ်ပါ။ အိုဘီ (OBI)ကို စနစ်တကျ ပုံမှန်ဝတ်ရင်ပဲ တစ်ဆယ့်ကိုး ရာစုနှစ် ဂျာမနီလုပ် အမျိုးသမီးကိုယ်ကျပ်လိုပဲ တင်းကျပ်ကျပ်ကြီး အနေခက်ပါတယ်။ ခါးမှာ စည်းနှောင်တော့လည်း အချိန်သိပ်ကုန်တယ်။ အသွားအလာ အနေအထိုင်လည်း ကျဉ်းကျပ်သေးတယ်။ ဒါပေမဲ့ ရှေးရှေးကစပြီး ကနေ့အထိ ဒီလိုစည်းထားမှ ယဉ်တယ် လို့ ထင်နေကြတုန်းမို့ အနောက်တိုင်းက ကိုယ်ကျပ်ကို မသုံးကြတာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအဝတ်စမျိုး သုံးလို့ရရှိတဲ့ ကောင်းကျိုးဆိုးပြစ်မျိုး ဘယ်ဒေသက အဝတ်သမိုင်းမှာမှ

မကြုံဖူးပါ။ ခါးမှာ တစ်ခုခုစည်းတာကတော့ တစ်ကမ္ဘာလုံး ပျံ့နှံ့နေတဲ့ အကျင့်တစ်ခုပါ။ (တင်းတင်းစည်း၊ ကျပ်ကျပ်စည်း၊ အပေါ်တင်ပါဦး၊ အောက်လျှောပါဦးကတော့ တစ်နှစ်တစ်မျိုး ခေတ်စားနေမှာပါပဲ။) ဒါပေမဲ့ အိုဘီ (OBI)က အခုပြောတာတွေထက် ပိုပါသေးတယ်။ ဖြည့်စွက်အသုံးချပုံကလည်း သီးခြားရှိပါသေးတယ်။

အဝတ်စက ရွှေချည်ငွေချည် ထိုးထားမယ်၊ ပန်းထိုးထားမယ်၊ တစ်ပေ အနံ့ရှိတယ်၊ ခုနစ်ပေက ရှစ်ပေအထိ ရှည်မယ်။ ခါးလို့ခေါ်လေ့ရှိတဲ့ နေရာအပြည့်ကို လုံအောင် ဖုံးပေးနိုင်တယ်။ လူမှာ ခါးဟာ အခရာပဲလို့ဆိုတဲ့ ဝါဒကြောင့် ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ ဂျပန်မှာ အဆုံးအဖြတ်ပေးတာ ဦးနှောက် မဟုတ်ဘူး။ ဝမ်းနည်းဝမ်းသာကို ဝမ်းကသုံးသပ်တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုနေရာမျိုးကိုလည်း အထူးအကာအကွယ်ပေးရမယ်လို့ ဆက်စဉ်းစားကြပြန်တာ ဖြစ်မယ်။ (ခါးစည်းထားရင် ရောဂါအမျိုးမျိုးကို ကာကွယ်မယ်၊

ဒုက္ခနဲ့ရင်ဆိုင်ရရင် ခါးစည်းပြီးခံမယ်လို့ အားမာန်တင်းမယ်။ ဒီခါးကို အမြတ်တနိုး စောင့်ရှောက်ရမယ်၊ တန်ဆာဆင်ရမယ်။)

အိုဘီ (OBI)ဟာ ပန်းအလှဆင်ကြသလို ရာသီကိုလည်း လိုက်လုပ်တယ်။ ခေတ်အလိုက် အကြိုက်တစ်မျိုးစီလည်း ပြောင်းလဲတယ်။ နွေဦးမှာ ဆီးပွင့်အဆုပ်အခက် တွေနဲ့ တန်ဆာဆင်မယ်။ နွေလယ်မှာ တောင်ကျစမ်းချောင်းရေအိုင်ပုံ ပါမယ်။ ဆောင်းဦးပေါက်မှာ မေပယ်လ် (MAPLE)သစ်ရွက်တွေ ဝါနေပုံ၊ ဆောင်းမှာ ထင်းရှူး ပင်တွေ ဇွဲကောင်းကောင်းနဲ့ ဆက်ပြီးစိမ်းနေပုံတွေကို (အကောင်းဆုံးပန်းထိုးပညာနဲ့) ဖော်ပြ မယ်။ ဝတ်ဆင်တဲ့အမျိုးသမီးရဲ့ အသက်ကိုလိုက်လို့ ဆီလျော်အောင် ပန်းကို ရွေးပါသေး တယ်။ မိန်းကလေးငယ်သေးရင် ဖြူနီကြောင်ကျား တောက်ပထင်ရှားတဲ့ အရောင်တွေ စုံအောင်ထည့်မယ်။ ကာယိန္ဒြေကို စောင့်ထိန်းရမယ့် အပျိုပေါက်အတွက် သိပ်တောက်ပလွန်းတဲ့အရောင်ကို နုတ်ထားရမယ်။ မိခင်အတွက် ကျန်သမျှအရောင် တောင် ဖျော့သွားပြီး အဘွားဖို့ကတော့ အမှောင်ဘက်ကို ဝင်နေပြီ။ တစ်သက်တာအတွက် အိုဘီ (OBI) နဲ့ ကီမိုနို (KIMONO) ပုံစံနဲ့ အရွယ်မပြောင်းပေမဲ့ အရောင်အသွေးကတော့ မုချ ပြောင်းပေးရမယ်။ ဖျင်သား အထူ အကြမ်း၊ အပါး အချောလည်း ပြောင်းပါတယ်။ ရိုးရာအဝတ်ပဲ အလှကို အခါမရွေး ထိန်းပေးနိုင်ပါတယ်။

အာလေ အန်း (EARLE ERNS)

(၁၅) ကရကဆ (KARAKASA)

ဆီစိမ်စက္ကူထီး

ကျွန်တော့်မှာ ဂျပန်ထီးတစ်လက် ရှိတယ်။ စက္ကူက မိုးခံ၊ အရောင်လှတယ်၊ ပေါ့တယ်၊ ဝါးကိုင်း သပ်ရပ်တယ်၊ အလှအပပစ္စည်းတစ်ခု ဖြစ်သလို နေကာမိုးလုံ အသုံးတည့်ပါတယ်။ သရော်ချင်လည်း သရော်ကြတော့ဗျာ။ ကျွန်တော်က ဒီထီးကို ဂျပန်တုန်းကမသုံးဘဲ ယူနိုက်တက်စတိတ်ရောက်မှ သုံးတယ်။ ဒီမှာက အဆန်းတကြယ် ဖြစ်ပေမဲ့ ဂျပန်မှာတော့ မဆီလျော်သလို ထင်နေကြပြီ။ ဒီလိုပြောတော့ တမင်အရွဲ့ တိုက်ပြောသလို မဖြစ်ပေဘူးလား။ ဂျပန်တွေ ထီးကိုသုံးလာတာ နှစ်တစ်ထောင်ကျော် ပြီ။ နေကာကို လက်ငင်းအသုံးချဖို့ထက် အလှအပ အနုပညာလက်ရာမြောက်အောင် ဖန်တီးထားလို့ အမြတ်တနိုး ယုယထားစရာအဆင့်တောင် ရောက်ခဲ့တယ်။

ဂျပန်ထီး (သို့မဟုတ်) နေကာကို ကရကဆ (KARAKASA)လို့ တရုတ်က ထီးကို ခေါ်သလို လိုက်ခေါ်တာဖြစ်တယ်။ အဲဒီနာမည်အရ ဂျပန်က တိုင်းတစ်ပါးက ဒီပစ္စည်းကို ယူသုံးတာပဲဖြစ်ပါတယ်။ အကြိုသမိုင်း (PREHISTORY) သင်္ချိုင်းဂူနံရံမှာ သူကောင်းတစ်ယောက်ကို ကျွန်က ထီးမိုးပေးတဲ့ အရုပ်တစ်ရုပ် ရှိဖူးတယ်။ တစ်ဆယ့် တစ်ရာစုနှစ် နန်းတွင်းသူ ဆဲအိ ရှိနဂုန် (SEISHONAGON)က အိမ်တိုင်းအိမ်တိုင်း မရှိမဖြစ်တဲ့ ပစ္စည်းစာရင်းမှာ ထီးကိုလည်း ထည့်ထားပါတယ်။

ပေါ်ဦးစက ထီးကို ပိုးစလိုအဝတ်နဲ့ အုပ်တယ်။ ပိတ်လို့ (ရှုံ့လို့) မရ။ မိုးကာ နေကာဖို့ထက် ရာထူးအဆင့်ကိုပြတဲ့ ရဟန်း ဘုန်းကြီးနဲ့ မင်းယောက်ျားသုံး အဆောင် အယောင် ဖြစ်တယ်။ လှပဆန်းကြယ်တဲ့ အပြောက်အကွက်တွေ ရေးခြယ်ထားလို့ သူကောင်းမျိုး တစ်မျိုးစီ သုံးလေ့ရှိတဲ့ တံဆိပ်လက္ခဏာကိုလည်း ထီးပေါ်မှာ ဆွဲထား တတ်ပါသေးတယ်။ တစ်ဆယ့်ခြောက်ရာစုနှစ် အကုန်လောက်ရောက်မှ ပိတ်နိုင်ဖွင့်နိုင် တဲ့ ထီးကို နိုင်ငံခြားက တင်သွင်းလာကြောင်း သိရပါတယ်။

အဲဒီ (EDO) ခေတ်အတွင်းက လှသထက်လှအောင်၊ ခမ်းနားသထက် ခမ်းနား အောင် ပြုပြင်မွမ်းမံခဲ့ကြပြန်တယ်။ လူသာမန်တွေပါ တကယ်ကျွမ်းကျင်တဲ့ လက်မှု ပညာရှင် လုပ်တဲ့ထီးကို လိုက်ဆောင်းကြပြန်တယ်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးပြီးတော့ မိုးရွာရင် ဒီထီးအလှ တောလမ်းတစ်လျှောက်လုံးမှာ သက်ဝင်လှုပ်ရှားနေတာ မြင်ရ တယ်။ ကြည့်ကောင်းတယ်။ အနောက်တိုင်းပုံစံထီးကို မိဂျီခေတ်ဦးကပဲ တင်သွင်းပြီး

နောက် ဂျပန်မှာပဲ အကြီးအကျယ်ထုတ်လုပ်နေပေမဲ့ အလုပ်လက်မဲ့ ဂျပန်တချို့ဟာ ဂျပန်ထီးကိုပဲ လုပ်ပြီး ဝင်ငွေရှာကြတယ်။

ရှေးထုံးစံ ဂျပန်ထီးဟာ ဒီလိုနဲ့ နေ့စဉ်သုံးဘဝက အလှသိမ်းပစ္စည်း ဖြစ်လာခဲ့ ပါတယ်။ ကရကဆ (KARAKASA) ထီးရဲ့အလှကို လေ့လာသူဟာ အဲဒို (EDO) ခေတ်သစ်ထွင်းပုံရိုက် ပန်းချီလက်ရာတွေမှာ ရှာကြည့်ပါ။ ဟရုနောဗု (HARUNOBU) က ဂျပန်ပျိုယမင်းနဲ့ ကရကဆ (KARAKASA) ပုံမှာ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး လှသထက်လှ အောင် အပြန်အလှန် အထောက်အကူပြုနေပုံကို ထင်ရှားစေတယ်။ ကဗုကီ (KABUKI) ဇာတ်ရုံမှာ သဘင်သည်တစ်ဦးရဲ့ ကရကဆ (KARAKASA) နဲ့ အကမှာ အနွဲ့အပျောင်း ညီညွတ်လှုပ်ရှားပုံကို မြင်နေရပါတယ်။ အတိတ်ကို ပြန်ကြည့်တတ်ရင် အနုပညာ လက်ရာတွေမှာ ထီးရဲ့အလှကို တွေ့မယ်။

ပြောရမှာ ရှက်စရာတစ်ချက်က သိပ်လူရှုပ်တဲ့ လမ်းမအလယ်မှာ မိုးတဖွဲဖွဲရွာဆဲ ထီးမည်းမည်းတွေ အပြည့်ကြားက ကျွန်တော့်ထီးနဲ့ အနုပညာမဆန်လှတဲ့ ပလတ်စတစ် ထီးမျိုး တချို့ပဲ ခြင်းချက်ဖြစ်နေတယ်။ အစစ တိုးတက်လှပါတယ်ဆိုတဲ့ ခေတ်က လက်လုပ်အကောင်းစားကို ကျော်ပြီး စက်ထွက် အလယ်တန်းစားကို မက်မောကြတာ မှားပြီလို့ ထင်မိတယ်။ ကရကဆ (KARAKASA) ခေတ်စားခဲ့တဲ့ အချိန်ဟောင်းကို လွမ်းမိတယ်။

စတေဖင် ခေါလ် (STEPHEN KOHL)

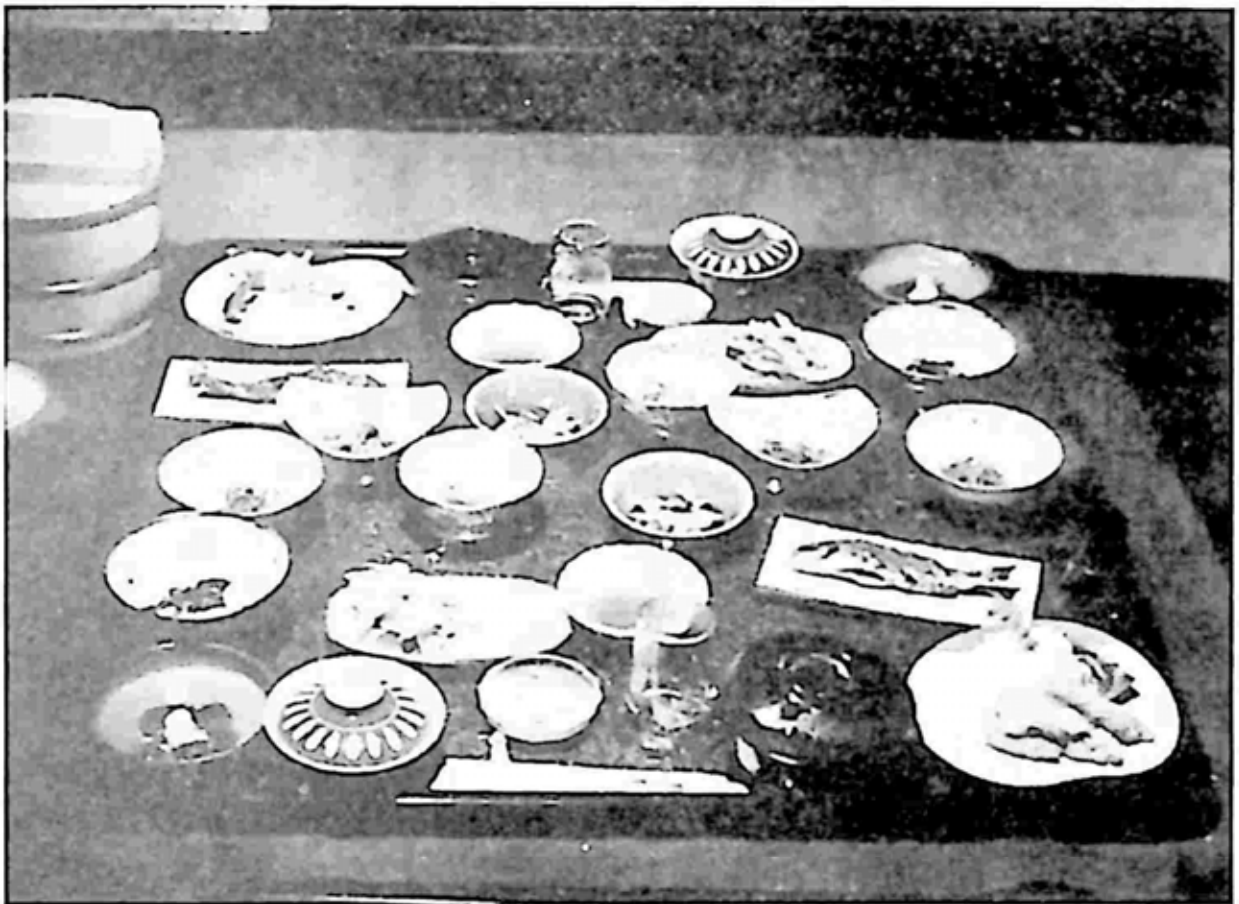
(၁၆) စရ-ကိုပချို (SARA-KOBACHI)

စားပွဲတင် ကြွေခွက် ကြွေပန်းကန်

စားကောင်းသောက်ဖွယ် များပြားကောင်းမွန်ရင် တရုတ်၊ ပြင်သစ် နာမည်တွေ တစ်ခါတည်း သတိရတယ်။ မစားရခင်ကပဲ အနံ့နဲ့သွားရည်ကျစရာ နှိုးဆွနိုင်တဲ့ အနံ့ အရသာ ဟင်းမျိုးကို ဖန်တီးနိုင်သူတွေ ဖြစ်ပါတယ်။

တရုတ်နဲ့ပြင်သစ် မတိမ်းမယိမ်း အပြေးအလိုက် ဆင်တူညီစေတဲ့ အချက် တစ်ချက်က သူတို့နှစ်ဦးစလုံး သီးနှံဆီနဲ့ တိရစ္ဆာန်ဆီကို ဖောဖောသီသီ သုံးကြပါတယ်။ ဒီလူမျိုး နှစ်မျိုးရဲ့ ခြားနားချက်ကတော့ စားသောက်ပွဲကို တည်ခင်းဧည့်ခံပုံ ဖြစ်ပါတယ်။ တရုတ်လူမျိုးမှာတော့ ဧည့်နဲ့ အခင်းအကျင်းက သာမညပါ။ ထုံးစံစားသောက်တဲ့ခုံက ခုံဝိုင်းကြီးကြီး ဖြစ်ပါတယ်။ ခုံပေါ်ကို ပန်းကန်လုံးတွေ ချထားမယ်၊ တူနဲ့ စားစရာကို ကောက်ယူဖို့လွယ်တဲ့ ပန်းကန်အမျိုးအစားတွေ ဖြစ်ပါတယ်။

ပြင်သစ်ပုံစံက ဒါနဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက်ဆိုပါတော့။ သတ်မှတ်ထားတဲ့ လောကွတ် စကားနဲ့ အမူအရာအပြင် အလင်းရောင်ကောင်းကောင်း၊ ခုံခင်းလှလှ၊ ဘယ်ညာကြည့်လို့ အဆင်ပြေအောင် ပန်းကန်တွေ ချထားတယ်။ အဲဒါတွေအားလုံးဟာ “စားပွဲဆိုင်ရာ ဟန်အလှ” (art de la table) ရဲ့ အခြင်းအရာတွေပါပဲ။ ဇွန်း၊ ခက်ရင်း၊ ဓား၊ ဖန်ခွက် ဆိုတာတွေလည်း သူ့အစီအစဉ်အတိုင်း တစ်မျိုးကို တစ်ခါသုံး တင်ထားပြီးဖြစ်ပါတယ်။

ပြင်သစ်၊ တရုတ် နှစ်မျိုးစလုံးနဲ့ ဂျပန်က မတူပြန်ဘူး။ တခြားနိုင်ငံတွေက အမူအကျင့်နဲ့လည်း တူမယ်မထင်ပါ။ ပင်ကိုဝါသနာအရ “အမြင်အားဖြင့် အလှတန်ဖိုး ခံစားချက်” ကို အရင်းမူလထားပါတယ်။ အရသာကောင်းရမယ်၊ ကြိုက်သလောက်စား ဆိုတာမျိုးထက် စားစရာကို ကမ်းလှမ်းပုံက ပိုပြီးအရေးပါတယ်။ ဥပမာ ငါး၊ ဟင်းရွက် (အချဉ်၊ အစပ်၊ အငန်၊ အဆိမ့် တစ်မျိုးမျိုးအတွက်)တွေကို ပန်းပွင့်ကလေးလို သစ်သီး ကလေးလို၊ ငှက်ကလေးလို ပြင်ဆင်ထားလေ့ ရှိပါတယ်။ ပြီးတော့ ပင်လယ်မှော်ကို အချောင်းအတောင့်လုပ်ပြီး လက်ဆွဲခြင်းငယ်ကလေးလို ရက်ထားတတ်သေးတယ်။

ပြင်သစ်၊ တရုတ်နဲ့မတူတဲ့ နောက်တစ်ချက်က ဧည့်သည်တစ်ဦးစီရဲ့ ရှေ့မှာ ယွန်းခုံငယ်ကလေးတစ်ခုစီ ချထားတယ်။ ခုံပေါ်မှာ စရ-ကိုဗချီ (SARA-KOBACHI) ခွက်ငယ်တွေနဲ့ စားစရာမျိုးစုံကို တစ်ခုနည်းနည်းစီ ထည့်ထားမယ်။

ဂျပန်စားပွဲဟာ တခြားလူမျိုးစားပွဲနဲ့ မတူတဲ့အချက်ကတော့ ခွက်တွေအမျိုးမျိုး ကို ပုံစံတွေအများကြီးနဲ့ လုပ်ထားတာဖြစ်တယ်။ ခွက်တစ်ခွက်မှာ ပဲတစ်တောင့်နှစ် တောင့်၊ ငါးကင် တစ်တစ်နှစ်တစ်၊ အသား တစ်မြောင်းနှစ်မြောင်း ဆိုသလို နည်းနည်းစီ

ပဲ ထည့်ထားမယ်။ ခွက်ပုံစံဆိုရာမှာလည်း အဝိုင်း၊ စောက်စောက်၊ ပက်ပက်၊ လေး
ထောင့်၊ ရှည်ရှည်၊ မဝိုင်းတဝိုင်း၊ တစ်ခြမ်းပိန် ဆိုသလို စုံတယ်။ ကြွေထည် အဖြူ
အပြာ၊ စဉ့်ခွက်ကြမ်းကြမ်း၊ ဝါးကပ်၊ သစ်သားပြား၊ သစ်ခေါက်နဲ့ ဖက်ရွက်အထိ
သုံးပါသေးတယ်။

တစ်မျိုးပြီး တစ်မျိုး အလျှံပယ် ရောက်လာပါလိမ့်မယ်။ ဂျပန်ကို ဒီနေရာမှာ
မိတဲ့လူ မရှိဘူးထင်ပါတယ်။ မဆုံးနိုင်တဲ့ သံသရာ၊ မမှန်းနိုင်တဲ့ သဘောတရားကို
တဖြည်းဖြည်း ကမ္မဋ္ဌာန်းနည်း ရှုပေတော့လို့ ပြောရင်လည်းဖြစ်ပါတယ်။ စားစရာကို
လက်မလှမ်းမီ အမည်း၊ အနီ လွှမ်းတဲ့ ယွန်းခွက်နဲ့ အဖြူရောင်ကြွေထည်၊ နီညိုရောင်
စဉ့်တွေရဲ့ ခြားနားပုံကို တင်ကြိုပြီး အာရုံခံစားစေချင်တယ်။

ဇန်ပေရ ဟောချေကွန် (JEAN-PIERRE HAUCHE CORNE)

(၁၇) ဟန်ကို (HANKO) ကိုယ်ပိုင်တံဆိပ်

ဂျပန်မှာ ဟန်ကို (HANKO) ကိုယ်ပိုင်တံဆိပ်ကိုသာ ဘာမဆို သိရှိနားလည် သဘောတူကြောင်း ဝန်ခံကတိပြုချက်လို့ တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုတယ်။ လက်ရေး ကောင်းတာ၊ အရေးကျွမ်းကျင်တာကို ဂျပန်တွေက အလေးထားတယ်ဆိုပြီး ခုလို ကိုယ်ပိုင်ထိုးတဲ့ လက်မှတ်ကို အနောက်တိုင်းမှာလို သိပ်တန်ဖိုးမထားဘူးဆိုတာ သိရလို့ ဆန်းတယ် ထင်သလား။ ကိုယ်ပိုင်လက်မှတ်ကို တုဖို့ခက်မယ်၊ တံဆိပ်တုံးကို တုဖို့ ဘယ်လွယ်မလဲ ပြောစရာရှိတယ်။ တံဆိပ်တုံးကို သက်ဆိုင်ရာရုံးမှာ မှတ်ပုံတင် ထားတယ်ဆိုရင် ဘယ်အရာရှိက ရုံးကိုလိုက်လာပြီး မှတ်ပုံတင်နမူနာနဲ့ သူမသင်္ကာတဲ့ တံဆိပ်ကိုလာပြီး တိုက်ကြည့်နေတာ တွေ့ဖူးသလား မေးရင်လည်း ဒီလိုလုပ်တာ ခပ်ရှားရှားပဲ ဖြေရပါမယ်။

ဟန်ကို (HANKO) ကြောင့် ဒုက္ခရောက်တာလည်း ရှိတယ်။ အရေးကြီးလို့ သုံးချင်ပြီဆိုမှ အိမ်မှာကျန်ရစ်မယ်။ မင်တံယူပြီး လက်မှတ်ကောက်ထိုးတာက ဘယ် လောက် လျင်မြန်လွယ်ကူသလဲ။ ဒါပေမဲ့ ဟန်ကိုနဲ့နှိပ်လို့ မြင်ရတဲ့အမှတ်အသားက ဖတ်လို့လွယ်တယ်။ အနောက်တိုင်းမှာ ခေတ်စားတဲ့လက်မှတ်က ဘာတွေ ရေးခြစ်ထား သလဲလို့ မမှန်းဆနိုင်အောင် ရှိတာတွေ မကြာခဏ ကြုံရမယ်။ ဂျပန်တစ်ဦးမှာ တံဆိပ်တုံးတစ်ခုထက် ပိုချင်ပိုမယ်။ အနောက်တိုင်းသားကလည်း လက်မှတ်ကို ဟို မှာ တစ်မျိုး၊ သည်မှာတစ်မျိုး ထိုးပေးနေတာလည်း ရှိပါတယ်။

အနောက်တိုင်းမှာ သည်ပုံစံလက်မှတ်ထိုးရင် 'ကံ'မကောင်းဘူးလို့ အယူသီးတာ ရှိတတ်သလို ဂျပန်မှာလည်း သည်တံဆိပ်နှိပ်ပေးတိုင်း အဆင်မပြေဘူးဆိုတာ ကြားဖူး ရပါတယ်။ 'ကံ'ကောင်းအောင် တံဆိပ်ကို အဖိုးတန်ပစ္စည်း (ဥပမာ-ဆင်စွယ်) လုပ် တာမျိုး၊ အဖိုးလက်ခပိုပေးပြီး လုပ်တာမျိုးတွေ ရှိတယ်။ 'ဟန်ကို'လုပ်ရောင်းတဲ့လူတွေက လည်း တစ်နှစ်ကို နှစ်ကြိမ်လောက် သူတို့လုပ်တဲ့ 'ဟန်ကို'ကိုသုံးရင် လုပ်ငန်းအဝဝ အောင်မြင်မယ်ဆိုတာမျိုး ကြော်ငြာပို့လေ့ရှိတယ်။ ဘာကြောင့် အောင်မြင်နိုင်တယ်ဆိုတာ ကိုတော့ ခြေခြေမြစ်မြစ် ပြောတတ်ကြမယ် မထင်ပါ။

ဂျပန်ကျောင်းသားတစ်ဦး ကားမောင်းလိုင်စင်ရပြီး 'ဟန်ကို' လုပ်ပါတယ်။ ကျိုးကြောင်းသင့်အောင် ဆက်စပ်မပြောတတ်ပေမဲ့ သည် 'ဟန်ကို'ဟာ 'ကံ'မကောင်း ဘူးလို့ တဖွဖွ ပြောတာကို ကြားရတယ်။ သူ ကားဟောင်းတစ်စီးကို မျက်နှာ လွှဲခဲပစ် ဝယ်တယ်။ ကားရဲ့စက်ခန်းအဖုံးကို သူ ဖွင့်ကြည့်ပြီး စစ်ဆေးပြီး ဝယ်ပါလား၊ ခုတော့ ကားဒုက္ခပေးတိုင်း 'ဟန်ကို'ရဲ့ အပြစ်လို့ပဲ ဆက်ပြောနေတယ်။

ဂျန်-ရနော့ ချိုလေး (JEAN-RENE CHOLLEY)

(၁၈) ဆိုရိုပန် (SOROBAN)

ပေသီး

စာသင်အပြီး ခဏနားချိန် အသံတိတ်ဆိတ်နေတုန်းမှာ တစ်ဖက်ခန်းက ဂါထာရွတ်သံမျိုး ထွက်လာတယ်။ ဂျပန်ကိုရောက်စ ရက်သိပ်မကြာသေးပါ။ ကုမ္ပဏီ ကြီးတစ်ခုရဲ့ အမှုထမ်းတချို့ကို ကျွန်တော်က အင်္ဂလိပ်ဘာသာ သင်ပေးနေတယ်။ ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင်က ဂျပန်စကား သိပ်မကျွမ်းသေးတော့ ဘာတွေပြောဆိုနေကြသလဲ လို့ ခွဲခြားပြောတတ်ဖို့ ခက်တယ်။ ပျင်းရိငြီးငွေ့စရာလေသံနဲ့ လူကို ထိုင်းမှိုင်းအောင် အိပ်မွေ့ချနေပုံမျိုးပဲ။ ပြီးတော့ အောက်ခံမာမာပေါ်မှာ ကျောက်ဒိုးလေးတွေဖြန့်လို့ မြည်တဲ့ အသံမျိုးလည်း ကြားရသေးတယ်။ ဗုဒ္ဓယုံကြည်မှုဆိုင်ရာ ပူဇော်ပွဲတစ်မျိုးမျိုး ဖြစ်လေမလားလို့ အခန်းဘက်ကို ဖြည်းဖြည်းသာသာ သွားပြီး မစေ့တစေ့ တံခါးကြား က အတွင်းကို ချောင်းကြည့်လိုက်တယ်။

အမွှေးတိုင်ရှို့ထားပြီး ခေါင်းတုံးပြောင်ပြောင် ဝတ်ရုံမည်းနဲ့လူတွေ ထိုင်နေမယ့် အစား အမျိုးသားတွေ၊ အနောက်တိုင်းဝတ်စုံပြည့်နဲ့ သားသားနားနား ဝတ်ထားတဲ့လူငယ် တွေ၊ ကုမ္ပဏီဝတ်စုံနဲ့အမျိုးသမီးတွေ အတန်းလိုက် စီထိုင်နေတာတွေ တယ်။ ရွတ်ဆိုတဲ့ အသံက အသံဖမ်းစက်က ထွက်ပေါ်လာတဲ့အသံ ဖြစ်တယ်။ စက်ထဲက ထွက်ပေါ်လာတဲ့ ဂဏန်းတွေကို ပေသီးနဲ့လိုက်ချပြီး အဖြေတွက်ရတဲ့ သင်္ချာစွမ်းရည်စစ်ဆေးပွဲ ဖြစ်နေပါ တယ်။

ဆိုရိုဗန် (SOROBAN) ပေသီးကို ပထမဆုံး တွေ့ဖူးပုံက လူစိမ်းသူစိမ်းနဲ့ မဆိုင်တဲ့ အသိခက်ခဲတဲ့ကိစ္စမျိုး ထင်ရသလို ဖြစ်နေပေမဲ့ ရိုးရိုးကလေး တည်ဆောက် ထားပြီး ဂျပန်မှာ နေရာတကာမှာ မြင်နေရတဲ့ပစ္စည်း ဖြစ်ပါတယ်။ အရွယ်အစား၊ အရောင်အသွေးမျိုးစုံကို သစ်သားမှာ ကနုကမာ ဖောက်ပြီး တန်ဖိုးကြီးကြီး ပေးရတဲ့ ခုံခုံညားညားက စပြီး အသွေးအဆင်လှလှနဲ့ ပလတ်စတစ်ကို လုပ်ထားတဲ့ အဖိုးနည်း ဝန်ပါအထိ အမျိုးမျိုးတွေ့ရပါတယ်။ ဂျပန်စာသင်သားတိုင်း ကျောင်းမှာ ပေသီးတွက် သင်ရတယ်။ သိုင်းလို ကိုယ်ခံပညာမှာ ပညာကို နုရင့်အဆင့်ခွဲသလို ဆိုရိုဗန် (SOROBAN) ပညာကို နု ရင့် အဆင့်ခွဲထားပြီးလည်း ရှိတယ်။

ကနေ့လူငယ်တွေက ဆိုရိုဗန် မသုံးလိုပါ။ အီလက်ထရောနစ် ကာကူလေတာ (Electronic Calculator) ကိုပဲ အားကိုးလိုတယ်။ ဒါပေမဲ့ သုံးစွဲဖို့ ဒီလောက်လွယ်ပြီး ဒါလောက်စွမ်းတဲ့ ပစ္စည်းဟာ လုံးဝပျောက်ကွယ်သွားဖို့ ခဲယဉ်းပါတယ်။ ထူးချွန်တဲ့ ဆိုရိုဗန်ပညာရှင်တစ်ဦးဟာ တစ်ခါက ကွန်ပျူတာ (Computer) ကို နိုင်သတဲ့။ ကွန်ပျူ တာ ပေါ်စ ခပ်ညံ့ညံ့ကာလက ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ ဘာပဲပြောပြော ဆိုရိုဗန်က အသယ် အယူ လွယ်တယ်။ သုံးဖို့လည်း လွယ်တယ်ဆိုတော့ အဖိုးမဖြတ်နိုင်အောင် တန်ဖိုးရှိတဲ့

ပစ္စည်းဆိုပြီး ဆက်သုံးနေကြမှာပါ။ ဆိုင်ရှင်က ဘယ်ဈေးရောင်းနိုင်တယ်ဆိုတာ ပေးသီးနဲ့တွက်ပြသလို ဝယ်သူက ဘယ်ဈေးဆိုရင် ကျုပ် ဝယ်နိုင်မယ်လို့ ပြန်တွက် ပြတာလည်း ကြားဖူးပါတယ်။

ဆိုရီဗန်ကျွမ်းကျင်တာ စိတ်တွက်နဲ့ အမြင်ထက်သန်တဲ့ ပါရမီတွေလည်း ပါရတယ်။ ကျပန်လက်ရေးလှလှ ရေးသလိုပါပဲ။ တုတ်ချောင်းတွေဆွဲရင်း သရုပ်ဖော် တယ်၊ အဓိပ္ပာယ်ပေါက်တယ်။ မှတ်ဉာဏ်ပေါ်မှာ တည်သလို လက်က အရေးအဆွဲ တတ်ကျွမ်းတဲ့အပေါ်မှာလည်း တည်ပါတယ်။ ကျပန်တချို့ ဝေါဟာရတစ်ခုကို လက်နဲ့ပဲ လေထဲမှာ ရေးကြည့်ပြီး 'စိတ်မှာ စွဲအောင်မှတ်'နေပုံကို မြင်ဖူးပါတယ်။ သဘင်သည်တွေ မပါဘဲ တူရိယာခေါင်းဆောင်တစ်ယောက် လက်လှုပ်ပြီး တူရိယာသံစဉ် ဖော်ထုတ်ခိုင်းပုံ မျိုးနဲ့ မတူလား။ မိတ်ဆွေတစ်ယောက်ကို ဂဏန်းတစ်ခုပေါင်းခိုင်းတဲ့အခါ ပေးသီးမရှိဘဲ စားပွဲပေါ်မှာ လက်တွေ့နှိပ်ရင်း အဖြေပြောပါတယ်။ မှန်တယ်။

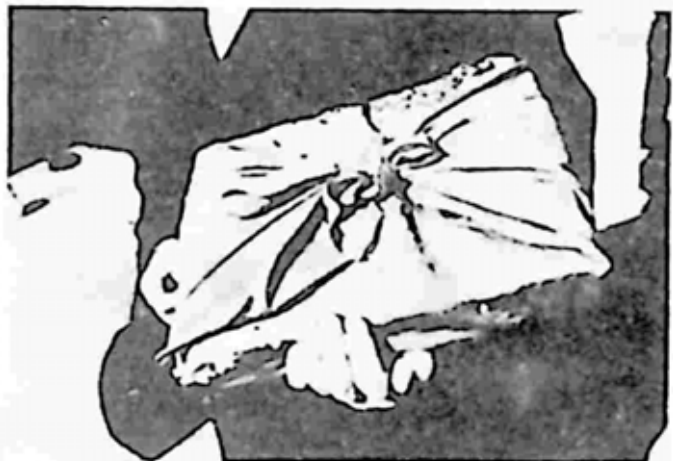
ဂျိုဆက်လဲပန်တ (JOSEPH LAPENTA)

(၁၉) ဖုရိုရှိုကီ (FUROSHIKI) ဝန်စည်စလယ်ထုပ်တဲ့ ပိတ်စ

ပါရီ (PARIS) တက္ကသိုလ်မှာနေစဉ်ကပဲ ဂျပန်တွေ ဝန်စည်စလယ်ထုပ်ပုံကို သတိပြုမိတယ်။ တရားဝင်မဟုတ်ပေမဲ့ လေ့လာတဲ့သဘောနဲ့ ကျွန်တော် တက်နေတဲ့ ဂျပန် ရှေးဟောင်းစာပေသင်တန်းကို ဂျပန်ပညာတော်သင်တချို့ ရောက်လာတတ်တယ်။ သူတို့က ပို့ချချက်တစ်ခုက တစ်ခု အပြောင်းမှာ ခေတ္တဝင်နားတာလည်း ဖြစ်မယ်။ ဝင်လာသူဟာ သုံးလေးမိနစ်အတွင်း ပါမောက္ခမရောက်ခင်ဘဲ နေသားတကျ ထိုင်မိနေ ပါပြီ။ ပုံမှန်အားဖြင့် သူဟာ အခန်းရဲ့ နောက်အကျဆုံးခုမှာ ဝင်ထိုင်ပြီး အစိမ်းရောင်၊ အဝါရောင် တောက်တောက်ပပ ပိတ်စနဲ့ ထုပ်ထားတဲ့ အထုပ်ကြီးကို ခုံပေါ်တင်ထားပြီး ထောင့်စွန်းကအနားနဲ့ မျက်မှန်ကို သုတ်နေတယ်။ ပြီးမှ အထုပ်ကိုဖြေပြီး ပစ္စည်းတွေကို ခုံပေါ် တင်တန်တာတင်၊ ပေါင်ပေါ် ချတန်တာချ လုပ်ပါတယ်။ ပြီးမှ အားလုံးပြန်ထည့်ပြီး အထုပ်ကို လေးဖက်ညှိထုပ်တယ်။ သိပ်မကြာဘူး အထုပ်ဖြေ ပစ္စည်းထုတ်ပြန်ရော။

တစ်နေ့တော့ ဒီလိုလုပ်ပုံဆန်းတာကို သိချင်စိတ်မထိန်းနိုင်တာနဲ့ အရဲစွန့်ပြီး ဂျပန်စကား တတ်သလောက်ပြောပြီး အထုပ်ကိုမြင်သာအောင် စကားပြောရင်း အနီး ကပ်သွားပါတယ်။ သူက ထုံးစံလုပ်နေကျ အထုပ်ကြီးကိုဖြေတုန်း ကျွန်တော် ရောက် အောင်သွားပြီး ကြည့်ပါတယ်။ သွားတိုက်တံ၊ ခြေစွပ်၊ အသားညှပ်မုန့်၊ ဂျပန်- ပြင်သစ် အဘိဓာန်၊ မျက်နှာသုတ်ပဝါ၊ တခြား တိုလီမိုလီ၊ ဒီလို ပေါက်ကရစုထားတာ မြင်ရတော့ “ဒါတွေ တစ်ထုပ်တစ်ပိုးကြီးကို အမြဲပဲ သယ်နေသလား” လို့ မေးမိတယ်။

ဂျပန်ကျောင်းသားဖြေပုံက ဝါသနာ ခရီးသည်တိုင်းအတွက် အတွေးအခေါ်
 စံပြ အဖြေ ဖြစ်ပါတယ်။ “ကျွန်တော်တို့ရတဲ့ ပညာတော်သင်စရိတ်က သိပ်နည်းတယ်။။
 မနည်းချွေတာမှ တန်ရုံပဲ။ တစ်နေရာတည်းမှာလည်း အခြေစိုက်ပြီး မနေရဘူး။ ဒါနဲ့
 ဒီဖူရိုရှိုကီ (FUROSHIKI) တစ်ခုတည်းနဲ့ ဖြစ်အောင်နေရတယ်။ ခရီးသွားတဲ့အခါ
 ကိုယ်ပိုင်ရှိတတ်သရွေ့ ပစ္စည်းကို ဒီအဝတ်နဲ့ ထုပ်ယူခဲ့ပါတယ်။ အသုံးမလိုတော့တဲ့
 ပစ္စည်းကို ဒီအထဲကပဲနှိုက်ထုတ်ပြီး လမ်းမှာ ပစ်ခဲ့တယ်။ ဒီတော့လည်း ကျွန်တော့်
 ဖူရိုရှိုကီ (FUROSHIKI) ဟာ ပေါ့သွားတာပေါ့။ တစ်ခါတစ်ခါ အထုပ်ကို လက်နဲ့မဆွဲ
 ချင်တော့ ရှိသမျှပစ္စည်းကို အိတ်ထဲတွေမှာ ထည့်ပစ်လိုက်တယ်။ ပိတ်စလည်း ခေါက်
 ပြီးထည့်တယ်။ အမှန်ကိုပြောရရင် အဲဒီတော့မှ ကျွန်တော့်မှာ ရှိသမျှပစ္စည်းရဲ့ ဆယ်ပုံ
 တစ်ပုံရှိရင် ကျွန်တော် နေလို့ရတယ်ဆိုတာ တွေ့ရတယ်။ ဒါ့ထက်ကောင်းတဲ့ ခရီးသွား
 သေတ္တာကို ခင်ဗျား ရှာကြည့်စမ်းပါ။”

ကျွန်တော် ကိုယ့်နေရာပြန်လာရင်း သူ ပြောတာ မှန်လိုက်လေလို့ တွေးမိတယ်။
 ကျွန်တော့်လက်ဆွဲအိတ်ကြီးမှာလည်း အိတ်ဆောင် အဘိဓာန်စာအုပ်နဲ့ စာရွက်လွတ်
 ဆယ်ရွက်ပဲ ပါပါတယ်။

ဇန်ရှေနေ ချောလေ (JEAN-RENE CHOLLEY)

(၂၀) ဟချိမကိ (HACHIMAKI)

ဖော့လုံးခေါင်းစည်း

အနောက်တိုင်းမှာ ရုဂဘီ RUGBY (နှစ်ဖက်ချွန်ဘော)နဲ့ တင်းနစ် (TENNIS) ကစားသူတွေခေါင်းမှာ ကြိုးလုံးတွေ စွပ်ထားတတ်တယ်။ (မြန်မာရှေးပညာရှိတွေသုံးတဲ့ ခေါင်းပေါင်းဖြူဖော့လုံးတွဲနဲ့ ဆင်ဆင်တူမယ်) ဒါပေမဲ့ ဂျပန်မှာလို အဆောင်အယောင် သဘော၊ စိတ်မာန်သဘော မဆောင်ပါ။ ဟချိမကိ (HACHIMAKI)ကို ခေါင်းမှာ စွပ်ရင် “ခါးက နံငယ်ပိုင်းကို တင်းတင်းဆွဲ” (မြန်မာတွေ ခါးတောင်းမြှောင်အောင် ကျိုက်ဆိုသလို) အားမာန်တင်းပြီး ခဲရာခဲဆစ်ကိစ္စတစ်ခုခုကို မဖြစ်မနေလုပ်တော့မယ့် သဘော ဆောင်ပါတယ်။ ဆာမူရိုင်း (SAMURAI)တွေ သံခမောက်ဆောင်းတော့မယ့် ဆိုရင် နားသယ်ကို အဝတ်ပတ်တယ်။ အခဲလိုလို ပတ်တယ်ဆိုလည်း ဖြစ်တယ်။ စင်စစ်မှာတော့ အားတင်းပြီးတိုက်ပွဲဝင်တော့မယ့်သဘောပါတယ်။ ပစိဖိတ် (PACIFIC) စစ်ပွဲမှာ အသေခံလေသူရဲ ဓာတ်ပုံတွေကိုကြည့်ပါ။ ဒီအကျင့်ကို အကောင်းဆုံးဖော်ပြတဲ့ ပုံတွေဖြစ်တဲ့အပြင် ဒီအကျင့်ကို အခုခေတ်အခါတိုင်အောင် လိုက်နာကျင့်သုံးနေတယ်ဆိုတဲ့ သက်သေခံပြုယုဂ် ဖြစ်ပါတယ်။

ဖော့လုံးခေါင်းစည်းမြင်တိုင်း စစ်တိုက်တယ်လို့လည်း မထင်ပါနဲ့။ ကျောင်း သားတွေ စုဝေးပွဲလှည့်တဲ့အခါ၊ စာမေးပွဲအတွက် အကြိတ်အနယ် စာကြိုးစားတဲ့အခါ

လည်း သုံးပါတယ်။ ရုံးလုပ်သားတွေ ရုံးဝတ်စုံနဲ့ တည်တည်ငြိမ်ငြိမ် အလုပ်လုပ်တဲ့အခါ မသုံးပါဘူး။ ခြွင်းချက်အနေနဲ့ ဖော့လုံးခေါင်းစည်းမြင်ရင် အစုအခန်းကို ဖော်ပြတဲ့ လက်မောင်းစည်းသဘောမျိုး ခေါင်းစည်းတာဖြစ်ပါတယ်။ လုပ်ငန်းတာဝန်ကို ဖော်ပြ နေပါတယ်။ ဘုရားပွဲ စီတန်းလှည့်လည်ပွဲမှာ ဖော့လုံးခေါင်းစည်းတဲ့အခါ ထမ်းစင်ကို ထမ်းရမယ်။ လှည်းကို ကြိုးနဲ့ ဆွဲရမယ်ဆိုတဲ့ တာဝန်တွေရှိနေတာကို တစ်ကြောင်း၊ အသင်းအဖွဲ့ကို ပြချင်တာလည်း တစ်ကြောင်းပေါ့။

နိုင်ငံခြားသားတွေ ပထမဆုံး ဖော့လုံးခေါင်းစည်း စွပ်ထားတဲ့လူဟာ စုရှီ (SUSHI)(ထမင်းဆုပ်) ရောင်းတဲ့ဆိုင် (သို့မဟုတ်) ဂျပန် လက်သမားအလုပ်ရုံမှာ ဖြစ်မယ်။ ဒီမှာတော့ တိုက်ပွဲသဘော၊ အစုအခန်းသဘော မဟုတ်ပြန်ဘူး။ ဆိုင်ကြော်ငြာ ဖြစ်မယ်။ ကိုယ့်ဂုဏ်ပုဒ်ကို ကိုယ်ဖော်တဲ့နေရာမှာလည်း ဂျပန်တွေ လုပ်လေ့ရှိတယ်။ တိုကုဂဝ (အဲဒီ) TOKU GAWA (EDO) ခေတ်က စလို့ ဒီလို ကြွားကြွားဝင့်ဝင့် လုပ်ချင်တဲ့စရိုက် ဝင်လာခဲ့တယ်။ ထမင်းဆုပ် စုရှီ (SUSHI)လိုက်ပို့တဲ့သူငယ်လည်း ဖော့လုံးခေါင်းစည်းနဲ့၊ အရက်ဆိုင်က အရက်ခြင်ထည့်နေတဲ့ လူကလည်း ဖော့လုံး ခေါင်းစည်းနဲ့၊ ဟင်းရွက်ကန်စွန်း ရောင်းတဲ့လူတောင် ခေါင်းစည်းထားလိမ့်မယ်။

သိမ်ငယ်တဲ့အလုပ်ဖြစ်ပါစေ ကိုယ့်လုပ်ငန်းမှာ ကိုယ်စိတ်ပါတယ်၊ ကြိုးစားလုပ်တယ်ဆို တာကို ပြလို့ ဟချိမကိ (HACHIMAKI) သုံးသူတွေကို ချီးမွမ်းရပါတယ်။

ဂျပန်တွေရဲ့ အနှစ်သက်ဆုံးပုံစံက အထွေထွေ နဲ့စပ်တာထက် တစ်ခုခုကို စွဲမြဲ ကြိုးစားအောင်မြင်တာ ဖြစ်တယ်။ လူစွမ်းကောင်းဟာ သူစွမ်းတာကို ပြောပါစေ။

ရစ်ချတ် ဂျေ ဘိုရင်း (RICHARD J. BOWRING)

(၂၁) ဂေတ (GETA) ဂျပန်ခုံဖိနပ်

ရွံ့ထူတဲ့လမ်းပေါ်မှာ ခြေထောက်ကို ရွံ့မကပ်အောင် သစ်သားခြေနင်းကို ထွင်ခဲ့တာ ဖြစ်တယ်။ ဥရောပမှာလည်း ဒါမျိုးရှိတယ်။ ပတဲန် (PATTEEN) (သို့မဟုတ်) ဂလောက် (CLOG) ခေါ်တယ်။ ပုံစံချင်းတော့ မတူကြဘူး။ ခြေနင်းဖို့ သစ်သားခုံက ခြေဖဝါးကို ကောင်းကောင်းလုံအောင် ကြီးရတယ်။ အပြားအောက်မှာ ကြမ်းခင်းတဲ့ဆင့်လို သစ်စနှစ်ခု ကန့်လန့်ကပ်ပြီး သံရိုက်စွဲထားတယ်။ သစ်သားပြားရဲ့ ခြေဦးကို လွယ်လွယ်ပဲ ရှေ့စိုက်လို့ ရနိုင်တယ်။ နှစ်ခွရှိတဲ့ကြိုးကို ရှေ့မှာပူးပြီး ခြေမနဲ့ခြေညှိက ညှပ်ရတယ်။ ကြိုးနှစ်မြွှာကို ခြေခုံပေါ်ကဖြတ်ပြီး သစ်ခုံရဲ့နောက်ပိုင်းမှာ သံရိုက်စွဲပြီး တွဲထားတယ်။ (မြန်မာတွေရဲ့ သားရေလွှာချင်း ဖိနပ်သည်းကြိုး ထားပုံအတိုင်းပေါ့)။ သည်းကြိုးတပ်ပုံကတော့ ဂျပန်ဖိနပ် ဇောရို (ZORI)နဲ့ ဝရဂျို (WARAJI)တွေမှာလည်း ဒီအတိုင်းပါပဲ။ တစ်ခုထူးတာက သည်းကြိုးနှစ်ချောင်းစလုံးကို သစ်သားခုံရဲ့ အလယ်ကြောင်းမှာပဲ တွယ်ထားလို့ ဂေတ (GETA)ဟာ အတွင်းဘက်ကို ခပ်ယိုင်ယိုင်ဖြစ်ပြီး ခြေဖဝါးကို တည့်တည့်ချရင် ဂေတ (GETA)အပြင်ဘက် ခပ်ကားကား ဖြစ်နေပါတယ်။ ဒါလောက်တော့ ရှိပါစေဆိုပြီး ဘယ်သူကမှ ပြင်ရကောင်းစေလို့ မကြံစည်ပါ။

မိုးရာသီဖြစ်စေ၊ စွတ်စိုတဲ့ နွေအခါဖြစ်စေ ဂေတ (GETA)ကို သုံးကြပါတယ်။

သားရေဖိနပ်၊ ပလတ်စတစ်ဖိနပ်တွေထက် သစ်သားက နင်းရတာ အေးတယ်။ ဂလောက် (CLOG)နဲ့ ယှဉ်ကြည့်ရင် ဂေတ (GETA)ကို မြေနဲ့တတ်နိုင်သလောက် အနည်းဆုံးပဲ ထိအောင် စီမံထားတယ်။ ဒါကြောင့်လည်း ခြေကိုကြွရင် ရွံ့တွေအများကြီး ကပ်မပါလာ နိုင်ဘူး။ ခြေပေါက်တယ်ဆိုတဲ့ ဒုက္ခလည်း ကင်းတယ်။ ဂျပန်မှာ နွေအခါ ဖိနပ်ကြောင့် ခြေပေါက်တဲ့ဒုက္ခ ကြုံနေရသူများကြောင်း ဒီဆေး ဟိုဆေးသုံးဖို့ ကြော်ငြာတွေအရ သိနိုင်ပါတယ်။

ဂျပန်ရိုးရာအဝတ်နဲ့တွဲရတဲ့ ဂေတ (GETA) ဟာ ခုခေတ် ဘောင်းဘီရှည် (သို့မဟုတ်) ဂျင်း (JEANS)နဲ့လည်း တွဲလို့ဖြစ်ပါတယ်။ ဟန်ရေးဝါရေးမဟုတ်ဘဲ သက်သက်သာသာနေတဲ့ သရုပ်ဆောင်တယ်။ တစ်ဖက်က ပြောစရာတစ်ချက်က ကြမ်းခင်းကောင်းကောင်း ခင်းထားရင် သူနဲ့နင်းလျှောက်ရမှာ မကောင်းပြန်ဘူး။ စပြီး တီထွင်ကတည်းက ရွံ့ကို ကြောက်လို့ဆိုတော့ အိမ်ပြင်အနီးဝန်းကျင် ကိုယ့်ခြံထဲပဲ

စီးတာကောင်းပါတယ်လို့ ဆိုရမယ်။ အဲဒါအပြင် တခွပ်ခွပ်နဲ့ ဆူသေးတယ်။ စာကြည့်တိုက်က 'တိုးတိုး' ဆိုင်းဘုတ်နဲ့တော့ ကန့်လန့်ပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ ကိုယ့်ကို လူကြည့်စေချင်ရင်တော့ သုံးပါ။ ဂျပန်လူမျိုးတွေရဲ့ နားမှာ ခုံဖိနပ်သံက ကရ ကိုရို (KARA-KORO) တဲ့။ ခြောက်သွေ့တဲ့ဆောင်းအခါ မီးသတိထား၊ နိုးနိုးကြားကြား အိပ်ကြလို့ ညကင်းသမား သစ်သားနှစ်ချောင်း ခေါက်ပြီး လျှောက်လာတာနဲ့ တူနေတယ်။ ဒါမျိုးကို သာမန်အရပ်သားက မလုပ်မိဖို့ သိပ်သတိထားရပါတယ်။

ရစ်ချတ် ဂျေ ဘိုရင်း (RICHARD J. BOWRING)

(၂၂) မိမိကကိ (MIMIKAKI)

နားဖာကလော်

ဂျပန်ကလွဲရင် ဒီလို နားသန့်ရှင်းရေး မကြာခဏ လုပ်ရတယ်လို့ ဘယ်မှာ တွေ့မလဲ။ တရုတ်မှာ တွေ့ချင်တွေ့မယ် (မြန်မာတွေလည်း လုပ်ပါတယ်)။

ဂျပန်မှာ မွေး၊ ဂျပန်မှာ ကြီးပြင်းခဲ့ရတယ် ဆိုပေမဲ့လည်း ကျွန်တော်တို့က အနေအစားမှာ အနောက်တိုင်းပုံစံပဲဆိုတော့ ဒီကိစ္စကို သိပ်မကြိုက်ဘူး။ ယောက်ျား ကလေးတွေ မကြိုက်တာက နေ့တိုင်း ကိုယ်လက်သန့်ရှင်းရေးဆိုပြီး သွားတိုက်ခိုင်း၊ လက်သည်းကြေးချွတ်၊ ကုပ်ပိုးကကြေး စင်အောင်တိုက်၊ ရေမှန်မှန်ချိုး၊ အဲဒါတွေ ခိုင်းတာ အပြင် နားဖာချေး ကလော်ရဦးမယ်ဆိုရင် ခက်တော့တာပဲလို့ စိတ်ညစ်ရမယ်။

ကျွန်တော် သိသမျှကတော့ ဒါမျိုးက ဆေးဆွတ်ထားတဲ့ဝှမ်းနဲ့ ဆေးခန်း (ကလင်းနစ် CLINIC) မှာ လုပ်ပေးတာမျိုးပဲ ဖြစ်တယ်။ ကျွန်တော် မသိတာက ကျွန်တော်တို့ ပတ်ဝန်းကျင်မှာ သိန်းသန်းနဲ့ချီပြီး ဂျပန်သားငယ်သမီးငယ်တွေဟာ အမေတို့ အဒေါ်တို့က နားဖာချေး ကလော်ပေးတာကို နှစ်နှစ်သက်သက် ခံယူနေကြ တယ်။ ယောက်ျားကြီးတွေကလည်း ချစ်သူက ယုယမြတ်နိုးလို့လုပ်ပေးတယ်ဆိုပြီး ကျေနပ်ကြတယ်။ အမေ ပေါင်ပေါ်မှာ ခေါင်းအုံးပြီး ငြိမ်နေတဲ့ ကလေးကိုကြည့်ပါ။ ချစ်ခင်မြတ်နိုး ယုံကြည်စိတ်ချတဲ့သဘော ပေါ်လွင်နေပါတယ်။

အချစ်မေတ္တာ နောင်ဖွဲ့တာကို ဇာတ်အိမ်လုပ်ပြီး ရေးတဲ့စာပေ ထွန်းကားရာဒေသ ဖြစ်လို့ နားဖာချေး ကလော်တာကို သာယာနေတာဟာ အောင်မြင်တဲ့ အိမ်ထောင် သို့မဟုတ် ပြေလည်တဲ့ ရင်းနှီးဆက်ဆံမှုသရုပ် ဖြစ်တယ်လို့ မှတ်ယူပြီး ဂျပန်မှာ ရှေးပဝေသဏီကပဲ ဝတ္ထုရေးတယ်၊ ကဗျာဖွဲ့တယ်။

မိန်းမလွတ် (WOMEN'S LIB) ဂိုဏ်းသားတွေ သိထားဖို့က ဂျပန်လူ့အဖွဲ့ အစည်းမှာ ယောက်ျားတွေကိုပဲ ဖူးဖူးမှုတ်ထားတာဆိုတဲ့ အချက်ပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ နားဖာ ချေး ကလော်ခံတဲ့အခါ ယောက်ျားက စင်းခံနေရတာ၊ မိန်းမက ကြိုက်သလိုပဲဖြစ်ဖြစ်၊ မတော်တဆပဲ ဖြစ်ဖြစ် သူ့ကို နှိပ်စက်နိုင်တယ်။ ဂျပန်အမျိုးသမီးတွေက အစဉ်အလာ ရိုကျိုးပြီးသားဖြစ်လို့ မဟုတ်တာမလုပ်ဘူး။ စိတ်ချလို့သာ ဒီလိုစင်းခံတာလို့ ဆိုရပါ မယ်။ ဒီလို ယုံကြည်ပြီး အခိုင်းခံရတာကိုပဲ သူတို့က နှစ်သက်ကျေနပ်တဲ့ ပီတိတွေနဲ့ ကျေးဇူးတင်မဆုံး ဖြစ်မှာပါလို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။

နားဖာချေး ကလော်တဲ့အခါ သုံးတဲ့ တုတ်တံကို အလှအပ ဆင်ထားမယ်။

အဖိုးတန်သတ္တုနဲ့ ဆင်စွယ်ကိုလုပ်ထားမယ် (သို့မဟုတ်) သုံးဖြစ်ပြီးရောဆိုပြီး အဖျား
 ကုပ်ထားတဲ့ ဝါးတံရိုးရိုးလေးလည်း ဖြစ်မယ်ပေါ့။ သိပ်မကြာခင်က ခေတ်အမီဆုံး
 ဆေးပစ္စည်းထုတ် အလုပ်ရုံတစ်ခု ဖွင့်ပွဲလုပ်တဲ့အခါ တက်ရောက်ကြတဲ့ ကျွန်တော်တို့
 ဧည့်သည်ငါးရာကျော်ကို အထိမ်းအမှတ်လက်ဆောင် တစ်မျိုးမျိုး ပေးမြဲထုံးစံအတိုင်း
 လူတစ်ဦးစီကို တစ်ဆယ့်ရှစ်ကာရက် (KARAT)ရွှေရည်စိမ်ပြီး ကုမ္ပဏီတံဆိပ် လှလှ
 ပပနှိပ်ပြီး လုပ်ထားတဲ့ နားဖာချေးကလော်တစ်ချောင်း ရတဲ့အခါ ကျွန်တော်တော့
 ထူးပြီး မအံ့ဩပါ။

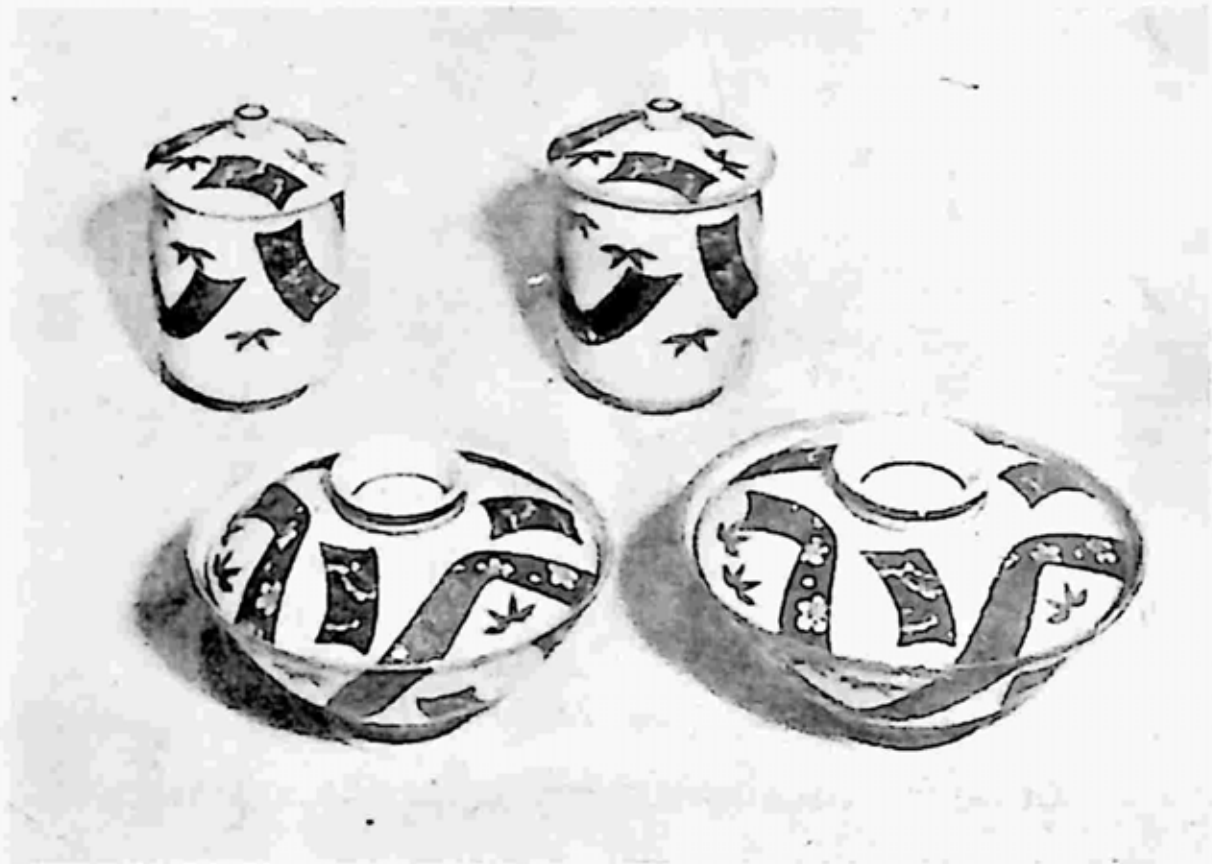
ဝေါလတာ နိခေါစ် (WALTER NICHOLS)

(၂၃) မဲအိုတို ဂျဝန် (MEOTO-JAWAN) ပိုင်ရှင် ဖို-မ အမှတ်အသားရှိတဲ့ ဆင်တူထမင်းပန်းကန်

မဲအိုတို-ဂျဝန် (MEOTO-JAWAN)ဆိုတာ လင်မယား ထမင်းစားတဲ့အခါ (သို့မဟုတ်) မိသားစုနဲ့မိတ်ဆွေ ဧည့်သည်တွေ ဝိုင်းဖွဲ့ပြီး ထမင်းစားတဲ့အခါ(သို့မဟုတ်) အခမ်းအနား ကြီးကြီးကျယ်ကျယ် မဟုတ်တဲ့ မိတ်ဆုံထမင်းစားပွဲမှာ သုံးတဲ့ ဆင်တူပန်းကန်တွေကို ခေါ်ပါတယ်။ ဒီလိုပဲ လင်မယားသုံးတဲ့ လက်ဖက်ရည်ပန်းကန်ကို ယုနိုမိ-ဂျဝန် (YUNOMI-JAWAN)လို့ ခေါ်ပါတယ်။ ဒီထုံးကိုလိုက်ပြီး လင်မယား သုံးတဲ့ တူတစ်စုံကို မဲအိုတို-ဗရှီ (MEOTO-BASHI)ခေါ်ပါတယ်။ အလားတူ စုံတွဲပစ္စည်းတွေကို ဝှမ်းကပ် (ဖုတုန် FUTON)၊ အိပ်ရာဖုံ (CUSHION)အကြီးမျိုးဆိုသလို အစုံလိုက်ပစ္စည်းတွေကို လက်ထပ်တဲ့အခါ သတို့သမီးက စိတ်ကြိုက် လိုက်ဝယ်တတ်ပါတယ်။

မဲအိုတို-ဂျဝန် (MEOTO-JAWAN)လို အစုံလိုက် အစုံလိုက် စုဆောင်းထားတဲ့ ပစ္စည်းတွေအကြောင်း ပြောပါဆိုရင် မုကရှီ (MUKASHI)ရှေးရှေးက ပစ္စည်းတွေလို့ ပြောလိမ့်မယ်။ ဓလေ့ထုံးစံ အစဉ်အလာဆိုပြီး ခေတ်ရေစီးကြောင်းမှာ ဆင်းသက်လာပါတယ်ဆိုပေမဲ့လည်း တကယ်တော့ ဒီဓလေ့ဟာ သိပ်မကြာလှသေးပါဘူးဆိုရင် အံ့ဩကြမလားမသိ။ ဒီလို မဲအိုတို-ဂျဝန် (MEOTO-JAWAN)(စတဲ့ အတွဲလိုက်ပစ္စည်းတွေ)

ဟာ အဲဒီ (EDO) ခေတ် ကုန်ဆုံးခါနီးမှ ကုန်သည်တွေ စတင်တီထွင်ပြီး ရောင်းချကြ ရာက ပေါ်ပေါက်ပြီး မိဂျီ (MEIJI) ခေတ်မှာ လူကြိုက်များလာတာ ဖြစ်တယ်။ တိုင်ရှီ (TAISHO) ခေတ် (၁၉၁၂-၁၉၂၆) မှာ ပိုပြီး ခေတ်စားသေးတယ်။ မူလပေါ်စက လင်မယားတစ်စုံအတွက် ပန်းကန်ဟာ အရွယ်အစား တူပါတယ်။ မိဂျီ (MEIJI) ခေတ် ရောက်တဲ့အခါ ယောက်ျားကပိုပြီး အရေးပါတာကို ထင်ရှားစေရန် သဘောနဲ့ ယောက်ျားသုံး ကျပ် (CHAWAN) က နည်းနည်းကြီးပေးထားပါတယ်။

အခုအခါမှာတော့ မဲအိုတို-ဂျပ် (MEOTO-JAWAN) လို စုံတွဲပစ္စည်းတွေရဲ့ ထူးခြားချက်က အရွယ်မတူဆိုတဲ့အချက် ဖြစ်လေတော့ ယောက်ျား မိန်းမ အဆင့်တူပဲ ဆိုတဲ့ အခုခေတ် တက်ကြွနေသူတွေဟာ ဂျပန်လူ့အဖွဲ့အစည်းမှာ ယောက်ျား မိန်းမ သိပ်ခွဲခြားပြီး တစ်ဖက်စီးနင်းရှိပုံကို ချက်ချင်း ထင်းထင်းကြီး သတိထားမိကြမှာပါ။ ဂျပန်မှာ ဒီလိုခွဲခြားမှုရှိတာလည်း ငြင်းမရတော့ပါ။ ဒီအစွန်းအထင်းကို ပြောနိုင်စရာ တစ်ကွက်တော့ ရှိပါတယ်။ အခုအခါ တစ်ပြေးညီသဘောထားရှိတဲ့ လင်မယားတွေဟာ ပြောပြပြီးခဲ့တဲ့ စုံတွဲပစ္စည်းတွေ ဆက်သုံးနေတာကလည်း အလေ့ဖြစ်နေလို့ပါ။ တကယ်ကတော့ တစ်ပြေးညီဘက်ကို လူအများပါလာပါပြီ။

အမြင်မှန်ဘက်က ဒါမျိုးတွေဟာ တကယ်အသုံးဝင်ပါရဲ့လားလို့ စစ်ဆေးရင် အရွယ်အစားထက် အရည်အသွေးကို ပိုပြီး အလေးအနက်ထားပြီး စဉ်းစားရမယ်။ မဲအိုတို-ဂျဝန် (MEOTO-JAWAN)၊ မဲအိုတို-ယုနိုမိ-ဂျဝန် (MEOTO-YUNOMI-JAWAN)၊ မဲအိုတို-ဗရို (MEOTO-BASHI) နဲ့ စုံတွဲဝမ်းကပ် (ဖုတုန် FUTON) တွေဟာ အစားအသောက်၊ အိပ်ရာနဲ့ မျိုးဆက်ပြန့်ပွားရေးကိစ္စနဲ့ ဆိုင်တယ်လို့သတိပြုပါ။

ဧလိဗက် ဗာရက် ဗရော့ခ် (ELIZABETH BARRETT BROWNING) ရေးတဲ့ ပေါ်တူဂီကဗျာများ (PORTUGUESE SONNET) “နေ့စဉ် တိတ်တဆိတ် အတောင့်တဆုံး ကိစ္စအထိ ဆင်းကြည့်စမ်း” ဆိုတဲ့ ကဗျာကို သတိရတယ်။ အဖိုအမ အရင်းအနှီး အရေးပါဆုံးတွေ ဆုံကြပြီဆိုရင် အပြန်အလှန် ကျေးဇူးပြုတာကို တွေ့မယ် တဲ့။ စုံတွဲပစ္စည်းတွေကို နေ့စဉ်တွဲသုံးနေတယ်ဆိုရင် ဆက်လက်တည်နေဖို့ တစ်ခုမပါ ရင် ကျန်တစ်ခုတည်းနဲ့ မဖြစ်ဘူးဆိုတာ ထင်ရှားနေပြီပဲ။

အဲန် ဧလိဗက် မုရာ့စ် (ANNE ELIZABETH MURASE)

(၂၄) ဟရို (HASHI) ထမင်းစားတဲ့တူ

အရှေ့ဖျားဒေသတွေကို ချက်ချင်းသတိရစေဖို့ ပစ္စည်းတွေထဲမှာ တူတစ်စုံလည်း ပါတယ်။ တရုတ်ခလေး လွမ်းမိုးတဲ့ဒေသတွေမှာလည်း ဒီတူကို တွေ့မယ်။ ကျော်ကြားတဲ့ အရှေ့တိုင်း စားသောက်ဖွယ်တွေကို အလွယ်တကူ နှိုက်ယူစားသုံးဖို့ အင်မတန် သင့်တော်ပြီး ကျန်းမာရေးနဲ့လည်း ညီညွတ်တဲ့ ဟရို (HASHI)တူဟာ အမြင်အားဖြင့် ရိုးရိုးကလေးပါ။ လူတစ်ယောက် အကြိုက်တစ်မျိုးစီ ဆိုတဲ့အတိုင်း တူကို သရုပ်ပေါ်အောင် ပြောရမယ်ဆိုရင် စရိုမိ (SASHIMI)ငါးစိမ်းနဲ့ လိုက်အောင်လည်း သန့်ရှင်းချောမွတ်နေတယ်။ တရုတ်ဟင်းမျိုးစုံကို သွက်သွက်ယူစားဖို့လည်း ဆီလျော်တယ်။ သတ္တုနဲ့ လုပ်တဲ့ဇွန်း၊ ခက်ရင်းက နူးညံ့ပျော့အိတဲ့ ငါးအစိမ်းအရသာကို ဖျက်ဆီးမယောင် ရှိသလို ဆီတွေများတဲ့ ဟင်းမည်တွေကို တူနဲ့နှိုက်ယူရင် ဆီကို ဟင်းခွက်ထဲမှာပဲ စစ်ထားခဲ့ပြီး ဖြစ်မယ်။ တူဟာ အကောင်းဆုံး ဆီစစ်တဲ့ကိရိယာပါပဲ။

တရုတ်တူနဲ့ ဂျပန်တူ ခြားနားချက်ရှိတာတော့ အမှန်ပဲ။ အမြဲသဖြင့် တရုတ်တူဟာ ပိုရှည်တယ်။ ပိုထူတယ်။ အခုတော့ မလွဲမရှောင်သာလို့ ပလတ်စတစ်နဲ့ လုပ်ပြီး သုံးရပေမဲ့ အရင်ကတော့ ဆင်စွယ်နဲ့လုပ်ပြီး သုံးပါတယ်။ အလေ့အကျင့်မရှိရင် သုံးတတ်ဖို့ခက်တယ်။ နိုင်ငံခြားသားတွေ ဂျပန်ကိုရောက်လာရင် စတင်ကျေနပ်စရာ

ကောင်းတဲ့ အချက်ကတော့ သစ်သားနဲ့လုပ်တဲ့ တူကို တွေ့မယ်။ ပိုပြီးငယ်တယ်။ အသုံးရလည်း ပိုလွယ်တယ်။ အသားလုံးကို မသိမသာ အားခဲပြီး မရမနေ ကြိုးစားယူ ငင်နေရဖို့လည်း မလိုတော့ဘူး။

ဂျပန်ခလေးမှာ အရေးအပါဆုံး အောင်မြင်ချက်တစ်ခုဟာ တူကို လက်နက်ကိရိယာ တစ်ခုအဖြစ်ကနေပြီး ကျေနပ်စရာ အလှအရသာကို ခံနိုင်ဖို့ပစ္စည်း ဖြစ်အောင် ပြောင်းလဲနိုင်ခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ စင်စစ်မှာ ဂျပန်ဟင်းမည်တွေဟာ အဆင်အပြင် လှပတာကို ပိုပြီး အလေးပေးထားတာကြောင့်လည်း ဒီလိုပုံစံ ဝင်လာတာလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ တူကို အကိုင်မှန်အောင် ဒီလိုဒီနည်းရှိတယ်လို့ ပြောကြတာတွေ အများကြီးပါပဲ။ နိုင်ငံခြားသားတစ်ယောက်အနေနဲ့တော့ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်သုံးပြီး စားမြိန်အတုံး အခဲကို ကြမ်းခင်းပေါ်က ဟရှိ (HASHI)တူနဲ့ ကောက်မယူရစေနဲ့ဆိုတဲ့ သတိရယ်။ ဧည့်ကောင်း စောင်ကောင်းတွေကြားမှာ ကိုယ်စားတဲ့တူတစ်စုံနဲ့ စားပွဲအလယ်က ဟင်းခွက်ကို မနှိုက်ရဘူးဆိုတာ သတိထားဖို့ လိုပါတယ်။

ဗုဒ္ဓသာသနာဝင် တစ်ဦးဦးကို သဂြိုဟ်ပြီး လှူတဲ့အခါလို အခမ်းအနား

ကြီးကြီးကျယ်ကျယ်မှာ တူတစ်စုံကို ဘယ်လိုမသုံးရဆိုတဲ့ အချက်တွေကို မှတ်ထားသင့်ပါတယ်။ ကိုယ်သုံးနေတဲ့ တူတစ်စုံနဲ့ သူများကို ဟင်းမကမ်းပါနဲ့။ ဒီလိုလုပ်တာ ဝမ်းနည်းဆဲမိသားစုအဖို့ ကွယ်လွန်သူရဲ့ အရိုးကောက်ပွဲကို သတိပေးသလို ရှိတယ်တဲ့။

ဒုတိယတစ်ချက်က ကိုယ်သုံးနေတဲ့ တူတစ်စုံ ထမင်းထဲကို တည့်တည့်ကြီးထိုးမစိုက်လိုက်ပါနဲ့။ အဲဒါလည်း သေခြင်းတရားနဲ့ ဆက်သွယ်နေပါတယ်လို့ အယူရှိတယ်။ မိသားစုနတ်ကွန်းမှာ ကွယ်လွန်သူကို ရည်ရွယ်ပြီး ထမင်းတစ်ပွဲချထားရင် အဲဒီထမင်းပန်းကန်လုံးထဲမှာ တူတစ်စုံကို တည့်တည့်ထိုးစိုက်ရမြဲ ဖြစ်လို့ပါပဲတဲ့။

တတိယမှတ်ရမှာက အပြင်အပ ပျော်ပွဲစားထွက်ရင် ကိုယ်သုံးပြီးသား တူတစ်စုံကို စားသောက်ပွဲပြီးရင် ထက်ပိုင်းချိုးခဲ့ရမယ်။ မတော်တဆ လူယုတ်မာတစ်ယောက်က ယူပြီး မတော်တရော် အသုံးချမှာ စိုးရတယ်။

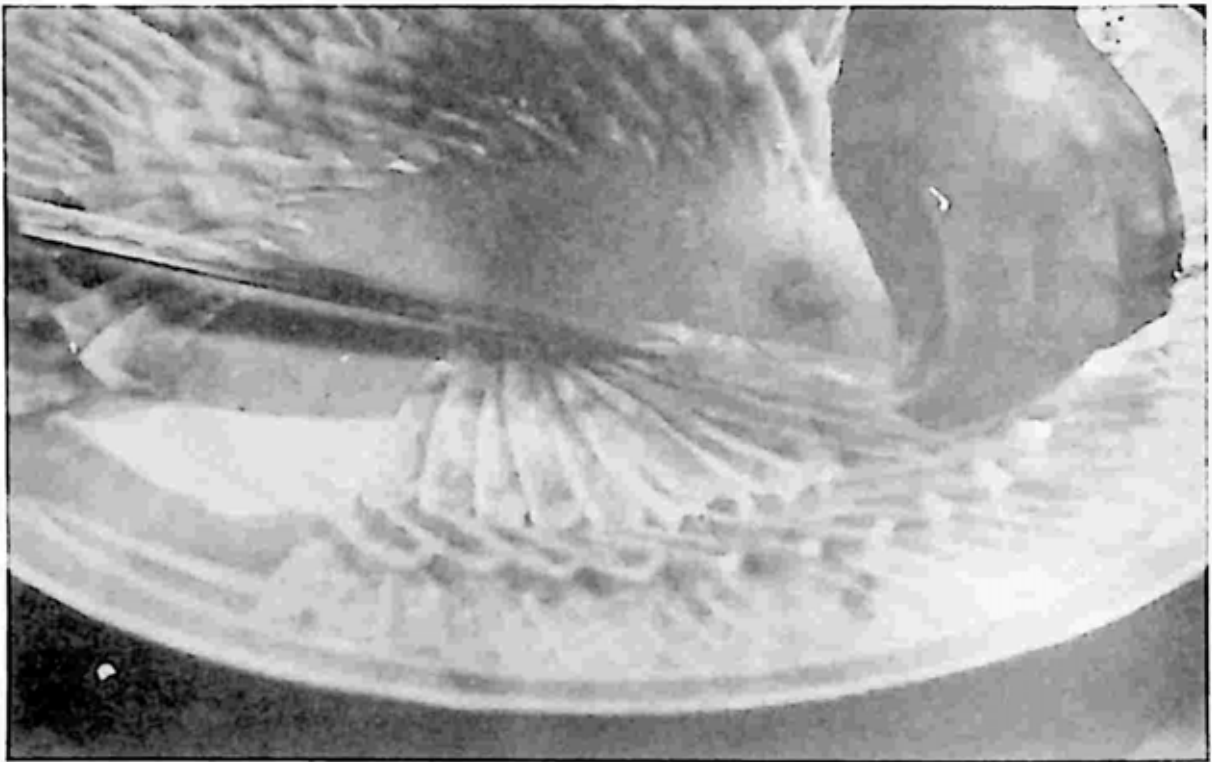
ရစ်ချတ် ဂျေ ဘရောင်နင် (RICHARD J.BROWNING)

(၂၅) ဖုဂု (FUGU) စားလို့ သိပ်ဆိမ့်တဲ့ ငါးပူတင်း

ဖုဂု (FUGU)ကို အနက်ပေးတဲ့အခါ ကိုယ်ကို လေနဲ့ဖောင်းပွအောင် လုပ်နိုင်ပြီး ထက်တဲ့နှုတ်သီးနဲ့ တွပ်တတ်တဲ့ ငါးဝါတစ်မျိုးလို့ ဖော်ပြပါတယ်။ ငါးပူတင်းဆိပ်မိတယ်၊ ငါးပူတင်း ဟင်းချိုဆိုတဲ့ အခေါ်အပြောတွေလည်း မှတ်ထားပါ။ ပထမစကားစုက သိပ်မရှင်းဘူး။ ငါးကိုင်တဲ့အခါ ဘယ်လိုလုပ်ရင် အန္တရာယ်ကင်းတယ်၊ ဘာမလုပ်မိဘဲ စားရင် သေရောဆိုတဲ့ ထိတ်လန့်စရာ အချက်ပါတယ်။ နောက်စကားစုကတော့ မနှစ်သက်စရာလိုလိုနဲ့ သိပ်ချိုတယ်။ ဒီငါးရဲ့ နာမည်ကို ရေးတဲ့အခါ မြစ်+ဝက်လို့ ရေးတယ်။ ဆွဲဆောင်ချက်အပြည့်ပါတဲ့ နာမည်ဖြစ်မနေဘူးလား။ ဖုဂု (FUGU)က ပင်လယ်ငါး။ ရေချိုငါးနာမည်ကို ဘာဖြစ်လို့သုံးသလဲ မပြောတတ်ပါ။ စာလုံးသင်္ကေတကိုကြည့်ပြီး အဓိပ္ပာယ်ထွက်သလို ဘာသာပြန်လို့ မဖြစ်တဲ့ နာမည်လို့ပဲ ဆိုကြပါစို့။ အဲဒီငါးကို ဂျပန်တွေ သိပ်ကြိုက်ပြီး အမွန်တမြတ်ထားလေ၊ အဓိပ္ပာယ် အတိအကျ မသိလို့ ခက်လေပါပဲ။

သိပ်စားကောင်းတဲ့ငါး ဖြစ်ပေမဲ့ တစ်နှစ်လုံးမှာ တချို့လပဲ သူ့ကိုစားဖို့ ဖမ်းမိတယ်။ သူ့ကို လိုက်ရှာရတာလည်း ခက်၊ ဖမ်းရတာလည်း ခက်လို့ နတ်ငါးသဘော သက်ဝင်နေတယ် ဆိုရမလားမသိပါ။ တစ်နှစ်လုံးမှာ ဒီငါးကို များများဖမ်းရတဲ့

တချို့လမှာပဲ စားသောက်ဆိုင်ဖွင့်တဲ့ ဆိုင်တွေရှိတယ်။ ကျန်တဲ့အချိန်မှာ ရဲတိုက်ပျက်လို၊ ဝတ်ကျောင်းဟောင်းလို သိက္ခာရှိရှိ ဆိတ်ငြိမ်နေတဲ့ ဆိုင်မျိုးပါပဲ။

ဖုဂု (FUGU) အသားအရသာ သိပ်ကောင်းတယ်။ အရသာထက် ကြည့်ရတာက ပိုကောင်းဦးမယ်။ စားသောက်မျိုးထဲမှာ အံ့ဩရတဲ့ အဆန်းဆုံးအမျိုးလို့လည်း ခေါ်နိုင်ပါတယ်။ အသားဟာ ပုလဲရောင်ရှိပြီး စက္ကူလို ပါးပါးလှီးလှီးရတယ်။ ပန်းကန်ပေါ်မှာ သိပ်လှအောင် ကချေသည်ရုပ်၊ နှင်းဆီပန်းပုံစံ ပြင်ဆင်လို့ ရတယ်။ အနုပညာလက်ရာ အနေနဲ့ ဖွဲစားဖို့ ခက်လှတယ်။ ယူစားမိတဲ့အခါ ကိုယ်ကစပြီး မကောင်းမှုတစ်ခုကို ကျူးလွန်မိသလို စိတ်ထဲမှာ စနောင့်စနင်း ဖြစ်မိတယ်။

အရေးအပါဆုံးအချက်ကို ပြောရရင် ဖုဂု (FUGU)ရဲ့ တချို့နေရာဟာ မစားကောင်းဘူး။ စားမိရင် အဆိပ်သင့်မယ်။ သိပ်မကြာသေးဘူး။ ကဗုကီ (KABUKI)ရဲ့ ထင်ရှားတဲ့ ပညာသည်တစ်ယောက် ငါးပူတင်းအဆိပ်သင့်ပြီး သေတဲ့အခါ နေ့စဉ် သတင်းစာ တစ်စောင်က ဒီလိုပဲ အဆိပ်သင့်ပြီး သေဖူးတဲ့ လူတော်စာရင်းကို ဖက်တွဲပြီး ဖော်ပြခဲ့ပါတယ်။ ကျဆုံးလေပြီးသော လူစွမ်းကောင်းစာရင်း ဖတ်ရသလို စိတ်ထိခိုက်စရာပဲပေါ့။

မနေ့တစ်နေ့က ဖုဂု (FUGU) ဝတ္ထုတစ်ပုဒ် သတင်းစာမှာ ပါလာပြန်တယ်။

mggyoe.com

စုမိဒ (SUMIDA) မြစ်ကမ်းမှာ ဖုဂု (FUGU) စားသောက်ဆိုင်ပိုင်ရှင်တွေ စုလာပြီး ဖုဂု (FUGU) အဆိပ် နောင်မသင့်ရအောင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပါလို့ ဆုတောင်းပြီး ဖုဂု (FUGU) ငါးလွတ်ပွဲ လုပ်တယ်ဆိုပဲ။ ဒီလိုလုပ်တော့မှ ဖုဂု (FUGU) စားချင်သူတွေ လန့်ပြီး သူတို့လုပ်ငန်းကို ပိုထိခိုက်လိမ့်ဦးမယ် ထင်မိပါတယ်။ ပူဇော်ပသပြီး ဆုတောင်း ဆုယူ လုပ်ရပေမဲ့လည်း ဆုတောင်းရကျိုးမနပ်တာတွေ ရှိတတ်သေးတယ် မဟုတ်လား။

အက်ဒဝပ် ဂျီ စေဒင်စတစ်ကာ (EDWARD G. SEIDENSTICKER)

(၂၆) မတွ့တကေ (MATSUTAKE)
မိုတစ်မျိုး (ARMILLARIA EDODES)

မတွ့တကေ (MATSUTAKE) မိုဟာ တော်တော်ကြီးတယ်။ စားလို့ကောင်းတယ်။ အပြင်ဘက်က ဝါညစ်ညစ်ညိုတိုတို၊ အတွင်းက ဖြူတယ်။ အသားကျစ်တယ်။ ဂျပန် မှာပဲရတဲ့ မိုမျိုးလို့ ထင်ကြတယ်။ တကယ်ကတော့ တိုင်ဝမ် (TAIWAN)၊ ကိုရီးယား (KOREA)၊ တရုတ် (CHINA) နဲ့ ယူအက်စ်အေ (USA) မှာ ဒါမျိုးမိုကို ရနိုင်ပါတယ်။ ကတော့ပုံ အသီးရှိတဲ့ ထင်းရှူး (ကွန်နိုဖာရစ် CONIFEROUS) ပင်ရဲ့ အခေါင်းထဲမှာ ပေါက်တတ်လို့ မတွ့ MATSU (ထင်းရှူး) တကေ TAKE (မို) လို့ အမည်တွင်တာ ဖြစ်တယ်။ ဂျပန်ကျွန်းမ ဟွန်ရှူး (HONSHU) ရဲ့ နေရာတကာမှာ ပေါက်ပါတယ်။ ကျိုတို (KYOTO) မြို့တော်ဟောင်း တချို့အရပ်မှာရတဲ့ မိုဟာ တခြားဒေသထွက် မိုတွေထက် ပိုမိုမွှေးကြိုင်ပြီး အရသာပိုရှိတယ်လို့ ထင်ကြတယ်။

မတွ့တကေ (MATSUTAKE) က အရသာကောင်းတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဂျပန်လူမျိုးက သူ့အနံ့ကို ပိုစွဲပုံရတယ်။ ယဉ်ယဉ်ကလေးသင်းတဲ့ သစ်နံ့တောနံ့ကို ဖော်ပြဖို့လည်း ခက်တယ်။ မေ့ဖို့လည်း မလွယ်ဘူး။ မတွ့တကေ (MATSUTAKE) ကို အနည်းနည်း အဖုံဖုံ ချက်စားကြပါတယ်။ ရနံ့ပြည့်ပြည့်ရဖို့၊ အရသာကောင်းကောင်းရဖို့ဆိုရင် အလျားလိုက် ဓားနဲ့မြောင်းပြီး မီးရဲရဲပေါ်မှာ ခဏကင်ပြီး ဆားနည်းနည်း (သို့မဟုတ်)

ပဲငံပြာရည်နဲ့ တို့စားပါ။ ရာသီအလိုက် စားလေ့ရှိတဲ့ ဒိုဗင်မုရှီ (DOBINMUSHI) လုပ်စားရင် မှီအရသာပိုပေါ်ပါတယ်။ အရေဆုတ်ပြီး အရိုးမပါတဲ့ ငါး၊ ကြက်သား အနံ့ရဖို့ မိတ္တူဗ (MITSUBA) (အရွက်ဝိုင်းသုံးဖက်တွဲ လေးညှင်း)နဲ့ မတွဲတကေ (MATSUTAKE) နည်းနည်းထည့်ပြီး ပေါင်းပါ။ ဒိုဗင်-မုရှီ (DOBINMUSHI) ကို လှပတဲ့ ကြော့ခွက်နဲ့ ထည့်ကျွေးရပါတယ်။

လူက စိုက်ယူတယ်ဆိုပေမဲ့ ဆောင်းဦးပေါက်ကာလ တစ်နှစ်မှတစ်ခါ မတွဲတကေ (MATSUTAKE) ကို ရတာဖြစ်လို့ ဒီမို့ဟာ ဈေးကြီးပါတယ်။ စိုက်ရောင်းတဲ့ နေရာမှာ ဈေးချိုမှာပါ။ ဒါပေမဲ့ မြို့တော် တိုကျို (TOKYO) က ကုန်တိုက်ကြီးတွေ၊ ရွက်စိမ်းရွက်စိုရောင်းတဲ့ ဆိုင်တွေမှာ ပေါ်ဦးပေါ်စဆိုရင် တစ်ပေါင်အလေးချိန်ကို အမေရိကန်ဒေါ်လာ တစ်ဆယ့်ငါးက နှစ်ဆယ်အထိ ပေးရတတ်တယ်။ ဒါလောက် ဈေးကြီးပေမဲ့ ဂျပန်တွေက သိပ်ကြိုက်တော့ ဈေးလျှော့ရောင်းရဖို့ မပြောနဲ့၊ ရောင်းမကုန်တယ်လို့ကို မရှိဘူး။

အနံ့အရသာအပြင် မှီရဲ့ ပုံသဏ္ဍာန်ကလည်း ဂျပန်ကြိုက် ဖြစ်ပါတယ်။

သူတို့ မြင်တတ်ပုံမျိုးနဲ့ ပြောရရင် ပုလ္လိင်နဲ့ ထင်ထင်ရှားရှား တူတယ်။ အဲဒါကြောင့် ဣတ္ထိလိင် နဲ့တူတဲ့ ကမာနဲ့တွဲပြီး ဆကေ (SAKE)သောက်တဲ့ ကြွေခွက်မှာ ပုံရေးတယ်။ ဒီခွက်မျိုးကို နာမည်ကျော် ဣဆေ (ISE) နတ်ကွန်းကြီးမှာ သတိတရပစ္စည်း (SOUVENIR)အဖြစ်နဲ့ ဝယ်လို့ရပါတယ်။ ဒီလိုခွက်မျိုးနဲ့ သောက်စားရရင် သား သမီးရနိုင်တယ်လို့ ကြွားကြတယ်။ ရယ်ရွှင်ဖွယ် ပန်းချီကားလိပ်တွေလည်း ရေးကြ တယ်။ မှိုကို ဝတ်ရုံ ဝတ်ပေးပြီး အရှက်မရှိ ပြောဆိုပြုမူပုံတွေနဲ့ အဖိုအမ ဆက်ဆံမှုကို သရော်လှောင်ပြောင်ထားတယ်။ ဒီလိုလုပ်တတ်ကြလို့ ထင်ပါရဲ့။ နှစ်စဉ်ဆောင်းဦး ပေါက်မှာ ကိမိုနို (KIMONO)ဝတ်ထားတဲ့ လှိုလှိုပါးပါး အမျိုးသမီးတွေဟာ မျက်နှာကို ယပ်တောင်ကွယ်ပြီး မတွဲတကေ (MATSUTAKE) ဆိုင်ရှေ့က ဖြတ်သွားရင်း အုပ်အုပ်ဆိုင်ဆိုင် ရယ်သွားကြပါတယ်။

ရစ်ချတ် အယ်လ် ဂေဂျ် (RICHARD L. GAGE)

(၂၇) ဟတ္ဆူ ဂတ္ဆူအော (HATSUGATSUO) ပထမဆုံးဆင်းလာတဲ့ ဗိုနိုတို

မဲနိုဝ အောဗ (ME NI WAAOBA)
ယမဟိုတိုတိုဂုရု (YAMAHOTOTOGUSU)
ဟတ္ဆူဂတော (HATSUGATUO)

ရွက်စိမ်းတွေကို ကြည့်ပါ
တောင်ပေါ်မှာ ငှက်ကျားတေးဆိုစဉ်
ပထမဗိုနိုတို ပေါ်လာပြီ။

ဆိုဒို (SO DO)
(၁၆၄၂-၁၇၁၆)

စန္ဒြိမာသ (LUNAR CALENDAR) ပထမဆုံး နွေလ (ဂြေဂေါရီယ GRE-
GORIAN အရ မေလ) တစ်ခါတုန်းက တောင်ကြောစိမ်းစိမ်းက ကျေးသံငှက်သံတွေကို
နားထောင်ရင်း ကျေးလက်တည်းခိုအိမ်တွင်းမှာ လတ်ဆတ်တဲ့ဝါးရွက်အခင်းနဲ့ ယူလာ
တဲ့ ဗိုနိုတို (BONITO) ငါးစိမ်းကို ဆိုဒို (SODO) စားနေပါတယ်။ ရာသီအလိုက်
ပထမဆုံးပေါ်လာတဲ့ ဗိုနိုတိုငါးကို ဟိုင်ကု (HAIKU) ကဗျာဆရာ စားခြင်းပါ။ လူ
နဲ့သဘာဝဖက်တွဲပုံကို ထင်ရှားစေတဲ့ပွဲဖြစ်တယ်။ ဒီပွဲမျိုးကို ဂျပန်တွေ ရှေးပဝေသဏီ
က လုပ်မြဲဖြစ်ပါတယ်။

ဂျပန်တွေဟာ ရာသီဥတုပြောင်းရင် မိတ်ဟောင်းကိုနှုတ်ဆက်ပြီး မိတ်သစ်ကို

ကြိုဆိုသလို တရိတသေ ပွဲခင်းလေ့ရှိတယ်။ မျက်စိ၊ နား၊ နှာခေါင်း အာရုံတွေ အားလုံးဖွင့်ပြီး ပြောင်းလဲပုံကို စူးစမ်းသလို လျှာအရသာကိုလည်း ခံစားလိုကြပါတယ်။ စားသောက်ဆိုင်တွေကလည်း ရာသီစာကို ချက်ပြုတ်ကျွေးနိုင်ကြောင်း ကြော်ငြာပြီး အရသာရှိလှတဲ့ ဗိုနိုတို (BONITO) ငါးကို ကြော်ငြာတဲ့အတိုင်း တည်ခင်းကျွေးမွေးနေပါပြီ။ မေလကိုရောက်ရင် ဒဲစီဒူရှပ် (DECIDUOUS) အပင်တွေ ရွက်ဟောင်းကြွေပြီး ရွက်နုထွက်သလို ဗိုနိုတို (BONITO) ငါးကလည်း ဂျပန်ပတ်လည်က ပင်လယ်ကို အရောက်ဆင်းလာကြပါပြီ။ (မီးနဲ့ချက်ရင် မူရင်းအရသာ ပျက်မှာစိုးလို့) ဂျပန်တွေက ဗိုနိုတို (BONITO) ကို အစိမ်းပဲစားတယ်။ ဦးဦးဖျားဖျားငါးဟာ ရာသီရင့်မှ လာတဲ့ ငါးလောက် မကောင်းဘူးပြောပေမဲ့ အကောင်းဆုံးပေါ်တဲ့အထိ မဆိုင်းနိုင်ဘဲ အစောဆုံး

ရတာကိုပဲ စားနေကြပါပြီ။

အခုလို တမွန်တမြတ် သဘောထားပြီး စားရတယ်ဆိုတာမျိုးကို အနောက်တိုင်း သားတွေ နားလည်မှာမဟုတ်ဘူး။ ရာသီဥတုကို အနောက်တိုင်းသားတွေက ကိုယ်နှင့် မဆိုင်သလို ပစ်ပယ်ထားတာကြာပြီ။ အဟောင်းကိုပယ်ပြီး အသစ်ကို လက်ခံတာက လည်း ဂျပန်တွေနဲ့ နှိုင်းစာလိုက်ရင် ညံ့ပါသေးတယ်။ အနောက်တိုင်းမှာ ပထမ ဟဲယာဖော့ (HEREFURD)(အမဲပေါ်ဖို့သက်သက် မွေးတဲ့နွား)၊ ပထမဂျူ၊ ပထမကော်ဖီ လို့ ဂုဏ်ယူပြီး ပြောလေ့မရှိပေမဲ့ ဂျပန်မှာတော့ ကျားကုတ်ကျားခဲ ပထမဆန်၊ လက် ဖက်ခြောက်၊ ဒီငါးဟိုငါးနဲ့ သူတို့စားသမျှကို ရာသီလိုက် ဦးဦးဖျားဖျား စားနေရပြီဆိုတာ မျိုးလည်း ကြွားချင်ကြပါသေးတယ်။ စားသောက်နေကျ အမဲသား၊ ငါး၊ အသီးအရွက်ကို လတ်ဆတ်တာတော့ ကြိုက်ကြပါရဲ့။ ဒါပေမဲ့ ဂျပန်တွေလိုတော့ နေ့တိုင်း ဈေးမသွား နိုင်ကြဘူးပေါ့။ သီးထပ်သီးညှပ် အထွက်တိုးဆိုတာတွေ စမ်းသပ်ပြီး ရာသီမစောင့်ဘဲ အပင်တွေကလည်း ပွင့်ကြ သီးကြ၊ အထွက်များတော့ စည်သွတ်ရ၊ ရေခဲသေတ္တာနဲ့ ရက်ကြာခံအောင် ထားရဆိုတော့ ဒီလို ရက်ကြာစားစရာတွေပဲ စားမြဲဖြစ်ပြီး လတ် ဆတ်တဲ့ အစားအစာကို တောင့်တရကောင်းမှန်း မသိတော့ဘူး။ အဲဒါအပြင် လွယ်လွယ် ရတာပဲ စားတယ်။ အပင်ပန်းခံပြီး လတ်ဆတ်တာကို မရအရ ရှာပြီး စားမနေတော့ဘူး။

ဂျပန်မှာလည်း စက်မှုထွန်းကားလာတော့ ရာသီစာကို စောင့်စားတာမျိုး အားလျော့လာတယ်။ ဝမ်းနည်းစရာဖြစ်ပါတယ်။ သဘာဝရေမြေတောတောင်အစား လူနေပြတ်သိပ်ပြီး သစ်တောအစား လမ်းဓာတ်အားတိုင်တွေ ပေါ်လာပြီး ကတ္တရာလမ်း တွေက ချောင်း၊ မြောင်းရဲ့နေရာကို ယူထားပြီ။ အမှိုက်ကလည်း တောင်ကြီးလို မောက်နေပြီ။ ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းလို့ တော်တော်သန့်ရှင်းတဲ့ နေရာရောက်အောင် တံငါကလည်း ပင်လယ်ထဲကို ကမ်းနဲ့ အတော်ကြီးလှမ်းအောင် ထွက်နေရပြီ။ မေလ ထဲမှာ ဗိုနိုတို (BONITO) မြစ်ဝကို ဆင်းမလာတော့တဲ့ အခါကိုတောင် ရောက်တော့ မယ်ထင်ပါတယ်။ ဒီတော့ ဆိုဒိုရဲ့ အနှစ်ရာထောင်က ကဗျာတွေကလည်း ဘာအဓိပ္ပာယ် ဘာရည်ရွယ်ချက်နဲ့ စပ်ခဲ့ပါသလဲလို့ ဝေခွဲမရတဲ့အခါကို ရောက်ရင် အသင့်ဖြစ်အောင် ရာသီကင်းမဲ့ပြီး မြို့ကြီးဝန်းကျင်နဲ့ ဆီလျော်အောင် ကဗျာတစ်ပုဒ်ကြိုပြီး ရေးစမ်းချင် တယ်။